

UNIV. BIBLIOTH.
* 1909 *
HELSINGFORS

Handwritten mark resembling a stylized 'T' or '7' with a horizontal line extending to the right.

Wentzel Hagelstam

**Svarta
Skuggor**

Roman

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

WENTZEL HAGELSTAM

SVARTA SKUGGOR

SVARTA SKUGGOR

ROMAN

AF

WENTZEL HAGELSTAM

STOCKHOLM

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

SVARTA SKUGGOR

BOKEN

WESTER HÄGELSTAD

STOCKHOLM

A.L.B. BONNIERS BOKTRYCKERI 1908

I.

Major von Gehringer hade varit finsk officer i svensk tjänst.

Efter fredsslutet 1809, då Finland blef ryskt, bosatte han sig på sin fäderneärfda gård i södra Finland. Hans rykte lefde länge i hans hembygd. Han hade varit blid mot sina vänner, men sträng mot sina fiender. Man berättade att han var svag för könet, men afskydde brännvinet. Pigorna på den gården utmärkte sig alltid genom yttre fägring och ans i klädsel. En dräng, som öfverlastat sig, hade sitt afsked med detsamma.

Gården hette den tiden och långt in i århundradet Björksnäs. När den gick ur slakten, fick den ett annat namn. En svensk trähandlare köpte stället på auktion för skogens skull och döpte om det efter sitt barndomshem i Norrland. Under sitt nya namn är egendomen ännu i dag en af Finlands bäst odlade herrgårdar.

Familjen von Gehringers historia finnes icke upptecknad i häfderna. Men den lefver i muntlig tradition. Dess ättlingar i många led bära på intima minnen från Björksnäs.

Längst nere i parken där det växer sydländsk frukt och ädla trädslag, finnes en stor mossbelupen sten, som numera är gårdens enda synliga minnesmärke från flydda tider. I klumpiga typer, som en gång varit fyllda med gul oljefärg, bär den inskriften: »År 1791 blef T. H. von Gehringer ägare af denna gård.»

Det var major von Gehringers farfar.

När majoren tillträdde Björksnäs, lät också han inrista sitt namn i stenen, och så gjorde äfven hans ende efterlevande son, hofrättsassessorn Gabriel von Gehringer, som bragte egendomen till dess högsta blomstring.

De gamla på gården talade gärna om »majorens tid». Den hade bragt krigiska minnen till Björksnäs.

Med Otto von Fieandt hade major von Gehringer tillryggalagt den ansträngande marschen genom ödemarkernas moar och kärr från Saarijärvi till Karstula. I den här utkämpade drabbningen stod han bland nylänningarna i första ledet. När slaget förlorats, var han med i den »näfve full af folk», som Fieandt hade kvar och gjorde, icke mindre nedslagen än »öfverstelöjt-

nanten med pampen och pipan,» återtåget mot Lintulaks och Neder Vetil.

Långt sedan majoren gått all världens väg fanns ännu på botten af klädsåpet i hans arbetsrum en »karbas» från Fieandts tider.

Den karbasen hade ej förlorat sina traditioner. Så länge husagan var tillåten i Finland, var den en skräck för Björksnäs' underhafvande.

Sedan vardt den ett historiskt minne från »majorens tid». Den låg bland skoplaggen och luktade läder, och majorens barnbarn tummade på den och kallade den »farfars nagajka».

Hvem visste för öfrigt någonting om farfar, sedan han ett par decennier legat i familjegravven på den lilla öfvervuxna kyrkogården vid en uttorkande hafsvik?

Hans miniatyrporträtt på elfenben hängde i förmaket på Björksnäs. Det hade sin gifna plats, hur förmaket än förändrades genom tiderna. När det blef nya tapeter, hade de knappast hunnit torka, innan någon pietetsfull hand slog en liten spik i väggen för farfars porträtt. Han såg så intressant ut i den gammalmodiga uniformen. Hans slätrakade ansikte med den lilla impertinenta näsan och den korta hakan, gömd i den finsk-svenska officersrockens höga krage, var liksom en sinnebild af hustomten på Björksnäs.

De främmande, som kommo till gården,

tyckte sig finna likhet mellan farfar och hans efterkommande. Det var en typ, som gick igen.

De visste icke att majoren själf brukade gå igen.

Det kände endast gamla fru Lind där borta i ladugårdens mörka hönsskrubb, hon som hade vuxit upp på Björksnäs under majorens tid och öfverlefde honom ett halft århundrade.

När också fru Lind hade gått bort och blifvit begrafven under den gehringiska familjegravens järnstaket, talade man i bygden mera öppet än förut om hvem hon var.

Hon var lik majoren, sade man. Hon hade hans fina näsa och hans kastanjebruna hår. Hon rynkade ögonbrynen som hofrättsassessorn, och när hon skrattade, var det hjärtligt och bullrande som han. Hennes blick var svårmodig som hans. Det var någonting i hela hennes uttryck som påminde om assessorn, men hon hade icke hans stora mandelformiga bruna ögon. Hennes ögon voro blå med mörk skiftning.

Man hade lagt märke till att assessorn alltid talade blidt och vänligt till henne. Man förvånade sig öfver hans förekommande, nästan respektfulla sätt att bemöta den gamla kutryggiga frun, som pysslade med hönsen.

Assessor vor Gehringer var eljes icke mycket tillgänglig. Han hade ett godt hjärtelag, men

det kom endast sällan i dagen. Hans blick var alltid lidande och svårmodig som om hans hjärta blödde. När någon kom till Björksnäs på besök, var assessorn glad och gästfri, men han sökte nästan aldrig själf upp någon. Han var sträng både mot vänner och fiender. Ingen tycktes kunna komma honom nära. Han kunde skratta högt och se vänlig ut den ena minuten och utan märkbar anledning höja brutalt på rösten i den andra. Han hade haft många barn, men intet af dem hade suttit i hans knä. De voro rädda för honom. Tobakslukten i hans skägg var det starkaste intrycket de hade af sin far under uppväxtåren. De måste kyssa hans yfviga mustascher, när de till söndagen kommo hem från Helsingfors till Björksnäs. När de gjort det, kände de en lättnad som efter uppfylld plikt. För sina lekar valde de aflägsna platser på berg och ängar, dit hans stränga röst ej kunde höras. Och det bedröfvade honom mera, än andra visste. Det blef hans hjärtesorg att han skrämde barnen ifrån sig, att de aldrig visade honom en öppen naturlig tillgifvenhet eller förtroendefullt slöto sig till honom. När han någon gång oförmodadt kom i deras närhet och såg deras oangenäma öfverraskning, kunde han se skälmskt på dem och säga: blef ni rädda för den stränge busen? De sågo förläget på hvarandra, och ingen bröt tystnaden, som så plötsligt hade uppstått om-

kring dem. Först när fadern var utom synhåll, upptogs leken på nytt.

Sedan han ärft sin farbror, excellensen von Gehringer i Stockholm, hade assessorn tagit afsked från hofrätten och flyttat till Björksnäs. Han var en skicklig jordbrukare, och man talade i hela socknen med respekt om hans kunskaper, hans energi och hans nobla karaktär. När han infann sig på kommunalstämman, bugade sig herrar och bönder vördnadsfullt, och ingen fick ordet ur munnen, innan man hört assessorns mening.

— Jag ansluter mig i alla delar till herr assessor von Gehringer...

— Hvad herr assessorn här yttrade finner jag fullkomligt riktigt...

— När en man som herr assessor von Gehringer är emot saken, kan jag inte annat än...

Så lät det på kommunalstämmorna.

Bönderna omringade assessorns vagn, när han lämnade kommunalhuset. Hans bullrande skratt var det bästa svar de kunde få på sina försiktiga och omedvetet humoristiska infall. Enhvar tyckte sig ha sagt något, som riktigt roade assessorn.

Men på Björksnäs blef det liksom tungt i luften, när vagnen rullade fram till trappan. Fru von Gehringer lämnade linneskåpet i sticket.

Pigorna i köket sprungo om hvarandra, skyndande till tamburen. Små barnfötter ilade snabbt åt olika riktningar. Dufvorna lyfte från springbrunnens fajansfat och svingade sig med klappande vingar öfver de höga löfträden ut i rymden.

Assessorn hade knappast stigit ur vagnen, innan han fann någon anledning att gifva sitt misshag till känna. Det gick vanligen ut öfver hans hustru, den enda som vågade motsäga honom. Hon var, liksom han, af en släkt med temperament och personlig själfständighetskänsla. När han höjde rösten, sänkte hon sin. Men hon föll icke undan. Hennes repliker kommo lugnt och därför så mycket mera bitande. Det hade kanske varit bättre, om hon tegat och låtit ovädret draga förbi. Hennes behärskade opposition irriterade och lät honom känna att han förifrat sig... Ville hon förödmjuka honom? Då kunde han bara säga henne, att det skulle han inte tåla...

Assessorns svagaste sida var att han ej kunde uthärda den minsta kritik. Det glömde hans hustru, då hon tyckte sig själf vara orättvist anfallen. Under sina, åtminstone skenbart, misslyckade försök att försvara sig tog hon icke sällan själf till offensiven. Det fick hon alltid ångra. Att anmärka på assessor von Gehringer var som att sätta eld i blå. Då ropade han

och stampade och knöt händerna som i kramp. Barn och tjänstefolk flydde långa vägar.

Fru von Gehringer stannade ensam kvar, stel som en saltstod.

— Vet du hvem jag är? sade hon stilla.

Dörren till assessorns arbetsrum slogs igen, så fönstren dallrade. Där inne gick han af och an, kammande sina mustascher som om det gällt att få dem spaka.

Om en stund gick han ut på fälten. Var det vinter, klaffsade han fram i stora bottforer genom de snöfyllda tågen.

Fru von Gehringer satt tyst vid kvällsvarden, lyssnande till stegen i sin mans arbetsrum, och barnen hviskade.

När natten kom, gled en skugga in i hennes sofkammare.

Väggklockans pendel i matsalen utanför markerade pauserna mellan en mans snyftningar och en kvinnas stilla gråt.

II.

Våren hade som vanligt kommit sent till Finland. Först i midten af maj började solen värma.

Storängen på Björksnäs låg redan bar. Vid dikesrenarna kröpo hvitsipporna fram ur den fuktiga marken. Lärkorna drillade. Den ljusblå luften tycktes vimla af dem. Man kunde icke se dem, förr än de, den ena efter den andra, föllo ned som stenar och försvunno i starrgräset.

I trädgården och på den stora gårdsplanen dröjde snöskorpan kvar här och där mellan samlingar af brunt vått löf. Den stora eken utanför assessorns arbetsrum rörde sina kala grenar i vinden. Den var gårdens största prydnad, när den fick sin sommarskrud.

På de gröna bänkarna i ekens skugga samlades familjen von Gehringer ofta under vackra solskensdagar. Där satt assessorn gärna i samspråk med fru von Gehringer och Agnes, som hjälptes åt att taga vara på trädgårdens afkast-

ning, sprita ärter och vinbär, snoppa stickelbär, rensa jordgubbar och hallon.

Agnes var nu fjorton år. Hög och slank, med Gehringarnes mandelformiga bruna ögon och en tjock brun fläta i röd skiftning.

Assessorn var mycket svag för henne. Hon var hans enda dotter. Han sände henne ej i skola. Det var icke för att hon ej gärna kunde sitta i bänk med vaktmästardöttrar, sade han. Men hon skulle ej lära sig oseder af degenereerade »herrschaftsflickor». Hon läste hemma på Björksnäs för guvernant.

Sönerna, Adolf tolf år och Erik nio, voro reallyceister i Helsingfors. De skulle lära sig moderna språk. Assessorn hatade latinet.

De bodde med sin moster, gamla fröken Augusta Strålfelt, i ett litet trähus vid Fredsgatan.

När det var lördag eller lof i skolan, skulle de hem till Björksnäs. Då stod alltid en åbo-kärra med gula hjul på den trånga gården, eller i vintertid en släde med vargskinnsfäll och en blänkande läderdyna.

Då de under höst eller vinter besökte hemmet, logerade Adolf och Erik i det stora vindsrummet. Fönstren voro små, och det var lågt i taket. Det luktade som af torkad vass eller tång. Lukten kom från en förråds-kammare invid, där man förvarade rörtofs, som användes

till fyllning i bolstren. Sommartid bodde gossarna i ett litet hvitt hus nere i trädgården. Där var det tyst och hemtrefligt i de två stora ljusa rummen. När snön på våren började smälta, blottades en liten brun fläck i gräslindan utanför. Det var alltid samma ställe, som först blef bart. Och plötsligt en dag växte där hvita snöklockor på ljusgrön stängel. De stucko upp liksom midt ur drifvan. De ringde in vårens spirande växtlighet.

Denna lördag i maj hade Adolf och Erik hvar i sin klass haft det svårt att följa med lektionerna. De tänkte båda på storängen. Nu hade snön smultit, och man kunde godt komma fram till det breda utfallsdiket, där gäddorna på våren gingo upp från saltsjön. Gäddorna voro så dumma. De stannade länge och väl på samma ställe och liksom somnade i vattenbrynet. Man kunde se dem på långt håll, när det ej var för starkt solsken. Och om man gick försiktigt fram utmed dikesrenen, kunde man dräpa dem med ett slag af en stör. Adolf var skicklig i den sporten. Han hade en gång slagit en gädda, som vägde tio kilo. Pang! Vattnet stänkte högt och grumlade till i diket. När grumlet i nästa minut lade sig, låg gäddan där med den hvita magen uppåt, och man kunde taga den med handen.

Ändtligen ringde klockan i korridoren. Pino-

dagen var slut. Lärarna gingo, och klasserna tömde sig i en fart.

Erik rusade in i det lilla köket vid Fredsgatan. Han höll på att springa i famnen på tant Augusta.

— Spänn i Emil och det genast! ropade han. Emil var stalldrängens son från Björksnäs. Han hade kommit med åbokärran. Han brukade vara med på jakt efter gäddorna i utfallsdiket.

— Inte så brådtom! sade tant Augusta. — Mamma har skrivit att ni skall medtaga apelsiner från Pletschikoff.

— Äsch! Så kom då, Adolf, skynda dig!

— Ja, låt oss få pengar, tant!

Adolf och Erik styrde otåliga sina steg nedåt salutorget. De skulle till Pletschikoffs kolonialhandel i hörnet af södra Esplanadgatan.

Det var maj i luften. Solen flammade öfver det stora torget, där en ensam man gick och sopade. På Societetshusets taklister kuttrade dufvorna. Det forsade ur bleckrännorna utmed husväggarna. Man visste ej hvarifrån denna vattufloed kom, ty det låg icke längre någon snö på taken. I fiskarhamnen flöto stora isflak med mörka fläckar, och fiskmåsarna höjde och sänkte sig i våglinjer. Träden i esplanaden omgäfvos af ett svagt ljusgrönt flor, och öfver Runebergsstatyn var himlen hög.

— Jag skall be om ett dussin apelsiner, sade Adolf, när de trädte fram till disken.

Erik stannade vid en öppen tunna, fylld med stora blankgröna vindrufvor. En pösande drufklase klängde ut öfver brädden.

— Stå inte så nära där, hviskade Adolf, man kunde tro att du vill ta...

Nu voro de tolf apelsinerna uppräknade i en väldig papperspåse. Adolf tog den under armen.

När de kommit ut på torget, öppnade Erik handen...

— Ser du, jag tog ändå två...

Adolf slog till hans hand. De två drufvorna flögo högt och försvunno på det vida torget.

— Skäms du inte att stjäla?

— Kantänka! Det är väl int' stöld att ta två drufvor.

— Du gömde ju dem. Och du tog dem i smyg, så ingen såg.

Erik svarade ej. Han kämpade med gråten. När de kommo till porten vid Fredsgatan, sade han:

— Du skall inte tro att jag ville stjäla.

På gården stod åbokärran ispänd. Tant Augusta följde ut på trappan. — Hälsa mamma och pappa!

Adolf och Erik talade icke mycket under

vägen. De hade hvar sina egna tankar. Och det var så mycket att se på och lyssna till. En fiskgjus sväfvade i den hvita luften öfver en vassbevuxen vik, där änderna snattrade. Så kom skogen. Kråkorna seglade öfver grantopparna, de sutto och slumrade på gärdesgårdarna, eller de samspråkade med sina ungar, under det de matade dem i de stora risbona. De skramlande höga hjulen rörde upp damm, som flög i små skyar ut öfver det djupa diket och lade sig i ro öfver ljungen vid skogsbrynet. Här och där öppnade sig en lång utsikt genom en rå, sträckande sig öfver berg och kullar. En harunge rullade som ett nystan öfver landsvägen. Det var nära den stora sandgropen. Den hade sin egen historia. Bakom den, inne bland unga tallstammar, hade två vallgossar funnit liket af en »arkangelit», en rysk gårdfarihandlare. Han hade blifvit mördad. Huggen i hufvudet med yxa. Han hade legat där länge. Granriset, som dolde hans kropp, var brunt och vissnad. Det var alltid så tyst vid den sandgropen. Den lilla kungsfågeln kastade sig ljudlöst in i enbuskarna.

Erik manade på hästen. Det var Adolf som körde.

— Hej, Prinsen! Laga dig i väg! Här finns troll och mördare.

Vallacken satte af i ökad lunk.

— Hör du hur det säger »murk, murk» i dens mage? sade Erik.

De kommo upp i en hög backe. Det såg ut som om Prinsen ville stanna. Ett slag med tömmen bragte den i gång igen. Här skulle man ej dröja längre än nödvändigt.

Emil, som hela vägen hållit sig tyst, så man knappast visste att han satt där på baksätet, drog plötsligt till med refrängen af en folkvisa:

»Där kom en ryttare ridandist,
han spelade klaver...»

Emil sjöng alltid, då han under sina färder på landsvägarna kände sig rädd eller ängslig till mods.

Adolf och Erik skrattade.

— Sjung du på bara, Emil! sade Erik.

Men Emil sjöng icke mera.

De hade från stora landsvägen vikit af in bland löfträden, som sträckte sig nästan fram till Björksnäs. Först var det asp och al och sälg på lös jord. Plötsligt dog all vegetation bort. Den hvita vägen begränsades på hvardera sidan af ett kärr. Bland spöklika trädrötter och starrgräs skymtade gula blommor. Långt borta ropade en spof sina klagande toner från dur till moll. Det var nära den lilla ängen, där björkarna togo vid.

Björkarna hade mössöron. Högt öfver de hvita stammarna spred sig en ljus grönska i den genomskinligt klara luften, fylld af björklöfvets starka doft.

Nu var gården nära. I det gula solskenet mellan träden kunde man se den förfallna kolmilan. Den hade tjänstgjort i farfars tider. Sedan dess låg den öfvergifven. En stor svart fläck i den gröna ljungen.

»Göke grå, kan du spå
hur många år jag lefva får?»

Tre gånger upprepade Erik frågan. Det var första gången i år han hörde göken. Den gol och svarade från den stora björken vid kolmilan.

— Den ljuger! sade Erik.

Han sade det för sig själf, utan att vänta på svar. Adolf satt i sina tankar, och Emil nuckade.

Nu gick det nerför backe. Man såg en skymt af stalltaket mellan träden.

— Tänker du säga det åt mamma? afbröt Erik tystnaden.

— Hvilket?

— Det om drufvorna.

— Nej... du gör det ju inte mera...

— Vi stanna väl på stallbacken, återtog Erik, kanske pappa sofver middag...

De gjorde så. Emil fick sköta om Prinsen. Adolf och Erik gingo med vårens lätta luftiga steg in genom porten, som förde till gårdsplanen med den stora eken och springbrunnen.

Erik bar apelsinerna.

III.

När assesorn stängde dörrn till sitt arbetsrum, betydde det att han hvilade sig eller eljes ville vara ostörd. Då aktade sig enhvar på gården att taga vägen förbi hans fönster. Han kunde höra om någon trampade i den grofkorniga sanden. Då stack han ut hufvudet genom fönsterluckan och ropade att man skulle lämna honom fred.

Dörrn var vit. Den blänkte i eftermiddagsolen, som sökte sig in genom fönstret i den lilla tamburen, och man kunde från gården se om den var stängd eller öppen.

— Pappa sofver, sade Erik, vi gå in genom köket.

Agnes hade redan sett dem. Hon skyndade ut i trädgården. Fru von Gehringer sysslade med sina planteringar.

— Kom nu, mamma, Adolf och Erik är här! Hennes bröder voro redan i den stora verandan på trädgårdssidan.

— Tjänis! Här får ni apelsiner! ropade Erik.

— Tsss! — Pappa soffer! kom det från blomrabatten.

Adolf och Erik gingo sakta på tå nerför trapporna. De kysste sin mor lätt på kinden och hälsade från tant Augusta. De talade lågmäldt, medan assessorskan med sina i trasiga gamla glacéhandskar klädda händer tryckte till den våta jorden kring plantorna, som ännu ej slagit rot. Den sjunkande solen kastade ett skärt ljus öfver trädgården. Rosenröda molntappar seglade i skyn. Det låg en fuktig kyla i luften. Genom stillheten hörde man stararna hvissla.

Där inne i matsalen stod kaffebordet dukadt. Agnes hämtade varmbröd, små bruna glänsande bullar. Fru von Gehringer slog i det rykande kaffet. Man hviskade öfver bordet.

— Herrn ringer! hörde man från jungfrurummet näst invid.

Amanda rusade genom matsalen, så kjolarna fladdrade.

— Hon hade brådtom! hviskade Erik.

Assessorn kom in. Hans högra kind var röd. Man såg att han hade hvilat handen mot den.

Adolf och Erik foro upp från sina stolar. De sågo generade ut, när de gingo fram och

hälsade på sin far. Han böjde sig framåt med ett småleende, och de kysste hans mustascher, inpyrda af piprök.

— Var det dåligt före på landsvägen?

— Nej, tvärtom, det var riktigt godt, svarade Adolf.

Assessorn fick sitt kaffe. Han tog flere af de bruna bullarna och åt dem, enhvar i två munsbitar. Han frågade om skolan. Adolf fick redogöra för det ena och det andra. Och det gjorde han med en lätthet som om han suttit bland sina kamrater. Han var aldrig rädd att yttra sig inför sin far, men det hände sällan att han gjorde det, om denne icke själf började ett samtal. Adolf hade ett fångslande sätt att tala. Så snart han öppnade munnen, blef det tyst i den lilla familjekretsen. Så ung han var, förstod man genast, när han yttrade sig, att han hade ett hufvud som tänkte, och ett hjärta, som kände. Han var kåsör som för öfrigt de flesta i släkten, men det var mera innehåll i hvad han kom fram med, än i de andras sällskapsprat. Shakespeare hade lärt honom berätta. Han hade läst hela Shakespeare vid tolf års ålder. Det skröto hans kamrater med.

När Adolf och Erik blefvo äldre och af en eller annan orsak ej kunde eller ej ville komma hem till söndagen, var assessorn i dåligt humör. Icke för att han saknade deras sällskap eller hade

något behof af att underhålla sig med dem. Assessorn kunde ej länge följa med ett samtal. Hans tankar gingo alltid sina egna vägar. Han behöfde också därför lång tid för att genomläsa en bok. Men han ville hafva barnen i sin närhet. Han log vemodigt, då de osäkert svarade jakande på hans fråga om det var roligt att komma hem. Han lockade dem att tala, liksom ville han tämja dem. Längre hörde han icke på. Han kom med något skämtsamt infall och skrattade bullrande. Så blef han trött och gäspade. Han afbröt ofta samtalet med att säga:

— Ja, hvad mina söner nu än vilja välja för Iefnadsbana, jordbruket skall ni inte tänka på. Det är en dålig affär. Och dessa eviga trakasserier med arbetsfolket...

Det fanns ingenting som assessorn afskydde så mycket som en drucken människa. Han kunde råka i raseri, när gårdens höförsäljare kommo hem från staden i öfverlastadt tillstånd, hvilket inträffade nästan dagligen. Då visade han dem på dörren, utan att mottaga deras likvider, och han tuktade dem med hårda ord, som hördes långt öfver gården.

Efter sådana uppträden gick han tyst under timmar. Hans blick var mera svärmodig än eljes, ett mörkt moln låg öfver hans höga panna. Han satt långa stunder på den öppna trappan,

rökte sin pipa i kraftiga bloss och såg ut i rymden. Då kunde han säga till fru von Gehringer: »i staden trifs jag inte, här vore skönt på landet, om man bara inte vore husbonde...»

När barnen kommo hem till Björksnäs och isynnerhet om det var främmande, uppehöll man sig gärna i trädgården; man promenerade utmed gångarna, satt på gungplankan under de stora lindarna, roade sig med kägelspel på den lilla banan utan tak, öfvervuxen af vild hassel. Kägelbanan var gammal och vind. Snö och regn trängde in dit. Men kloten rullade lätt öfver det sura brädgolfvet. Under tysta vår- och sommaraftnar hörde man på långt håll deras bullrande färd och käglornas skrammel. Där nere kunde man sådana aftnar glömma att tiden led och det blef natt.

Men det fanns en, som höll reda på klockan. Assessorn kunde ej sofva, om han visste att icke alla i gården gått till hvila. Han ville lägga sig i god tid året om, och fru von Gehringer måste se till att han fick ro. Ungdomen skulle helst vara i säng senast klockan elfva. Assessorn stängde vanligen själf de stora dubbeldörrarna till den öppna trappan. Det var tecken till uppbrott.

Gärna ville Adolf och Erik förlänga de vackra våraftnar. De slogo trissa med bondpojkar

på stallbacken, och det hade kunnat roa dem natten igenom.

Men också denna afton ropade Agnes som vanligt att de skulle in.

Trappan, som förde till vinden, var försedd med grönmåladt spjälverk mot förstugan. Trappstegen knakade, när det var tyst i huset, och gossarna riskerade ej att gå upp senare än de hade lof till.

I kväll var det likväl svårare än vanligt att skiljas från Emil. Han hade omtalat någonting för Erik, och Erik hade låtit det gå vidare till Adolf, och det var någonting att vara rädd för, det var visst omöjligt. Borde man ej göra något för att förhindra det? Skulle man ej tala om det för pappa? Nej, det kunde man inte, pappa skulle bli ledsen, han ville ej höra på sådant.

Emil hade sagt att spannmålstorparen Salin skulle bryta sig in i natt och utkräfva hämnd af assessorn. Salin hade en dag skickats till staden på ett ärende och kommit full hem. Han hade raglat in i den lilla tamburen, medan assessorn satt vid middagsbordet, och assessorn hade tillropat honom att gå sin väg. Men Salin var icke lätt att affärda, när han hade druckit. Han behöfde inte gå, sade han, förr än han redogjort för sitt ärende; han blef högröstad. Han stapplade ända in i matsalen. Då sprang

assessorn upp och ville mota ut honom med servietten. Men Salin gaf sig icke, han var stor och stark som en jätte, och han fattade assessorn i kragen och sköt honom tillbaka. Man vet ej hur det hade slutat, om icke inspektorn råkat komma tillstädes.

— Det kan kosta dig dyrt att bära hand på din husbonde, hade assessorn sagt. Och Salin aflägsnade sig under svordomar.

Aldrig hade det ännu händt att någon af gårdens tjänare vågat hota assessorn eller komma honom inpå lifvet. Här måste statueras ett exempel. Det skickades bud efter länsmanen, som bodde långt nere i socknen. Och länsmanen kom och gaf Salin en sträng varning för hemgång. Det var hårdt straff i lagen för sådant, sade han, och Salin kunde tacka sin lycka att herr assessorn i sin godhet lät det bli vid en så lindrig näpst för denna gång.

Det hade länsmanen sagt i flera vittnens närvaro. Och Salin hade mottagit varningen stilla tigande. Men sedan dess brände hatet i hans sinne. Den skymfen skulle han hämnas, hade han sagt i drängstugan. Nu hade han igen druckit brännvin och svurit att i natt skulle assessorns sista stund vara slagen.

— Han vågar inte, sade Erik.

— Adolf och Erik! ropade Agnes, kom nu! Och gossarna lydde. De passerade köket,

där man ännu i den sena timmen tvättade diskar, de kommo in i matsalen, där far och mor suto i vaxdukssoffan, och de togo god natt. Så gingo de upp vindstrappan och somnade i sina bäddar.

De hade sofvit länge, när de plötsligt slog upp ögonen samtidigt.

Hvad var det? Hela huset skakade. Någon bultade på dörrarna där nere och ropade: — öppna! Eller slår jag in dörrspegeln! Öppna för fan! Jag skall in!

— Det är Salin! hviskade Erik.

— Pappa är inte rädd, hviskade Adolf.

Nu hörde de att tamburdörrn gick. Assessorn kom ut i förstugan. Utan att vidare ha sagt ett ord till hvarandra, lågo gossarna i vindstrappan. De skälfde i sina nattskjortor, där de lågo på knä och stirrade genom spjälorna.

De sågo sin far, som stod där nere i kalsongerna. Hans hår var rufsigt. Hans röst hård:

— Hvem är där?

— Salin! Det är jag! Släpp in bara! Jag skall betala för gammal ost. Jag skall, djäflar anamma, varna patron!

Pappa lyfter af bommen, hviskade Erik andlös.

Adolf svarade ej, han darrade.

Dörrarna slogos upp. Den hvita vårnatten

visade en stor grof man med vilda ögon. Han lyfte sin arm.

Då knakade det som när man spräcker en nöt, men hårdare.

Assessorn hade slagit till. Han hade gått ut som David mot Goliat. Gripit en pall, kvarglömd öfver natten på den öppna förstubron. Med den slog han och träffade hufvudet.

Ett tungt rammel utför trapporna. Dörrarna föllo igen, och bommen sköts till. Det blef plötsligt så tyst, att assessorns strumpfötter ljödo som tunga, kraftiga steg.

Adolf och Erik hade ännu icke somnat, när solen kastade röda strimmor öfver golfvet. De undrade hviskande hvad det hade blifvit af Salin. Var han kanske död nu? Hur gick det då med pappa?

IV.

Den följande dagen talade hela gården om nattens händelse. Ännu klockan sju på morgonen hade den slagne legat kvar på sanden nedanför trappan. Assessorn kunde se det från tamburfönstret, och han ringde som besatt i klocksträngen, som förde till pigkammaren. Amanda sändes efter fogden, och denne kom med folk, som förde bort Salin. Han var icke död. Utan att säga ett ord vacklade han som bedöfvad, stödd under armarna af två karlar.

När assessorn någon dag därefter mötte Salin på stallbacken, samtalade han vänligt med honom och skrattade bullrande. Det nattliga våldsamma uppträdet berörde han icke. Denna gång hade han låtit udda vara jämnt och icke kallat på länsmannen.

Assessorn var blid, när vreden hade gått öfver. Han kunde glömma oförrätter och fordrade detsamma af andra. Det var endast

dumma människor, som slöto sig inne i en dolsk ondska, sade han.

»Herr patron är nu i alla fall en hjärtegod man,» hviskade Björksnäs' underhafvande sins-
emellan.

Men Salin var efter den natten ej mera densamme som förr. Han drack icke längre så mycket. Han hade blifvit tystlåten, han, som eljes var känd för sitt skryt och sina öfverord. När arbetet för dagen var slut, stannade han ej längre, än nödigt var, på stallbacken. Han lät de andra stå och prata om ditt och datt, medan han ensam och tyst sökte sig hem till den lilla röda stugan där borta i skogsbrynet.

— Salin har nog inte glömt pallen, skrattade drängarna.

— Han är ondsint som vargen, sade en. — Han är lömsk som Muktar, yttrade en annan.

Muktar var den stora lurfviga gårdvaren. Han hade blodsprängda ögon, rätt uppstående öron och en lång tofvig svans. Af hvad ras han egentligen var visste man ej, men han hade anor i generationer tillbaka. Han var godmodig mot barn och herrskap, men argsint mot fattigt folk. När någon, som i hans tycke ej var nog propert klädd, ville klappa honom, kunde han hugga till, eller drog sig undan morrande och med grinande tänder. Han följde troget assessorn ut öfver äng och åker, låg vid hans fötter på

trappan och skelade på honom med det ena ögat, medan svansen ideligen dunkade i golfvet. Muktar hade också fattat vänskap för Adolf och Erik och hela familjen för öfrigt. Han hade varit barnens lekkamrat allt ifrån det de voro så små, att de kröpo omkring i sanden på gårdsplanen. Nu var Muktar gammal, men hade alla sina sinnen i behåll, hade blifvit klokare med åren och var trogen sitt husbondsfolk. Han kunde visa en rörande tacksamhet för minsta vänlighet. När hans vänner på gården smekte honom, såg han på dem med en sentimental blick och ville slicka deras händer.

Det var stor sorg på Björksnäs, när man en morgon fann honom död invid trappan, liggande på samma plats, där Salin hade fallit.

Assessorn lät obducera honom, och det befunns att han dött af strykninförgiftning.

— Det är nog Salin, som gifvit honom räfkakan, sade folket på gården. Och det trodde alla.

Salin blef uppsagd ur tjänsten till närmaste flyttningsdag. Han låtsade vara förvånad och frågade högtidligt om det inte var nog med att han hade blifvit slagen med pallen. Han fick gå ändå.

Assessorn sörjde Muktar uppriktigt. Han talade om honom som man talar om en kär afliden. Den gamla historien om hans ädla för-

fäder kom fram på nytt. Hur många gånger hade icke assessorn, rökande sin pipa i matsalssoffan, omtalat en bragd, som utförts af Larm och Trumma, Muktar's förföräldrar i majorens tid! Adolf och Erik kände den historien i minsta detalj, men de hörde den alltid lika gärna igen; deras ögon strålade, när den kom på tapeten.

Larm och Trumma hade varit lika lurfviga som Muktar, men ännu större och starkare. På deras tid ströfvade ännu vargarna omkring på Björksnäs. Under kalla, mörka vinteraftnar såg folket röda ögon glimma på storängen, och man kunde höra vargarnas hylande nästan i husknutarna.

En sådan vinterafton sändes bud efter präst till en döende. Majorens gamle trädgårdsmästare låg i själatåget. Han, som skulle hämta prästen, var rädd för vargarna, och han fick Larm med sig. Då var han trygg. Trumma måste bli hemma att vakta gården.

— Larm reder sig nog med vargarna, om de så komma tjoget fullt, sade drängen, som skulle ut i natten. Han fick en af gårdens bästa hästar, och han åkte i snabb fart under en hög stjärnhimmel öfver hvita drifvor. Larm höll sig troget tätt bakom släden.

Nu är jag snart öfver storängen, tänkte drängen, och här glimmar inga röda ögon.

Då ser han plötsligt långt borta ett svart

band, som kommer ner från skogen och svänger hit och dit i backslutningen ner mot ängen. Bandet delar sig på midten, dess öfre ända skjuter uppåt, liksom mot hästens hufvud, den andra glider neråt mot Larm. Drängen förstår icke hvad det är, förr än han ser små röda lyktor på banden. Då slår han till hästen. Den har också upptäckt lyktorna, och den vet hvad det gäller, den flyger fram öfver drifvorna och frustar, så det ryker om näsborrarna. Larm har också blifvit orolig, han är än på den ena sidan om släden, än på den andra. Lyktorna närma sig; de liksom dansa i luften. Det skimrar för drängens ögon. Han vill gifva ljud, skrika, sjunga, men han kan icke, rösten stockar sig i hans hals. Han slår till hästen, bara slår, under det han håller det ena ögat på landsvägen och det andra på lyktorna, som dansa öfver de ändlösa drifvorna. Larm tar ett hopp, så snön yr om honom, och han tjuter sakta. Han vänder allt jämt på hufvudet och tjuter.

Nu svänger släden in i det smala tåget, som för upp till byn. Ännu blott några minuter och de mörka konturerna af spridda byggnader framträda. Lyktorna synas icke längre, men underliga läten gå öfver ängen, långa, klagande toner skära genom den kalla luften.

Nu hördes de ej mera. Drängen kör in till prästgården. Han vågar ingenting säga om

vargarna. Prästen skulle då icke komma, och han måste ha honom med sig. Han tänker icke på den döende, utan på sig själf. Ensam törs han icke göra färden tillbaka.

Prästen sticker armarna i den stora sjubb-skinnspälsen, och han smyger någonting blänkande i fickan. Det är revolvern.

— Du är väl inte rädd för vargarna? vänder han sig till drängen.

— Ingalunda! Jag har Larm med mig.

Prästen känner Larm lika bra som han känner majoren.

— Nå, då kan vi ju vara lugna, säger han.

Och drängen slår på hästen. Snart bär det igen af öfver storängen. Hästen frustar hela tiden. Det lyser eld i dess näsborrar. Larm tumlar kring släden.

— Nej, men se! Hvad är det där? säger prästen.

Drängen ser upp.

— Hvad då?

Han försöker göra sig ovetande, men rösten förråder honom. Han har redan upptäckt det svarta bandet med lyktorna.

— Det är vargarna, hviskar prästen, kör nu allt hvad tygen hålla!

Och drängen kör. Det går i svindlande fart.

— Skjut ett skott! hviskar han.

Prästen skjuter ett, två, tre skott. Bandet

söndrar sig i flera delar, det tyckes brista öfver allt. Nu är där en otalig mängd små, sväfvande ljus öfver drifvan. Alla dessa ljus närma sig. Och de glimma som röda lysmaskar i luften. Larm tjuter högt; än är han bakom släden, än framför hästen. Nu äro vargarna så nära, att man tydligt kan urskilja dem, en och en. Det är en mängd af dem. Det är icke ett tjog, men många flere. Ur de ångande gapen hänga långa tungor.

— Se på Larm! ropar drängen.

I detsamma hör man ett förfärligt snarfvel, tjut och hylande; hela storängen genljuder af Larms slagsmål med vargarna.

Hästen har tryckt öronen i nacken och jagar fram som hade den vingar. I vild galopp går det uppför backen, och hästen stannar skälfvande framför stallet. Drängen har ej hunnit styra den in genom gårdsgrinden.

— Det var bra gjordt, säger prästen och makar sig ur släden. Vi räddade oss i sista ögonblicket.

— Men Larm, stackaren, blef nog vargmat i natt, säger drängen.

— Se där kommer Trumma. Nu har hon sorg.

— Nej, minsann! Det är inte Trumma, det är ju Larm! utropar drängen.

Det var Larm. Tjutande högt lopp han

omkring på stallbacken, skakande sina bloddrypande öron. Men nu kom Trumma. Den slickade Larms öron, de snusade på hvarandra, och svansarna gingo. De hviskade ifrigt. Och så svängde de i en hast och försvunno nedåt backen.

I nästa minut var hela gårdsfolket på benen. Ty ett sådant oljud hade man aldrig hört på Björksnäs. Det var som tandagnisslan och svärdsslammer och stridsgny.

Nu togos Larm och Trumma med vargarna.

Majoren hade sprungit barhufvad ut på stallbacken.

— Hjälp dem, för fan! ropade han. Finns det ingen som vågar hjälpa mina hundar?

Jo, det fanns många. Man störtade in i lidren och ryckte till sig liar och grepar och hötjugor. Gården vimlade af folk; man sprang om hvarandra. Som en här af skuggor flögo männen ner i storängsbacken.

Det var för sent. När de nådde ängen, hade de intet mera att göra. Vargarna hade hört dem komma, och det långa lyktbandet dansade redan bort öfver drifvorna.

Larm och Trumma lågo där vid hvarandras sida med upprifna magar och slocknade ögon.

Men tre vargar blefvo männens byte. De hade stannat på valplatsen med gapande röda strupar. Och ännu många gråben hade blifvit

illa sårade. När morgonen grydde, kunde man följa blodspåren öfver storängens snö allt upp till skogen. Det sades att ännu en död varg hade hittats följande vår, multnande under den röda ladan.

Det var historien om den bragd Muktars ädla förfäder hade utfört.

V.

Ju längre dagarna blefvo in i juni med ljumma aftnar, som lockade från läxorna till bollspelet i Kajsaniemi, desto ifrigare längtade Adolf och Erik efter sommarferien.

Och den kom. Sedan blef det solskenstid på Björksnäs. Midsommar med häggblom och syrener och flammande eldar på kvarnberget.

Kvarnberget var outgrundligt. Det hade mjuka soffor af renmossa, och det hade blanka klintar, där man kunde rista sina namn och en underbar formation af en sten, som liknade en sadel, där man kunde rida. Och högst uppe på en jämn plåtå stod den gamla kvarnen från farfars tider. Den hade ej rört sina vingar under sekler. När det blåste hårdt, knarrade den, så man hörde det ned till gården. Man kunde gå in i kvarnen genom en liten, låg dörr och klifva upp längs en stege till det högsta utsiktsfönstret. Därifrån såg man en blå rand af Finska viken. Folket på gården hviskade att gamla fru Lind en gång

sett majorens vålnad i kvarnen. En stilla söndagsförmiddag på senhösten hade hon tagit vägen öfver berget och tittat in genom kvarndörrn. Ungefär vid midten af stegen satt majoren på huk. Han blickade mot henne med gråtmilda ögon och skakade sakta som om han frös. Där inne var det likväl varmt, och en grann höstsol lyste öfver berget. När fru Lind kom ner till hönsskrubben i ladugården, var hon liksom vett-skrämd och talade långa stunder för sig själf.

Midsommardagen väntade man främmande till Björksnäs. Statsrådinnan Adèle Röder, en syster till fru von Gehringer och tant Augusta, hade skrivit att hennes son Alfons och deras brorson William Strålfelt, båda skolkamrater till Adolf och Erik, ehuru på högre klass, skulle komma ut, om vädret var vackert.

Nu gled de båda ynglingarna ljudlöst på sina velocipeder öfver den breda sandgången fram till trappan.

— Se där!

Fru von Gehringer stod i det öppna fönstret.

— Hvad blåser det nu för vind, när vi få så rara gäster?

— Tjänis! ropade Erik. Och Adolf: — Det var hyggligt att ni kom!

Kusinerna ställde sina bicykletter mot trappans ledstänger och gingo upp.

Den ene var högväxt och blond, den andre

kort och satt och svart i håret. Båda omkring femton år.

Den högväxta gick i skolan under namnet Mack, den korte kallades Pugatscheff. Deras egentliga namn voro ej i bruk bland kamraterna.

Det tyckte assessor von Gehringer icke om. Han kallade Mack korrekt *Alfons* och Pugatscheff *William*. Han kunde icke fördraga dessa namnkarrikatyrer, som födas mer eller mindre omotiveradt i skolan och sedan släpa med hela lifvet igenom.

Man intog förmiddagskaffe i verandan. Fröken Fallsén, guvernanten, serverade. Hon hade afmätta, säfliga rörelser. Ett aflångt, blekt ansikte med fräknar, små närsynta ögon, som kisade genom en pince-nez. Mack lade märke till att hon slog ner sin blick, om han kom att möta den. Hon var alltså fortfarande förnärmad. Fröken Fallsén hörde till de misstänksamma. Om samtalet råkade afstanna samtidigt som hon kom tillstädes, trodde hon att man talade illa om henne. När det kom främmande till Björksnäs, höll hon sig gärna undan, draperande sig i en anspråkslöshet, som ej var hennes natur. Hon stängde in sig i sitt rum, väntande på att bli uppsökt och öfvertalad deltaga i sällskapet. När hon så infann sig, såg hon utmanande ut, liksom vädrande förolämpningar. Det frestade ungdomarna att roa sig på hennes bekostnad. Hon

var för öfrigt snar till försoning, och Mack kunde göra henne blid, när han ville. Fröken Fallsén hade en gång framhållit honom som exempel på en väluppfostrad gosse. Men nu var hon alltså förnärmad, sedan Mack under påskferien hade varit på Björksnäs.

Gossarna hade lagt märke till att hon brukade röka cigaretter i hemlighuset. När hon lämnade lilla kammaren, där det var enris på golvet och hvita jalousier för fönstret, hängde blå skyar i det låga taket. Mack hade hållit krigsråd med kusinerna och funnit på att man skulle uppslå ett sirligt textadt plakat: Rökning förbjudes — Il n'est pas permis de fumer ici — No smoking allowed.

Sedan stodo gossarna bakom syrenhäcken och fnissade, när fröken Fallsén slängde i dörren och sprang därifrån med blossande kinder.

Alfons och William hade ofta varit på Björksnäs. Familjerna Röder och Strålfelt voro som hemma här. Assessorn höll på slakten. Mack var välkommen för sin egen skull. Han hade hvad man kallar ett godt hufvud och var ovanligt utvecklad för sin ålder. Han såg för öfrigt bra ut och tillvann sig därigenom sympati hos assessorn, som hade idiosynkrasi för fula människor. Ett finhylt ansikte med hög panna och ljusblå ögon under markerade bryn. Hans höga skickelse imponerade. Elegant var han icke i sin

hållning. Armarna voro liksom tilltagna på växten, och de nedre extremiteterna hade en benägenhet att närma sig vid knäna och vingla som benen hos en ung dansk dogg. Hans väsen var brutalt. I leken tog han för hårdt på dem, som voro mindre och svagare än han. Erik gick honom ur vägen. Mack hade en gång gifvit Erik känning af dödsångesten genom att hålla hans ansikte i en mjuk soffdyna så länge, att han miste andan. Mack hörde också till dessa ofinkänsliga naturer, som njuta af att göra andra förlägna. Erik kunde rodna i ensamheten, när han tänkte på hur Mack på en bjudning hos sina föräldrar hade väckt mångas uppmärksamhet på att Erik, som bar en ny kostym, beundrade sig själf med en förstulen blick i den stora trymån. Adolf hyste en behärskad antipati mot Mack för att denne frossade i oanständiga ord och lärde de yngre kamraterna »svinaktigheter».

Men äldre folk kände sig tilltalade af Alfons Röders brådmogna insikter, hans säkerhet och slagfärdighet och barnslighet tillika.

— Du är ju nästan en encyklopedist, men någon filosof är du inte, sade hans morbror, generaldirektören i medicinalstyrelsen Lorens Strålfelt, du kunde gå långt, om du ej förblir kroniskt naiv.

Mack gick aldrig långt. Född utan intresse för jordiska ting, kom han in på praktiska banor,

och det var ju icke då att undra på, om han ej hade någon framgång.

Han är idérik som få, men han är sent utvecklad, sade assessorn, och det är inte det sämsta man kan säga om en människa.

När Alfons Röder kom på besök, var det liksom fest i luften. Han uppträdde så ogeneradt, att själfve assessorn blef liksom mera tillgänglig och fann nöje i hans sällskap. Mack väntade aldrig på att bli underhållen. Han förtryckte kusinerna med sin öfverlägsenhet, men fängslade dem med sina initiativ. De motsade honom aldrig, utan följde blindt, hvad han än hittade på. Bland Björksnäs underhafvande var han populär. Han fick stalldrängen att berätta historier och gamle Görman att sjunga sin tyska visa.

Görman var en ambulatorisk snickare, som uppehöll sig på traktens egendomar, så länge det fanns arbete, och återkom till Björksnäs hvarje vår med stararna och lärkan. Han hade stora brillor med tennbågar på en näsa, som liknade ett moget sviskon, och hans kinder voro som små rodnande äppelkart. Breda naglar, mahognyfärgade af lack och fernissa.

När Mack ville ha Görman att sjunga, måste Erik öfvertala Amanda att langa ut ett glas brännvin. Hon kunde komma åt kannsflaskan, under det hon låtsade stöka i skänken. Så begaf man

sig i samlad tropp till drängkammaren. Mack nalkades försiktigt med supen i rockärmen.

— God dag igen, Görman, sade han, det är längesen jag fick höra tyskvisan. — Se här en liten styrketår, man kommer ej med tomma händer från stan.

Görman såg upp öfver brillorna och grinade: — »från stan, hä, hä, från stan... rågen växer nog på landet, hä, hä»...

Han tog spetsglaset mellan tummen och pek-fingret och höll det så, medan han räckte fram snusdosan i andra handen. Det var en stor, präktig snusdosa af masur med ett slags konstlås af trä i locket, hans egen uppfinning. När man förstod sig på det och tryckte rätt, skilde sig locket i två klaffar och visade en halfmånformig öppning.

Alla snusade i tur, Agnes också, och så stormnös man och skrattade och ropade: »nu skall Görman sjunga, nu skall Görman sjunga.»

Och Görman satte sig på hyfvelbänken och sjöng med glaset mellan tummen och pek-fingret:

Ich habe Geld in meiner Tasche,
 Ich habe Glück, Glück, Glück in meiner Flasche;
 Mir ist alles eins,
 Alles ist mir eins,
 Hab' ich Geld, oder hab' ich keins.

På midsommardagen var Görman i bästa stämning. Men denna gång fick han ej sjunga

visan till slut. Han makade sig ner från hyvelbänken, ty han hade genom fönstret sett assessorn vandra ut till stallbacken. — »Patron kommer!» hviskade han. I blinken hade hans åhörare lämnat honom. De sprungo som jagade uppåt kvarnberget och stannade först vid den gamla kvarnen. En stor, gul katt hade suttit där utanför och solat sig och rusade nu skrämnd in genom den låga dörren. Mack gaf tecken till att förfölja den, men Agnes hejdade honom. — Vet du att ladugårdskattan fått ungar? sade hon, och pappa har sagt att de måste dränkas. Macks ögon lyste. — Låt mig se dem!

Agnes såg mordlystnaden i hans blick. — Du gör dem inte illa!

— Illa! Hvad menar du? Farbror har ju sagt att de måste dö.

Mack var redan i språngmarsch på väg till ladugården, och de andra följde honom.

I dörren mötte de gamla fru Lind.

— Pappa har sagt att kattungarna ska dränkas, sade Agnes.

— Skall du göra det?

— Nej, men gossarna.

— Det sköter nog dejan om.

— Jag gör det bättre, inföll Mack bestämdt. Han var redan inne i fru Linds skrub. Där låg kattan med sex ungar. Han stampade, och kattan makade sig med brinnande ögon. Mack

tog ungarna, den ene efter den andra, och kastade dem i sin vänstra arm. Nu var han ute i fällan och lade kattungarna försiktigt ned på marken.

De kröpo sakta af och till och pepo.

— Deras ögon äro ännu ej öppnade, och de veta inte skillnaden mellan godt och ondt, deklamerade Mack. — Hit med ett sällträ!

De andra stodo där. Ingen hade ett sällträ.

— Ja, ja, mumlade fru Lind. Hon gick till sitt rum i den röda byggnaden på stallbacken.

Nu kom Emil med en stor påk. Det var den han använde, när han slog trissa.

Mack ryckte den till sig, svingade den öfver sitt hufvud och slog till kattungarna. Den ena efter den andra flög högt i luften och föll ned i marken. Små hårbevuxna klumpar.

Adolf och Erik stirrade på klumparna.

Agnes var borta.

Hon hade sprungit in till mamma i matsalen.

Hon föll öfver bordet och grät högt.

— Nej, men Agnes, hvad är det? Agnes, kära Agnes, hvarför gråter du?

— Mack har slagit de små kattungarna, snyftade hon. Mack har slagit dem. Och under snyftningar omtalade hon hur Mack hade dödat kattungarna.

— Ja, det var inte vackert, sade hennes mor.

Fru von Gehringer strök Agnes hår. — Du skall inte gråta, Agnes. De skulle ju dö ändå.

Mack är ännu så barnslig. Men det var fult gjordt. Jag skall säga honom det. Hur kunde han vara så grym?

— Nej, jag skall säga honom det!

Assessorn hade kommit in och stannat på tröskeln.

— Men det är inte grymhet, kom det kategoriskt från fröken Fallsén.

Hon hade suttit vid fönstret.

— Det är inte grymhet, det måste Agnes lära sig förstå. Jag har läst i en fransk barnpsykologi att ett barn, som hänger kattor i svansen, inte gör det af grymhet. Ett barn plågar djur af nyfikenhet. Ett barn vill se att någonting rör sig under dess hand... Det är inte grymhet, det är nyfikenhet.

— Men Mack är inte ett barn, han är äldre än jag, snyftade Agnes.

Assessorn höjde rösten:

— Nej, har man hört på maken! Det hade väl inte heller varit grymhet, om han petat ögonen ur er? Eller om han knackat er i hufvudet med sitt sällträ tills ni kreperade?

Fröken Fallsén skyndade ut.

En stund därefter åkte de två velocipedisterna längs den stora gången ut från Björknäs gård och försvunno öfver stallbacken som bevingade skalbaggar.

Sedan den midsommardagen tänkte Agnes

oftare än förut på Mack. Nu ville han väl inte se åt henne vidare. Hade det också varit bättre att dränka de stackars kattungarna, att lägga dem ner i en stäfva kallt vatten och se hur de kämpade i dödsångest, tills deras rörelser blefvo allt mattare, medan de små kropparna svälldes ut? Om Mack bara snart kom igen, skulle hon låta honom se att hon ej mera tänkte på den saken. Men Mack tyckte naturligtvis att hon var ett sjåp och brydde sig inte om henne. Han kunde ändå vara så söt, när han ville.

VI.

Från unga år hade assessor von Gehringer stått ensam i lifvet. Han hade lidit och kämpat i tysthet, liksom så många andra, och han hade väl tagit sina lifshemligheter med sig i grafven, om han ej kommit att gifta sig in i den Strålfeltska släkten.

Strålfeltarna sysselsatte sig gärna med sin släktkrönika. När ungdomsminnena kommo på tapeten, voro generaldirektören och tant Augusta underhållande. De kunde stanna hela sällskapet ute på vägen i vintersnön och berätta så länge, att assessorn fruktade förkylning och ensam begaf sig hemåt. Under helgdagarna här ute på landet, då man ej hade bestämda sysselsättningar, talades det i en oafbruten ström af ord från morgonkaffet till aftonteet. Alla hade någonting att omtala från flydda tider, utom assessor von Gehringer. Han var sluten och tystlåten. Man trodde sig dock i släkten veta ett och annat från hans barndom och ungarlilstider, men han själf

kunde aldrig förmås att beröra sina hågkomster från den tid han lefde ensam på Björksnäs.

Gamla fru Lind hade berättat för assessorskan hur det var på Björksnäs i majorens tid. Och en stilla sommarafton, när jasminerna doftade och göken gol, hade fru von Gehringer talat med sin son Erik om hans fars ungdom.

Sedan dess började Erik uppsöka gamla fru Lind i ladugården, och af henne fick han höra mera. Hon uppehöll sig för det mesta här i det lilla halfskumma rum, som kallades höns-skrubben. Hönsen promenerade omkring på golfvet, och fru Lind trufdes godt med dem. Hon matade dem och lurade ut hvar de lade sina ägg. Det var ett helt studium att komma underfund med deras gömställen. En af hönorna hade i långa tider lyckats bevara sin hemlighet. Ingen visste hvart den tog vägen, när den skulle till att värpa. Den struttade af på höga ben och flaxade med sina stripiga vingpennor, och så var den plötsligt försvunnen. Erik såg en gång att den kröp ned genom ett hål i golfvet, och han fann värpstället, där hönan hade samlat ett helt tjog stora, präktiga ägg. Därigenom blef Erik gärna sedd i fähuset.

Det räckte länge nog, innan han vann fru Linds förtroende, men sedan stod han i större gunst hos henne, än någon annan bland den ungdom, som rörde sig på Björksnäs. Erik

besökte henne i hönsskrubben, och hon fattade en öm vänskap för honom. Han var den ende, med hvilken hon tyckte sig ha någonting gemensamt på gården. Med Adolf och Agnes talade hon nästan aldrig, och fru von Gehringer såg hon sällan.

Tidiga vintermorgnar, när hela gården ännu låg i mörker, begaf sig fru Lind till fähuset. Erik hade lagt märke till det. När han var ute på landet, kunde han ej sofva länge om morgnarna. Från vindskammarens fönster kunde han se lyktskenet, som fladdrade öfver snön och drog en lång skugga efter sig. Den skuggan hade fru Linds långa, smala kontur.

När Erik första gången infann sig så tidigt i ladugården, var ju fru Lind förvånad. Men hon vande sig snart därvid. Under julhelgen hälsade Erik ofta på hos henne och helst i gryningen, då de voro ostörda.

En morgon kom han olägligt. Fru Lind var i färd med att hjälpa en ko, som kalfvade, och hon vinkade med handen att Erik skulle hållas utanför. Men han hade sin skissbok med sig, satte sig ned på en pall, som dejan använde, när hon mjölkade, och gjorde en teckning af hela sceneriet med kon och fru Lind och den lilla våta kalven bredvid lyktan på golfvet. Han visade teckningen åt fru Lind, och hon skrattade.

»Du blir nog konstnär, du,» sade hon. Erik kallade också henne du.

De satte sig nu vid den lilla spiseln i hönskrubben, och fru Lind kokade kaffe. Erik tyckte att kaffet smakade ko, men han tvang sig att dricka det. Därutanför i den skumma ladugården råmade kon, som hade kalfvat, och en annan och en tredje svarade; deras råmande dog bort i ett sakta mummel, liksom samtalade de med hvarandra.

Erik fick plötsligt en förnimmelse af att det var någonting underligt, liksom mystiskt, att han satt här och drack kaffe med fru Lind, medan hela gården sof. Hvad hade hon väl för lifshemligheter, denna gamla höga fru, som ej var en bildad dam, men icke heller en kvinna af folket och som framlefde sitt lif i hönsskrubben? Nu fick han veta det.

Han såg på henne som i dröm och yttrade stilla:

— Mamma har sagt att du är syster till pappa.

Fru Lind sysslade vid spiseln och svarade med ryggen vänd mot Erik.

— Jaså, har hon sagt dig det?

— Jo, det har hon omtalat för mig, och hon tror att du vet mera om min pappa än någon annan. Berätta om honom, han talar ju aldrig om sig själf med mig... med oss...

Fru Linds stora mörkblå ögon hvilade på Erik. Hon satte sig ner på bänken med händerna i skötet.

— Hur gammal är du nu?

— Jag fyllde tretton år i somras.

Fru Lind nickade.

— Din far har varit god mot mig, började hon hviskande. Han har varit som min riktige bror. Ingen har ett så godt hjärta som han. Men det är få, som vet det. Den gamle majoren ville inte att vi skulle vara syskon. Och han var ändå far till oss båda. Mot min mor var han alltid god, men mig tyckte han visst inte om. Han hade nog helst sett att jag ej funnits på gården. Men de pengar han testamenterade till min mor, dem fick jag ärfva genom din fars godhet. Ty i testamentet stod det, att om min mor ej hade brukat upp pengarna, medan hon lefde, så skulle de tillfalla din far.

— Ja, jag vet det, min mamma har visat mig farfars testamente, och där står att jungfru Blomqvist skulle få tjugufemtusen rubel, och hon var ju din mor. Men där står också att jungfru Lindholm skulle ha tjugufemtusen och jungfru Sandberg lika mycket. Hvarför det då?

— Jo, det vet jag också. Jungfru Lindholm och jungfru Sandberg voro båda din farfars frillor, liksom min mor var det, och de tjänade alla här på gården. Han hade en son med

hvar af de andra, och med min mor hade han alltså mig. Sönerna störde honom mer än jag har gjort. De ha varit din far till stor förtret. De kallade sig Geringman för att komma fadersnamnet så nära som möjligt. De gingo båda i målarlära — plankstrykare, som man säger. Och så hände det en gång i din fars ungdom, när karaktärshuset här på Björksnäs skulle målas om, att målarmästaren, som inte kände deras släktskapsförhållanden, sände dem hit ut. Det tyckte de om, må du tro. De söpo sig fulla och sjöngo dagen i ända på målarställningarna. Och de förde ett hotfullt tal. Björksnäs var deras lika mycket som Gehringens, ropade de högt öfver hela gården. Och när din far, som då var en ung fin herre, kom ut på trappan och bad dem hålla sig stilla, spottade de åt honom och bannade. Det var jag, som upplyste honom om hvilka de voro, och då skref han till målarverkstaden och fick dem bort. Han var rädd för dem, han som eljest är så modig.

— Men de pengar, som deras mödrar hade fått i farfars testamente, ärfde de inte dem, eftersom de sade att Björksnäs var deras?

— Det vet jag ingenting om. Allt hvad de själfva kunde förtjäna, söpo de upp, så arfvet gick nog samma väg, kan jag tro. Björksnäs, ser du, är värdt mycket pengar, det. Var du nöjd, att din far fick gården! Han vet också

ta bra vara på den. Men hans lycka är den inte.

— Hvarför säger du det?

— För att ingenting är dens lycka, som är född olycklig.

— Är pappa då så olycklig?

— Jo, det är han, och det blir du också, det fruktar jag.

Erik spratt till. Han betraktade den gamla, som satt där på bänken lik en fjättrad örn. Hennes ögon lyste i skymningen. — Hvad hon är underlig, tänkte han.

— Var du som barn tillsammans med min pappa?

— Jag var ju jämnårig med honom, fast jag nu ser äldre ut än han. Vi ha båda vuxit upp här. Hans mamma bad mig vaka öfver honom. Jag tyckte mycket om henne, och hon var liksom en mor för mig. Och det ville majoren inte ha.

— Men du hade ju en egen mamma här på gården.

— Hon tog sig aldrig af mig så som din farmor.

— Berätta någonting om farmor då!

— Jag vet inte mycket. Jag var så ung den tiden. Men hennes död glömmet jag aldrig. Det var midsommardagen. Hon låg i sin säng. Din far och jag satt vid fönstret. Han hade

blonda lockar då. Sedan mörknade hans hår, när han blef äldre. Hans mor hade lungсот. Hon hostade dag och natt. Det hade hon fått af sorg. Min mamma talade om det för mig den dag hon fick veta att jag skulle få ett barn med en annans man.

— Fick du ett barn med en annans man? Men du har ju själf varit gift.

— Jag blef sedan gift med honom. Men därförinnan tillhörde han en annan. Jag vill inte tala om det. Han är nu död sen många, många år. Min mamma kunde aldrig förlåta mig att jag gifvit mig åt en annans man. Det var för att hon hade gjort detsamma. Din farfar, majoren, hade tagit henne en natt. Han kom sent hem den natten ifrån socknen, och han gick in i jungfrukammaren. Min mor var hans hushållerska, och hon sof där. Det var glasruta i dörren. Din farmor vaknade. Hon hörde steg och undrade hvad det var. Och så stod hon där och såg genom glasrutan. Sedan fick hon tåring. Det var nog därför majoren inte ville veta af mig. Jag kan inte förstå, när jag tänker på det, att din farmor var så vänlig mot mig. Hon födde sin son några månader tidigare, än jag kom till världen. Här hade hon gått omkring med din far under sitt hjärta samtidigt som min mor, hushållerskan, bar på sin lifsfrukt af samma ursprung. De talade aldrig där-

om, men de gingo icke ur vägen för hvarandra. Ingen kunde se hur mycket din farmor led. Men efter barnsängen blef hon aldrig mera frisk igen. Genom många långa år drogs hon med tvinsoten, ensam och öfvergifven. Endast din far och jag omgäfvade hennes sjuksäng. Mig behandlade hon som sitt eget barn. En kort stund, innan hon dog, smekte hon min hand och hviskade: »gör aldrig orätt, Elisabeth!» Och så gjorde jag orätt ändå. Hvarför skall du, som kommer från henne, väcka minnet om min synd? Du liknar din farfar, du har hans underliga ögon. Och när du blir stor, skall du väl göra ondt, liksom han och jag. Och du skall inte veta hvad du gjort, förr än dödens bi kommer och tager det lif, som du sköflat.

— Hvarför säger du dödens bi? Hvad är det?

— Jo, för jag har sett det. När din farmor skulle dö, hade ett stort bi kommit in i rummet och väsnades mot fönsterrutan. Den sjuka kunde inte längre tala. Hon såg på mig så långt och olyckligt. Jag ville att hon skulle ha ro, och jag öppnade sakta fönstret. Jag ser ännu hur hennes lille gosses blonda lockar rörde sig i luftdraget. Biet flög ut och försvann med ett brummande vid fönsterkarmen. Och då jag hade dragit fönstret igen och vände mig om, stod majoren där, blek och skälfvande. Vi sågo båda

samtidigt att din farmor hade upphört att andas. Din farfar, han som var min far, sjönk ned vid bädden och klagade stönande. Aldrig har jag sett någon så olycklig som han var i den stunden. Jag slöt min lille bror — som sedan blef din far — i mina armar och grät, och han tryckte hufvudet mot mitt bröst och stirrade i ängslan mot honom, som fallit ihop på golfvet.

Fru Lind suckade: »ja, ingen vet våra dagars ända.»

— Också din far har gjort olyckor mot sin vilja. En ung flicka här på gården fick lida mycket för hans skull. Det var trädgårdsmästarens dotter Matilda. Kort efter det din far hade tillträdt Björksnäs, förförde han henne. Hon gaf sig gärna åt honom, ty han var en fin herre och hade sagt henne fagra ord. Han kunde ju inte gifta sig med trädgårdsmästarens dotter. Det ville trädgårdsmästaren inte finna sig i, men han kunde ingenting göra, ty han älskade mig, som var din fars halvesyster. Den trädgårdsmästaren hette Lind, och han gick från Matildas mor och gifte sig med mig. Hans hustru flyttade hem till sina gamla föräldrar i Backböleby. Men på min utsatta bröllopsmorgon — det var en långfredag — kom hon till Björksnäs och hängde sig i den gamla kvarnen. Lind hade gått upp till kvarnen för att stryka gulfärg i mitt namn, som han själf huggit i berget. En stor

svart korp satt på kvarnvingen, varslande olycka. Lind tittade in genom dörröppningen och mötte den öfvergifnas öppna ögon, där hon hängde i kvarnstocken. Han blef så sjuk, att vårt bröllop inte kunde stå förr än ett halft år därefter. Och så blef det inte mera någon lycka för oss. Han hade börjat dricka.

— Men hur gick det med Matilda då?

— Matilda tog sin lilla flicka på armen och gick från gården. Hon blef sedan gift med en tyskfödd musikanter, som heter Schmidt och som nu är orgelspelare i socknens kyrka. Men ett år därefter orkade hon inte mera lefva. Hon vissnade bort som hvitsippan efter midsommar.

Matilda begrafdes på den lilla kyrkogården vid viken. Jag glömmer inte den söndagen. Mycket folk från när och fjärran hade samlats på kyrkbacken, när herrn till Björksnäs åkte upp till kyrkan näst efter likvagnen. Alla prisade honom för det. Man sade att det var vackert gjort. Och efter begrafningen, när prästen hade läst välsignelsen, kom trädgårdsmästar Lind fram och räckte din far handen. Och din far bjöd honom plats i vagnen, och de åkte tillsammans genom byn i allas åsyn.

Fru Lind tystnade. Hönsskrubbens lilla gredelinskiftande fönster började glimma. Vintersolen steg där ute. Erik nickade och gick. När han kom ut, såg han på afstånd sin far, som

öfver gårdsplanen styrde sina steg mot ladugården. Erik tog en omväg, för att ej bli frågad hvar han hade varit.

Under terminen i Helsingfors tänkte han sedan ofta på det, som fru Lind hade berättat. Men sommaren kom med så mycket annat, som förströdde hans tankar. Med Adolf vandrade han öfver de soliga ängarna ner till hafsviken. De lade ut stångkrok för gäddorna mellan de höga vassarna. Snart var jakttiden inne. Vid daggryningen, innan solen ännu skingrat de mjölkhvita dimmorna på storängen, ekade hundarnas skall kring bergsklackarna i skogen ofvanför, och haren skuttade ljudlöst fram öfver den stora sveden rakt in i dödens gap. Där smällde skott på skott, så det rungade i skogen. Haren gjorde en kullerbytta och uppgaf andan i fallet, eller den blef skadskjuten och kilade undan i den höga ljungen med det ena bakbenet dinglande efter sig. Då skrek den, så det gjorde ondt att höra. Erik hade en gång på den sveden skjutit en dräktig harmamma med ett fullgånget foster i magen. Han mindes sedan alltid stället, där det hade skett. När han skar upp haren, fick han ett litet slemmigt foster i handen. Han andades på det och lade det i solen på marken. Och i detsamma for lifsgnistan i det som om man tryckt på en elektrisk knapp. Öronen, som klibbat utmed ryggen, sprungo upp som stål-

fjädrar, och den lille haren tog ett skutt och såg omkring sig förnöjd, liksom ville den säga: tjänis! Erik tog den hem med sig och födde den med kålblad i förrådkammaren på vinden, där det luktade rörtofs.

Sina bästa minnen hade Erik från jaktdagarna i augusti. Med vemod såg han den sista sommar-månaden lida mot sitt slut. Frukten började mogna i trädgården, och björkarna gulnade kring kvarnberget. Det blef åter höst.

VII.

I strykningsrummet på Björksnäs var ett kacklande, så det hördes långt ut på gården. Pigorna hade fått lof att ställa till dans, och nu var det öfverläggning om inbjudningen.

Assessorn hade gifvit sitt samtycke på det uttryckliga villkor, att det ej skulle bli spektakel och slagsmål, och därför tyckte Mimmi att långe Frans från Strömsby gärna kunde blifva objuden. Däremot höll hon bestämdt på att Tomasson skulle få komma, ty om han också var litet häftig, så dansade han bättre än alla gossar hon kände, och dessutom hade hans harmonika bättre takt också än Bliku-Kalles fiol, som eljest ensam skulle exekvera dansmusiken. Så var Tomasson litet rädd för henne, ty hon var allt morsk af sig och kunde nog hålla honom i kurans. Men Amanda höll obevekligt på långe Frans, för han hade intet annat fel, än att han var starkare än de andra och kunde klå dem, om de ej läto honom vara i fred. Långe Frans sprang

aldrig på någon utan orsak, såsom Tomasson, som alltid drog knifven, så snart han blef traktert.

Nå, så skulle de få komma båda då, Tomasson på Mimmis ansvar och länge Frans på Amandas.

Janne, den yngste matdrängen i gården, sprang till Strömsby att bjuda.

Det var en fredagsafton i september. Mörkt var det, men eftersom dansen skulle vara om lördag, hade Janne ingen annan råd än att lägga i väg det fortaste han kunde ännu i afton.

Då han skulle förbi rian, hörde han sitt namn ropas af en skroflig basröst. Han trodde det var tomten och ökade på farten, men då rösten skrattade, kände han igen Boman, som var där i sin egen oborstade människoskepnad för att elda riugnen.

Janne stannade och ropade: hoj!

— Hvert springer du som haran i mörkre'?

— Å' bjuda te dans.

— Å jäkeln, ska de' koma många å'?

Oaktadt sina i släparbetet styfnade ben var Boman ännu icke så litet högfärdig på sin danskonst.

— Nää, no' vet du hva' di' ä' för dansare

— Lång-Frans å' Tomasson.

— Tomasson! upprepade Boman i föraktlig

ton — ska' den där finnfan igen hit å' spela sin tyskpölka?

Säj åt en, att han lämnar puukkon himma!

Boman hade ett ondt öga till Tomasson för att han kunde dansa »tyskpölkan» och för att han brukade slåss med knif.

*

På de renskurade bänkarna i äppelboden sutto flickorna kring väggarna. Runda och röda sutto de där uppspetade i förväntan på att dansen en gång skulle börja.

Mimmis hår var rikt och omsorgsfullt friseradt i pannan. På hvardera sidan om den lilla oppnasan satt ett litet ljusblått öga och tindrade vänligt och gladt. Amanda hade högtiden till heder tagit på sig sin rödbruna halfylleklänning. Kring sin stadiga hals hade hon knutit den laxfärgade kravatten med utsydda gredelina blommor, hvilken hon fått till marknadspresent af länge Frans. Madam Sjöblom, dejan på gården, hade med tillhjälp af litet matsmör fått sitt stripiga hår att fälla sig sirligt öfver tinningarna. Hennes sidenschalett tog sig nog så förmögen ut, då hon med armbågarna så mycket som möjligt bakåtdragna och händerna hängande öfver magen som sofvande läderlappar, vaggade sig

från den ena till den andra, uppmanande ungdomen att börja på med dansen, om det skulle bli någonting utaf.

Karlarna hade skockat sig i kakelugnsvrån, i dörren och ute på trappan, där de stodo inklämda mot hvarandra som en rädd fårscock. Ibland kunde det komma en knuff där utifrån trappan, så att ett par stycken stöflade in öfver tröskeln, men de sökte sig fort långt in i närmaste vrå, därifrån de blängde ned på Bliku-Kalle, som redan en god stund pinat sin fiol utan att få lif i benen.

Plötsligt blef det rörelse i dörren. Någon arbetade sig fram genom skocken. En vadmalsärm kilade sig in mellan kropparna; så stack hela skuldran fram, och med ett »perkele!» snubbade Tomasson in i danssalen. Den hvita chemisetten hade blifvit lindrigt skrynklig i trängseln och stod högt ut öfver västen. En liten svart filthatt satt löst öfver ena örat, och där under föll håret slätt ner i nacken. Hans lilla skägglösa ansikte med de markerade kindknotorna blänkte af högfärd — ty »sådan pojke som jag finns int' många!» brukade han yfvas, då han fått sig litet till bästa.

Nu stod han där, och hans högtidligt öfverlägsna blick dröjde öfver flickraden. Han bjöd till att se så obesvärad ut som möjligt, medan han förde foten i takt med Bliku-Kalles fiol, så

att det knarrade under den nya blanklädersstöfveln.

Hans ögon föllo genast på Mimmi, och han klef fram öfver golfvet med sin elegantaste hållning, hufvudet litet på sned, rak i ryggen och nigande i knävecken.

Han gjorde en djup bugning, och mysande af välbehag och stolthet, förde han Mimmi ut i dansen, följd af allas blickar.

Janne knyckte på Boman i kakelugnsvrån: »si' du, de' ä' dansanpojke de',» hviskade han, med tydlig lust att egga Boman till täflan.

Det lyckades också oväntadt väl, ty denne hade redan upptäckt Backböle-Ida, hvars lilla figur nästan undanskymdes af den tjocka Amanda, som satt vid hennes sida.

Boman gick rakt fram till Ida, stack ut den ena foten och höjde litet på högra skuldran — det var hans sirligaste vändning, när han bjöd upp. Så drog han henne i handleden ut från bänken, tog ett godt tag om hennes midja, böjde sig lätt framåt, stötte klacken i golfvet och puffade i nästa sekund till Tomasson och Mimmi, så de kommo i otakt.

Ett bredt grin hördes från Janne och de andra i kakelugnsvrån. Nu blef det lif och rörelse i dansen. Uppmuntrad af Bomans exempel, vågade sig en och annan fram från sin undanskymda plats där borta vid dörren.

Janne hade god lust att gå med, men han saknade ännu mod. Han smög sig sakta ut och sprang till drängkammaren för att få sig en styrketår ur brännvinsflaskan, som han gömt under sängen.

Då han kom igen, var det slut med polkan, den enda dans han skulle vågat sig på. Han stannade igen vid dörren och hjälpte Boman att svära i Tomasson, som fått Bliku-Kalle att spela tyskpalkan.

Det var Tomassons hämnd för knuffen, som han fått af Boman, och nu var han åter herre på täppan. Ty så som han dansade tyskpalkan, kunde ingen göra efter. Boman ville gärna försöka ändå, och han mönstrade sina stora klumpiga stöflar. — »Nää» — det var ingen utsikt att med dem vara lika vigilant som Tomasson. Då gick han till Bliku-Kalle och bad honom spela litet »glesare», ty »så kvick takt kund' ingen ann' än finnfan hoppa efter.»

Då Bliku-Kalle efterkommit hans begäran, var Boman åter i dansen. Äfven han hade anlitat Jannes brännvinsflaska och hade nu tillräckligt kurage att förfölja Tomasson, som han beslutit att stuka. Han hoppade med i tyskpalkan endast för att göra förfång åt honom, och det lyckades bra. De andra tyckte han var rolig, utom Mimmi, som bad honom »skämmas att vara så skamlös,» men det brydde Boman

sig ej om, ty de öfriga flickorna hade ingenting emot att han gjorde förtret äfven åt Mimmi, som var den enda nog lyckliga att få dansa med Tomasson. Och hon fick dansa med honom aftonen lång, i polkan, i trestegsvalsen, i tyskan och svenska kadrillen, ty hon var Tomassons käreasta.

Under nästa paus gick Boman ut på trappan för att röka och spotta, hvilket han ej vågade göra där inne, så länge ungherrarna och frökornarna voro med och betraktade dansen.

Det var mörkt här ute. Otydliga skepnader skymtade fram bakom tobakspiporna, som då och då för hvarje sluck upplyste ett ansikte.

Boman mottogs med beröm af åskådarna, som voro ense om att Tomasson högfärdades. »Hva' stoppa' han ändå med sina mjölkfingrar mot de flesta af dem!» — Och sålunda hade Tomasson för sin danskonst och sin tur hos flickorna fått en hel hop fiender, som blott gingo och väntade på ett lägligt tillfälle att få visa honom hvarifrån han var himma, som Janne uttryckte sig.

Janne hade särskildt ett horn i sidan till honom för Mimmis skull, ty, sade han, »no va' Mimmi mör om mun, bara int' Tomasson va' där me' sina hundkonster, men si' i dag va' hon rätt toki', inga extymera hon andra alls»...

Nu blef det trestegsvals, och som Janne

ej förstod sig på den dansen, gick han till drängkammaren för att med Lång-Frans, som i dag ej alls var danslustig, taga en sup till.

Här hade de suttit en stund vid flaskan, då dansen för en längre tid afstannat och man-folket sökte upp drängkammaren för att nosa om där fanns någonting att förtjäna. Pigorna hade gått till dejans rum för att dricka kaffe och bjuda spelman på ett glas. Mimmi hade hviskat till Tomasson att han fick komma med dit, men Tomasson ville ej draga sig undan de andra, ty han visste nog att det skulle gifva dem ny anledning att beskylla honom för högfärd.

Då Tomasson kom in i drängkammaren, höllo Janne och Lång-Frans på att brottas. Janne ville visa de andra att han var mjuk i ryggen och tog därför på skämt ett nappatag med Frans. Tomasson trodde att här redan var allvar på färde och iakttog med stigande ilska hur Frans höll på att öfvervinna Janne, under det de tumlade om i brottningskampen från fönstret till spiseln och från spiseln till kistan.

Tomasson var instinktlikt på Jannes sida, ty han ville stå väl med gårdspojkarna och Lång-Frans var bypojke liksom han själf. Han ropade till Frans att hålla sig och int' gå på di små, annars skulle det bli annat af.

— Va' int' så stor i käften, snäste Boman
— hva' ska' du bland' dej i andras affärder!

Tomasson knöt näfvarna och hoppade till, så hans blanklädersstöflar knarrade.

— Kom an para! utstötte han med sin finska brytning — kyllä tääll' on poika!*

Boman svarade med ett bredt hånskratt, som fick genklang från hopen kring väggarna.

I detsamma föll Janne under Frans och slog pannan mot kistkanten, så bloden sprang fram.

I blinken hade Tomasson dragit puukkon och rusade mot Lång-Frans. Men han hade ej hunnit slå till, innan han för ett slag i hufvudet med grytfoten, som Boman nappat från spiseln, föll handlöst till golvet. Janne hade sprungit upp och ropade efter »kasaksdaggen». Han fann den under sängen i form af en trossända med knut, som han brukade ha med sig, då han skjutsade herrskapet i mörkret.

Tomasson hade redan krypande på alla fyra hunnit till dörren. Vid Bomans rop: »slå i hufvu', så haltar han int'!» fick han af Jannes säkra hand ett slag med pampen, så han med ett »Jumala siunatkoon!»** tumlade ut i farstun. Härifrån satte han af i vildaste flykt nerför trapporna, så han höll på att springa omkull herr Adolf, som hade skyndat till för att se hvad som stod på.

Herr Adolf trädde in i drängstugan och såg

* I öfvers. ungefär: här är en gosse, som ej är rädd!

** Gud välsigne!

med en barsk min omkring sig. Han frågade med en ordningsmans uppsyn om anledningen till oljudet.

Janne skrattade smått och sade, att det var just ingenting. Då Boman mötte herr Adolfs stränga ögon, slog han ner sina och upplyste med ett hest grin, att det bara var en liten finn' i fråga.

Unge herrn tog ett steg längre fram i rummet och stötte med foten till Tomassons knif, som rullade undan. Herr Adolf såg på knifven, så på Jannes blodiga panna och så på knifven igen.

— Hvad vill det säga, sade han skarpt — slåss ni med knif?

— Nää, kom det förläget från Janne, int' slåss vi med knif — de' ä' Tomassons puukko.

— Jaså... slåss Tomasson med knif?

— Hä, vet int' herrn de'? föll Boman in — allti' ä' finnfan å spelar med puukkon.

Herr Adolf tog upp knifven och gick ut, följd af karlarna, som kommo för att se om Tomasson skulle bli behörigen näpst.

På vägen till äppelboden, dit man kunde antaga att Tomasson hade återvändt, mötte de Erik, som hade lämnat danssalen, där det började gå mera naturligt till. Af honom erfor Adolf att Tomasson ej var i dansen. Erik ville vara med om att söka upp Tomasson, men Adolf tyckte

det var onödigt, och så måste Erik motsträfvigt följa med Agnes och fröken Fallsén.

Herr Adolf begaf sig till madam Sjöbloms rum, allt ännu ledsagad af männen, som stannade i den mörka farstun.

Då han öppnade dörren, såg han Tomasson sitta på sängen med armen om Mimmi; han drog den hastigt till sig, då han fick syn på unge herrn. På hans andra sida satt madam Sjöblom. Herr Adolf visade Tomasson knifven och frågade om det var hans.

— Kyllä, kyllä, antakaa minulle!* hviskade Tomasson med ett slugt leende.

Herr Adolf hade i detsamma kastat knifven på bordet. Han tog ett kraftigt tag i Tomassons rockkrage och ville rycka honom upp ur sängen. Tomasson högg sig fast i sängstolpen och föll öfver madam Sjöblom, som med ett rop kilade sig fram under hans arm. Herr Adolf hade fått Tomasson på fötter och ville släpa honom till dörren. Men Mimmi fattade med båda händerna om sin älsklings ben, och madam Sjöblom hängde sig fast i hans rock för att båda med förenade krafter hålla honom kvar.

— Att int' herr Adolf skäms att vara så skamlös! ropade Mimmi.

Herr Adolf hade emellertid sparkat upp

* Ja, ja, nog är det så, låt mig få den!

dörrn och sopade i ett ögonblick Tomasson och hans kvinnliga beskyddare ut i farstun.

Här mottogs Tomasson af Boman och Janne liksom en katt, som faller ner i de vaktande hundarnas käftar. Janne hade kasakspampen i beredskap och lät den med all kraft dunka öfver Tomassons rygg, slag på slag, så han borrhade sig i golfvet under huggen. Boman gaf honom några eftertryckliga sparkar med sina storstöflar, och herr Adolf kunde nätt och jämnt rädda hans lif genom att gripa honom i kragen och kasta honom in i rummet tillbaka.

Kvinnorna täflade under jämmer och tårar om att med kjolsnibbarna trycka mot bulorna i hans hufvud. Herr Adolf stängde dörren och förständigade slagskämparna att laga sig i väg. Han fann för godt att lämna Tomasson i fred där inne, ty han insåg att denne endast med fara för sitt lif kunde jagas bort från gården.

Herr Adolf återvände till äppelboden, där dansen pågått med oförminskad ifver, oaktadt kavaljersskocken betydligt glesnat. Tobaksröken hade nu börjat strömma in från trappan, och småningom blossade cigaretterna äfven här inne i hvarje vrå.

Bliku-Kalle satt envist med hakan på fiolen, och genom att låta kvinten riktigt taga ut det fina kunde han skyla öfver med att basen hade sprungit och att han numera hade blott tre strängar kvar.

Och i det halfskumma rummet, där talgdankarna flämtade för luftdraget och ljustjufven gräfdde in vecken, så talgen rann utmed bleckstaken, svängde flickorna i brist på kavaljerer om med hvarandra; kjolfållarna fladdrade genom den tjocka luften och sopade undan cigarrettstumparna, som lågo kringströdda på golfvet.

Adolf slog sig obesvärad ner på bänken i pigskocken. Han kände sig benägen att leka folklif nu, då guvernanten och Agnes hade gått och ej heller Erik kunde observera honom.

Erik hade gått upp i vindsrummet på karaktärshuset för att lägga sig. Han hade kastat af sig rock och väst och satt nu på sängkanten och funderade. — Det vore inte just så svårt att praktisera sig ljudlöst ner igen — om man skulle vilja...

Han drog af sig stöflarna.

— Månne Adolf deltog i dansen?

I detsamma hörde han steg i vindstrappan, tysta, tassande steg.

Han blåste ut ljuset och kröp hastigt under täcket med byxorna på.

Nyckeln vreds sakta om, och dörren klirrade, ett fint utdraget gnällande, som dog bort i ett hest knarrande — »klirreää», lät det.

Ljudlöst smög en kvinnoskepnad in med ett ljus i handen och en schal öfver axlarna.

Det var mamma, som kom för att konstatera att Erik verkligen befann sig i sin säng.

Hon sträckte fram ljuset och kisade med ögonen.

Erik tycktes sofva tungt. Han andades långsamt och lugnt med ett regelbundet flåsande genom näsborrarna. Ögonlocken voro helt tillslutna, men han kände att de darrade, och han tyckte att de hvarje sekund skulle slås upp mot hans vilja.

Mamma var öfvertygad om att han sof, och hon gick sakta ut och stängde dörren. »Klirreää», lät det igen.

Erik låg orörlig, så länge han hörde hennes steg i trappan.

Så satte han sig upp och kastade benen utanför sängkanten. Han blef sittande en stund och funderade. Han hade gärna sett på klockan, men han ville ej draga eld. Han lade sig ner och väntade. Han hörde hur klockan trickade på stolen: trick, trick, trick, trick — och han tyckte att hjärtat bultade i takt där inne i sängkanten.

Då han legat, som han tyckte, mycket länge, reste han sig plötsligt. Han klädde på sig rocken, trefvade på bordet efter mössan, som han tagit med sig upp, fann den och tassade i strumplästen ut med stöflarna i hand. Nu klirrade dörren ej det minsta, ty Erik var van att handskas med

den. Han vred kraftigt om nyckeln och stötte upp dörren med fart. Så smög han sakta till vindsgluggen, drog sakta undan det lilla fönstret, som satt löst i, stack ut hufvudet och tog en öfverblick af terrängen. Han kunde först ingen-ting se. Men småningom började de höga trädens konturer afteckna sig i mörkret. Löfven prasslade. En liten stjärna blinkade på den svarta himmeln. Strax utanför gluggen, icke större än att Eriks smidiga kropp nätt och jämnt kunde dragas igenom, gick brandstegen upp till taket. Då gluggen var belägen just under taklisten, kunde Erik räckas till stegen, där den bildade en spetsig vinkel.

Han stack ut öfverkroppen och tog ett fast tag med båda händerna om den närmaste steg-pinnen. Så hasade han sig ut, och med en katts vighet äntrade han ner på armarna. Han hade väl tre alnar till marken, då han släppte sitt tag och kom ner med en lätt dunk och en nigning i knäveckan.

Stegen skälfdde till, då han släppte den, och bullrade lätt där uppe vid taklisten. Erik såg sig skrämnd omkring, och så lade han i väg ner till äppelboden.

Han stannade på trappan och tittade in. Där satt Adolf i en vrå och skämtade med Backböle-Ida. De skrattade båda, och han tyckte ett ögonblick att Ida hade upptäckt honom.

Han drog sig tillbaka i mörkret. Han kände det som en missräkning att Adolf verkligen satt där, ehuru han hade anat det. Så ville han ej gå in heller för hushållerskan, ty hon satt också där ännu, och hon brukade alltid skvallra på honom för mamma.

Men Adolf satt ej med Mimmi — det var ju underligt. En tidig sommarmorgon, då Erik hade öppnat dörrn till trädgårdsbyggningen för att väcka Adolf, hade Mimmi rusat ut därifrån, blossande röd, och Adolf frågade med en främmande röst hvad klockan var, fast han hade sitt eget ur på stolen bredvid.

Erik spejade och spejade, men Mimmi kunde han ej upptäcka. Amanda dansade med en byflicka, som han ej kände, och Lång-Frans höll på att lära Janne trestegsvalsen. De hoppade omkring som två björnar, med händerna på hvarandras axlar. Då de passerade dörrn, stack Erik fram hufvudet och hviskade:

— Janne!

Denne släppte Frans och var med ett klumpigt hopp ute på trappan. Där stod Erik och fnissade.

— Si, ä' Erik oppe ännu? Kom å dans' tristegsvalsen me' mej — no kan ja' den.

— Nej, int' ids jag, sade Erik — men ha' du sitt Mimmi?

— Mimmi! Jo, hon sitter i dejkammaren och kurtiserar me' Tomasson.

— Du ljuger, kom å se!

— Nää, int' tårs ja' gå dit, den jäfveln slår me' knifven.

— De' vågar han int' när ja' ä' me'. Men int' vill ja' gå in heller, kom å titta bak' fönstre'.

Det var Janne med om, och de sprungo i väg.

Madam Sjöbloms rum var upplyst, och där var ingen gardin för fönstret.

Janne lyfte upp Erik, så dennes ögon kommo öfver fönsterposten. I detsamma sparkade han Janne mot magen.

— Släpp mig ner! hviskade han häftigt.

Janne släppte sitt tag, och Erik damp på alla fyra i marken.

— Kom bort! sade han och reste sig snabbt.

— De' ä' ändå svinaktigt att gå titta in så där.

— Hva' gjord' di? frågade Janne nyfiken.

— Ja' kunde ingenting si, rutan ä' djonk, sade Erik och rodnade i mörkret. — Kom nu!

Janne hade svårt att lossa, men då han såg att Erik ville lämna dem där inne i fred, följde han långsamt.

— No sitter finn' där no, sade han med eftertryck, men där ska' han bli å te' mårås!

— Hva' menar du?

— Nå visst fenin, där finns ju klinka på

dörrn. Ja' går efter hänglåset, som ja' har i kistan, så läser vi fast dörrn, å så får en sitt' där som fågeln i fällan.

Erik gafflade till. — De sku' int' vara illa, sade han.

Och båda sprungo till drängkammaren. Erik väntade utanför. Janne hämtade låset. Han måste svära på att ej omtala för någon, att Erik varit med om saken. Boman kunde ändå få veta det, ty han skulle frossa af krigslisten och vakta att ingen under natten bröt upp dörrn. Men Adolf skulle på inga villkor få nys om planen.

Janne sprang till äppelboden efter Boman. Och så smögo de tre, tysta som tjufvar, in i den mörka farstun. Härifrån gick en trappa upp till vinden. Erik gömde sig i trappan för att afvakta utgången.

Janne förde klinkan ljudlöst öfver märLAN, läste fast och släppte hänglåset, så det skramlade mot dörrn. Så listade sig äfven Boman och Janne upp i trappan för att lyssna.

Mimmi var redan vid dörrn på inre sidan och frågade med sänkt röst: — hvem är där?
Intet svar.

Hon hviskade där inne med Tomasson. Så tog hon i vredet och ville glänta på dörrn. Klinkan höll emot.

— Herre Gud! utropade Mimmi, så'na skamlösa människor!

Och nu befallde hon med sin morskaste ton att den som var där skulle öppna på eviga minuten.

Intet svar.

Erik fnissade sakta bakom Jannes rygg där uppe i trappan.

Nu blef Mimmi allvarsamt ond. Hon slog med händer och fötter mot dörren och ropade högt att man skulle skämmas att vara så skamlös. Hon välsignade sig, och hon svor, under det hon skakade dörren fram och tillbaka, så den bullrade hårdt.

Då smög sig Boman ner på gården för att speja om någon skulle höra oväsendet.

Janne och Erik lågo kvar och kämpade mot skrattet.

Af Tomasson hördes ej ett ljud, men Mimmi bråkade af alla krafter och rasade som ett vildt djur i bur.

Erik började få en känsla af obehag och hviskade till Janne att man kanske borde öppna och smita med detsamma. Då hördes Bomans röst: — ligg stilla, Sjöblomskan kommer!

Madammen skyndade in i farstun, så kjolarna frasade.

— Hva' i Herrans namn? — Tyst, Mimmi — tyst!

Mimmi blef stilla, och madam Sjöblom ville öppna dörren. Då hon märkte hvad som var på färde, slog hon ihop händerna:

— De förbannade pojkarna, nu ha de ställt till ett vackert spitakel!

Och Mimmi föll in och grälade där inne allt hvad hon kunde.

Madam Sjöblom drog igen i handtaget.

— Nej, men ser man på fenin! utbrast hon, hänslåset på!

— Joo, no ä' de' täfft no! hördes Bomans röst från trappan.

Madammen vände sig om, men han var redan försvunnen.

— Va' dit nu så länge, Mimmi, å va' tyst! sade hon stilla, no måst' dom öppna igen, fast dom håller spitakel.

Så gick hon sin väg.

Men Mimmi blef allt mera utom sig. Hon började gråta högljudt. »En sådan skam,» snyftade hon, »en sådan skam, att hållas till spitakel för hela gåln! Hva' ska' di tänka?» — »Sku' int' du ha vari' här!» vände hon sig till Tomasson, och hon grät högt.

Tomassons finska hördes där inne, hviskande och tröstande. Men Mimmi blef allt mera häftig, och hon for ut i förebråelser mot Tomasson:

Han var en stackare, som gömde sig bakom kvinnfolk. Hva' sku' han här å göra? — Slåss

med knif! Ett fä var han, ett fä, en riktig stackare. Hon hade varit dum också, som bjudit honom, hva' sku' han här å göra, finntuppen! — nog var här andra, som kunde dansa.

Tomasson gaf tillbaka:

— En sådan där som hon! Hva' hade hon att säja? En så'n där landsvägflicka!

Nu slog hon till honom, och det blef handgemäng där inne.

Erik ville att Janne skulle öppna; han tyckte det var synd om Mimmi. Men Janne skrattade blott. »Inga», sade han, »de' ä' godt åt Mimmi, hva' ska' hon kurtisera me' alla jäflar!»

Tomasson vågade ej slå Mimmi. Han kastade henne i sängen och höll henne där, under det hon jämrade och grät.

Boman var där igen. — Dansin tyskpalkan no! ropade han och skrattade hest!

Erik bad att dörren skulle öppnas.

— Nää, sade Boman, låt finnfan pinas!

— Ja, men Mimmi, de ä' svinaktigt.

— Hon har ju kärestan där no, så kan hon va' glad.

Erik tänkte på hvad han sett genom fönstret, och han tyckte nu det kunde vara rätt åt henne. Så smög han sig bort.

Han låg länge vaken i vindskammaren och hörde röster och skrål, som aflägsnade sig småningom. Dansfolket skingrade sig. Amanda

följde Lång-Frans ett stycke på vägen och bygossarna följde byflickorna hem. Så insomnade Erik under de sista tonerna från Bliku-Kalles kvint, som gnällde utåt vägen.

Herr Adolf hade också sökt sig till sängs nere i trädgårdsbyggningen. Men i buskarna utanför dejans rum hviskade och fnissade ännu två röster. Det var Boman och Janne.

Då madam Sjöblom ej kunnat förmå dem att öppna, hade hon med en svordom och en släng i dörren gått och lagt sig i strykningsrummet, och Mimmi var lämnad åt sitt öde, gråtande och förbannande sin käreste, som höll henne i kurans där inne, i stället för att hon hade trott sig kunna hålla honom, då det beslöts att han skulle bjudas till dansen.

Först klockan sju följande morgon, då gårdsfolket redan var i rörelse, smög sig Janne till dörren och läste upp hänglåset. Så samlade han folk där ute på stallbacken. Man skulle liksom af en händelse möta Tomasson, då han begaf sig bort.

Blek och förstörd listade sig Tomasson ner utmed buskarna. Han undvek grinden och kröp på alla fyra till hörnet, där staketet, som omgaf gårdsplanen, gick i vinkel. Här klättrade han öfver för att undgå sina fienders hån. Men Boman och Janne hade förutsett allt och mötte

honom med sina stallbröder, hånande, skrattande och pekande finger.

Med nedslagna ögon, skamflat, lik en hund, som håller svansen mellan benen, passerade Tomasson sina förföljare, och då han kommit förbi dem, gaf han sig att springa allt hvad tygen höllo, följd af de andras hånskratt.

Mimmi satt i fönstret där uppe i köket. Det friserade håret hade slaknat i pannan, broschen hade fallit bort från halsgropen, och tråckeltråden i pipremsan hade lossat här och där, så det flaggade kring halsen. Ögonen voro små som springor och ansiktet uppsvullet af gråten. De andra pigorna bildade en deltagande ring omkring henne, och under det hon blåste på det heta kaffet i tefatet, som hon höll på de utspärrade fingrarna, svor hon en dyr ed att Tomasson aldrig mera skulle komma till dans på Backböle herrgård i hennes tid, men Janne skulle nog få sig på ögonen, så sant hon hette Mimmi.

Men om Erik visste hon ingenting ondt, och därför visste hon ej heller hvarför han rodnade och gick ut, när hon kom för att städa vindskammaren.

VIII.

När en gosse kommer i den ålder, att han kallas yngling, går han och längtar efter att Eva skall räcka honom äpplet från kunskapens träd på godt och ondt. Om hon bara snart ville komma med det! Han är icke kräsen. Vid åsynen af en bondpiga, som klifver öfver en gärdesgård, blir han olycklig. Kanske går hon med äpplet i kjolfickan? Och när han där borta på trädesåkern ser en till åren kommen arbeterska med nerhasade strumpor, klär han af henne med ögonen. Kanske hon i sin eländighet inte skulle försmå mig, tänker han. Och när så slutligen en kvinna ger sig åt honom, så ung han är, behärskas han af glad nyfikenhet och förvåning: hon kom verkligen, hon ville det själf! jublar det inom honom. Och efteråt kan det hända att han tänker därpå med vämjelse. Men det sker också att han förälskar sig i henne och att han ännu sent i lifvet tänker på att hon gaf sig som ingen annan, hon som

var den första. Det har då icke betydelse för honom, om hon var en bondtös eller en herrskapsflicka. Hennes sätt att gifva sig var det han hade drömt att det skulle vara.

Isarna hade gått upp kring Helsingfors, och vårfloden hade lockat Erik till Björksnäs. Han stod i den öppna dörren till verandan och såg ut.

Himmeln var ljusblå och luften kylig, marken fuktig och hård. Den stora gräslindan hade en svag grön skiftning öfver mörk botten. I syrenbuskarna skymtade spirande knoppar. Bastmattor täckte mullhögarna, som snart skulle förvandlas till blomrabatter. De stora löfträden utmed staketet spärrade ut sina kala, grå grenar. Skulle det väl ännu räcka länge, innan de började utveckla sin sommargrönska? Det blir nog snart: det luktar vår, och stararna ha kommit...

Erik följde konturerna af ett stort hvitt moln. Det rörde sig sakta fram öfver det vida blå, liksom med en knappast märkbar rullning. — Kunna väl de döda se det molnet, liksom jag? gick det genom Eriks hufvud. Han tyckte den tanken var lika omotiverad som onyttig.

— Kaffet är serveradt i matsalen.

Han spratt till och vände sig om. Den rösten kände han. Det var locktoner i den.

Emma, den nya husan, stod där med sitt vackra leende. Hon hade kommit ljudlöst in i verandan. Hon visste att Erik gladdes åt hvarje

tillfälle han kunde närma sig henne, utan att någon var i närheten. Men nu var hon redan borta. Han hörde hennes skyndsamma steg genom rummen.

Knappast en månad hade Emma varit på Björksnäs. När Erik en aprilafton såg henne i matsalen, frapperades han af hennes lätta, sväfvande gång. Han tyckte hennes hälsning var så diskret och kysk. Hon böjde på hufvudet och gjorde en lätt nigning. Erik låtsade som om han blott flyktigt lagt märke till henne. Hans mor var i rummet. Hon stod vid fönstret och ordnade hvitsippor i en vas. När Emma gått, undslapp det Erik: »hon ser ju riktigt nått ut, den där nya».

Utan att se på honom, svarade hans mor i, som han tyckte, ovänlig, nästan irriterad ton: »jaså, tycker du det?»

Erik förstod hennes tanke och kände sig flat öfver att han yttrat sig så oförbehållsamt om tjänarinnans utseende inför sin mor.

Men Emma hade gjort ett starkt intryck på honom, och när tillfälle gaf sig, sökte han hennes blick. Hon var alltid propert klädd, hon rörde sig graciöst, hennes händer voro väl skötta, hennes hals rund och hvit. Man hade kunnat taga henne för en fröken.

När hon hade upptäckt att Erik begärde henne, började hon undvika honom. Och när

han märkte det, ställde han så till att han kom i hennes väg. Han dök upp under de stora lindarna i bersån, där hon vackra sommardagar dukade middagsbordet. När hon putsade knifvar på kökstrappan, gick han förbi. Han kunde se att hon rodnade och böjde hufvudet djupt ned mot barmen. En gång gick hon genom salen, där han satt ensam och läste. — »Hvarför är Emma rädd för mig?» hviskade han. Hon log och skyndade vidare.

Till midsommar skulle hon skura golvet i verandan.

Erik stod plötsligt i dörren.

— Aj, kom inte hit! skrattade Emma.

Hon låg på knä med skurbaljan framför sig. Hennes korta kjol var våt och klubbade vid benen. Ärmarna hade hon vikit upp öfver armbågarna. I sina väl formade händer vred hon skurtrasan; mellan de långa smala fingrarna pöste hvitt skum. En naturlig lock af det mörkbruna håret hängde ned öfver den runda kinden. Hon sköt fram den svällande röda underläppen och blåste för att befria sig från de kittlande hårstråna.

Erik såg sig skyggt omkring. Ingen var i närheten. Han sprang fram och grep henne om hufvudet. Hon värjde sig med sina våta händer. Erik fick ett stänk af tvålfradga mot ansiktet. Hon vred sig undan och föll öfver

baljan: — »nej, jag vill det inte, jag vill det inte!» Erik prässade sin mun mot hennes. Hon vrängde hufvudet energiskt hit och dit, men åter fann han hennes fuktiga läppar. Hon andades häftigt. Barmen sjönk och steg. Plötsligt blef hon stilla. Lutade hufvudet bakåt och tryckte händerna mot golvet. Så satt hon orörlig med benen under sig. Hennes ena rosafärgade fot stack fram. — »Nu är du min!» flämtade Erik. Han drog djupt efter andan, strök upp håret ur pannan och lade sin halsduk till rätta.

När han väl var ute ur verandan, visste han icke först hvart han skulle taga vägen. Kinderna och öronsnibbarna brände som eld. Han ville gå ner i trädgården, men hörde steg närma sig därifrån och tog en afsides gångstig, som mellan hagtornshäckar förde ut till stallbacken.

IX.

En dåsig julidag hade Erik under timmar glömt sig i sin hängmatta, uppspänd mellan en stor björk och ett ungt hasselträd nere vid kägelbanan. Han läste Strindbergs »Hemsöborna». Aldrig hade någon bok satt hans fantasi och känslolif i rörelse såsom den. Hvilken poesi i mängd i den brutala kraften! Den boken älskade man inte för att man kände igen sig själf. Den visar lifvet i fågelperspektiv.

Erik lät boken falla ur sin hand: — Tänk, att också Strindberg måste sätta punkt! Det är ju ändå inte här i lifvet något sammanhang mellan begynnelsen och ändan. Punkt i sin bok, liksom punkt för sitt lif! Samma smörja alltsamman! Och ändå så obegripligt vackert!

Hvad skulle Erik nu göra? För lång väg till sjön. Öfver soliga ängar. Och andtiden hade ännu ej begynt. Om kusin Ellen ändå ville komma just nu. Den stora vackra Ellen, som spelade, så att flygeln sjöng. Hon brydde sig

kanske ändå helt litet om honom. Men hon var långt borta på en resa med Agnes i östra Finland. Och Emma med sitt vackra leende, sina aptitliga fingrar och sina rosafärgade fötter! Hon höll sig undan.

Ellen skulle aldrig förstå honom. Hvad kunde det egentligen göra till saken, att hon var några år äldre än han? Ingen, ingen skulle ändå älska henne så högt som han kunde älska...

Knappt hade han tänkt den tanken till slut, innan han log inom sig själf: Ellen! Hon var en kokett! Hon hade nog glömt nu hur hon hade kysst honom i damkupén, när de till påsken kommo ut till Björksnäs. Det var inte utan att icke hon kände sig smickrad af den där vämjeliga Wimmers kurtis. Hon blir nog gift med honom en vacker dag... men då har jag också full rätt att förakta henne.

Erik släntrade utmed trädgårdens sandgångar. Trastarna skvattrade i jordgubbslandet. En bofink satt på en gren i det aflblommade äppelträdet vid verandan. Den flämtade af värme. Hela morgonen hade den sjungit. Nu orkade den inte mera.

Om han skulle göra ett slag öfver kvarnberget? Erik gick upp i backslutningen, som förde dit. Han vände på hufvudet för att se om Emma skulle sitta på kökstrappan. Hon

hade nyligen en dag suttit där i sällskap med Janne, som intog sina måltider i köket. Kunde det nu vara någonting mellan dem? Det var en obehaglig tanke.

Ingen syntes till på trappan. Under den stora häggen invid staketet lyste marken hvit. Också häggen höll på att blomma ut. Ett stycke från den växte en späd oxel. Dess blad voro just nu så stora och djupgröna. Den nästan skymde kökstrappan från landsvägen.

Under de stora dofna björkarna vid kvarnbergets rand tilldrog sig någonting Eriks uppmärksamhet. En kvinna rörde sig där. Hon hängde ut byket till torkning. Det var Mimmi. Erik kunde se det på långt håll, och han tyckte att hon log.

Han böjde sig under de långa strecken och stod plötsligt vid hennes sida. Han såg nu i solljuset mellan de gröna bladen hvad han ej hade upptäckt förut. Där kunde ingen mera misstaga sig: Mimmi var i grossess. — Tomasson naturligtvis!

Erik hade med ett visst välbehag känt att han kunde närma sig Mimmi här i skydd af de höga träden. Han ville gärna veta hur ett inställsamt ord skulle verka på henne. Men nu hade han blifvit liksom generad, och han fick ej fram någonting annat än:

— Jaså, Mimmi arbetar här ensam.

— Jo, tvätterskan är i byn, och jag måste göra hennes syssla. Emma får sköta min.

— Hvad har Emma då att göra?

— Hon städar som bäst i trädgårdsbyggningen, så det är bäst att herr Erik skyndar sig dit.

— Hvarför säger Mimmi det?

— Nå, nog har jag väl märkt att herr Erik tycker om Emma.

Nu skrattade Erik.

— Jaså, har Mimmi märkt det?

— Jo, det har jag sett längesen... hon är ju också som en herrskapsflicka.

— Men hon bryr sig inte om mig.

— Var int' så säker på det.

Erik skrattade igen. — Mimmi skämtar, sade han halft förlägen.

Men så kom det upp i honom att Mimmi kanske kunde hjälpa... Han fick en förnimmelse af att hon hade någon afsikt med hvad hon sade.

— Emma går undan mig. Men om Mimmi kan hålla tyst, så är det sant att jag tycker om henne. Säg det inte åt de andra...

— Jag har ännu aldrig förrådt någons hemlighet. Men hvarför går inte herr Erik nu till trädgårdskammaren?

— Jag går, om Mimmi lofvar att inte säga ett ord till henne om vårt samtal.

— Herr Erik kan ha tillit till mig. Han ser ju att jag själf vet hvad det vill säga... det där...

Mimmi hade blifvit allvarlig. Hennes ton var sentimental och på samma gång ond, bitter.

När Erik skulle gå in i den lilla hvita byggnaden, mötte han Emma på trappan. Hon var färdig med städningen och nästan triumferade öfver att han kom för sent.

— Nej, se! Hvad gör Emma här?

— Ingenting, herr Erik! Jag har städat för Mimmi.

— Och det är redan färdigt?

— Ja, det är det.

Hon ville förbi honom. Men han bredde ut armarna.

— Gå int' ännu, Emma!

Hon var som vanligt urringad i halsen. Det ångade sommarvärme om den hvita blusen.

— För Guds skull, låt mig gå! Någon kan se oss!

Hon sprang redan uppför den röda sandgången, skymtade hit mellan äppelträden, och så var hon borta.

Erik gick in och satte sig vid bordet. Lutade hufvudet mot de korslagda armarna. Han tänkte på att hon hade sagt: »någon kan se oss!» Han fann det liksom intimare, än om hon skulle sagt: »någon kan komma!»

När skulle han väl kunna vara ostörd med henne? Och hvar? Äfven om hon själf vore villig att gå med honom, visste de ju inte hvart de skulle taga vägen. Det fanns människor öfver allt på den stora gården. Och Emma var ständigt upptagen af sitt arbete. Man kunde lätt sakna henne.

Som en kärlekskrank katt smög Erik kring husknutarna. Han låtsade söka insekter. Han hade med sig ett glas, som han höll handen öfver; på botten rörde sig några småkryp i granna färger.

Han befann sig åter i backslutningen under kvarnberget. Liksom händelsevis närmade han sig igen Mimmi. Hon frågade leende: — »nå, hur gick det?»

— Det är ju som jag säger, att Emma inte vill...

— Då misstar sig herr Erik, om jag skall vara uppriktig.

— Så hjälp mig då!

— Hvad skall jag göra till den saken?

— Hvar ligger hon om natten?

— Vi sofva alla i jungfrukammaren. Där är fem bäddar... två på golfvet och tre sängar...

— Men då är det ju omöjligt!

— Hvarför det? Hvem hör om natten?

Mimmi talade sakta, under det hon slängde våta linnekläder öfver de gungande repen. Erik

tviflade icke längre på att hon verkligen ville hjälpa honom till äfventyret. Var det för Emmas skull? Det hade han helst önskat. Var det för hans egen? Han hade alltid stått på god fot med Mimmi. Men han tyckte hon bar på någon särskild mening med detta. Tillfredsställelsen lyste i hennes ögon. — »Emma är nog inte räddare än jag,» hade hon sagt.

Och så fick Erik veta hvad han hade att göra.

— Kom i natt klockan ett till skafferifönstret!
hviskade Mimmi.

Erik tillkännagaf med en lätt böjning på hufvudet att han hade förstått. Med långsamma steg aflägsnade han sig uppåt berget. Där dref han omkring som en sömngångare. Han log alltjämt för sig själf. Hans pulsar bultade. Hvad skulle det bli? Kunde det verkligen vara möjligt? »Emma är inte räddare än jag,» upprepade han sakta mumlande. — Om natten bara ville komma snart!

Vid middagsbordet var Erik ovanligt munter. Han skrattade och skämtade om likt och olikt. »Du tycks vara på godt humör,» sade hans mor. Emma bjöd som vanligt omkring maten. När hon höll fatet fram till Erik, rörde han lätt vid hennes kjol med ena handen, medan han tog för sig med den andra. Ingen annan än han kunde se att fatet skälfdde.

Under aftonen föreslog Erik olika sysselsättningar, för att man ej skulle gå och lägga sig för tidigt. Det blef nog länge ändå att ligga vaken, till klockan ett. Han fick Adolf och fröken Fallsén att gå med sig en lång tur utåt landsvägen. Inspektorens lilla bruna hund, som hette Kroschka, lopp förut, viftande på sin svans och klippande med öronen. Man hörde den snart gläfsa inne i skogen. Den hade vädrat något vildt, men som den ej var jakthund, höll den sig helst till landsvägen; den hoppade omkring under glädjeuttryck och vältrade sig i sanden.

— Längre än till vägskalet gå vi int', sade fröken Fallsén.

Adolf instämde. När de kommo dit, gled den nedgående solens sista eldstrålar utmed tallarnas röda bark. Ett rosenskimmer darrade öfver ljungen. »Det vore vackert att måla,» yttrade Erik. Och i detsamma tänkte han: »hur skall det bli i natt?» Han hade en känsla som ville han just nu gå långt bort från sig själf och sin eggande tanke. Inom honom var det jubel och kvidande gråt.

Under hemvägen talade Erik icke, och han hörde knappast hvad de andra sade. Först när byggnadskonturerna skymtade fram mellan det lummiga löfverket, blef han sig själf igen.

På trappans fasta bänk satt assessorn och

rökte. »Hvad tänker ni på? Det är ju midt i natten!» ropade han.

Adolf låg i trädgårdsbyggnings inre rum och Erik i det yttre. Erik lade i afton sina kläder med större ordning än vanligt på stolen bredvid sängen. Hvarje plagg skulle vara nära till hands.

Så kom då sommarnattens tysta timmar. Det räckte icke länge, innan Adolf sof tungt. Erik vakade i en lätt dvala. Hvarje kvart slog han upp ögonen och såg på uret.

En half timme för tidigt började han, sittande i sängen, kläda sig varsamt, iakttagande alla försiktighetsmått, för att ej väcka Adolf.

Ändtligen var han ute.

På den fuktiga gräsmattan utanför huset stod han i strumplästen med skorna i hand och blickade omkring sig. Trädgården drömde under en hög mattgul himmel. En stark doft af narcisser fyllde luften. Narcisserna växte i en bred hvit bård utmed gräslindan. De böjde sina långa, gröna stjälkar mot jorden som om de sofvo. Sandgångarna lågo mörka af dagg. En nattskärra slog ljudlöst ned och blef liggande platt i sanden med uppspärradt gap. Där nere på storängen skramlade slåttermaskinen som ett väldigt urverk. Han, som höll den i rörelse, ropade då och då till hästarna. Det lät nästan hemskt i natten.

Från olika håll, på längre och kortare afstånd, hördes kornknarrarnas enformiga läte.

Eriks ögon följde det stora karaktärshusets skuggkonturer. Alltjämt lyssnande, listade han sig fram mellan träden. Där det var möjligt att undvika gångarna, steg han i det tysta gräset. Huslängan hade stor utsträckning på längden. Borta i flygeln var skafferiet i sammanhang med köket.

När han nådde upp under de stora lindarna, kunde han se skafferifönstret. Det stod öppet. Hans hjärta dunkade. Han blef torr i svalget.

Mimmi hade redan upptäckt honom och han henne. Hon stödde hufvudet i händerna och blickade orörlig ut i halfskymningen. Hennes hvita nattroja var öppen. De gjorde intet tecken till hvarandra, förr än han stod under fönstret. Då lade hon fingret på sin mun.

Han tog fatt i fönsterkarmen och halade sig upp. Kröp på knäna öfver ett bord. Där luktade rökt skinka och smör. Som en skugga gled han in efter Mimmi i köket.

Det var icke mörkare, än att man kunde se hvarje föremål. En svart katt låg framför hällen, som spred en kvaf värme. Flugorna surrade.

Utan att yttra ett ord löste Mimmi sin kjol och steg ur den. Varsamt lyftade hon först den ena foten, sedan den andra. Hon tog den samman och trädde den öfver Erik. Hans hufvud

gömde hon i en schal. — »Bädden midt på golfvet,» hviskade hon och sköt honom sakta in genom dörren till jungfrukammaren. Fönstret här inne var täckt af ett tungt draperi, som nästan alldeles utestängde sommarnattsljuset. Eriks hjärta hade satt sig i halsen. Luften var tung af varma människokroppar. En säng knarrade. Någon vände sig i den. Erik sjönk ljudlöst ner i bädden på golfvet och lät schalen falla. Två nakna, mjuka armar omslöt honom, och som en utandad suck förnam han hviskningen i sitt öra: »jag håller alldeles för mycket af herr Erik».

X.

Aldrig hade Erik funnit ensamheten så ljuf som denna sommar. Han var lämnad åt sig själf, och han begärde icke bättre. Adolf vistades uppe i finnmarken för att under den sista feriemånaden förkofra sig i finska språket. Han skulle nästa vår blifva student. Han bodde hos en präst i Tavastland. Agnes hade ännu ej återvändt från sin turistresa med Ellen. De hade sammanträffat med Mack och Pugatscheff i Nyslott och skulle med dem företaga en färd i paddelkanot uppåt Kuopio. Erik huserade ensam i den lilla trädgårdsbyggningen på Björksnäs.

Han läste romaner i sin hängmatta. Och han målade. Nere vid hafsstranden hade han upptäckt en öfvergifven sjöbod, som han inrättade till atelier. Där hade han tak öfver hufvudet, när det regnade. Han målade sjöfåglar efter några malfrätta vättar som modeller. I vackert väder kunde han sitta dagen i ända på stranden

framför sitt staffli. Under jakttiden i augusti begaf han sig vid soluppgången ut i skogarna.

Men när natten lade Björksnäs i tystnad, smög han i månstrimman till Emma. Han knackade sakta på jungfrukammarens fönster och stod så andlös och väntade bakom syrenbuskarna. Han såg på gubben och gumman i månen och tyckte att de sågo på honom tillbaka. De blefvo hans vänner där långt borta. När de ville lämna honom i fred, vinkade de diskret på en liten hvit sky, som genast seglade fram och hängde sig som en slöja öfver månen. Och just i det ögonblicket trädde Emma ut på den öppna förstubron. En nyfiken flädermus kretsade kring hennes hufvud. När den öfvertygat sig om att det var hon, som Erik väntade, och ingen annan, försvann den in i de stora lindarnas skuggor, men var i nästa nu tillbaka och såg på henne litet närmare. Jo, jo, det var nog hon. Vindflöjeln på taket vände sakta gnisslande orm-hufvudet till, med den spelande tungan, liksom ville den uppmuntra henne att bita i frukten och gifva desslikes sin man.

— Men Erik, Erik, hvad skall det bli? hviskade Emma, där de omslutande hvarandra, gledo som skuggor in i månljuset mellan björkarnas hvita stammar under kvarnberget.

— Det skall bli hvad det är, Emma. Du ser ju hur mycket jag håller af dig. Du är min

drömmande nattviol, du, med ditt vackra leende och dina hvita händer.

Hon tog fastare om hans arm: — nej, säg inte så! Jag börjar gråta. Du har en sådan makt öfver mig, jag begriper det inte.

Han sjönk ned på en sten med henne i sina armar, och de gledo långsamt mun mot mun till den fuktiga marken, som darrade i hvitt ljus.

Sommarens sista natt, när månen gått i nedan, stod ängeln med det bart huggande svärdet vid paradiset's port.

Tranorna hade låtit höra sina vemodiga afskedslåtar öfver kvarnberget. Högt under de guldkantade skyarna gick deras färd mot söder i en lång kil genom den kallblå luften.

Erik stod och såg efter dem. På kilens ena flygel vinkade den sista tranans vinge som en vimpel: adjö, adjö, vårt lif är ett afsked, adjö, adjö...

De stora träden kring gårdsplanen susade och böjde sina kronor mot hvarandra. De liksom arbetade sig upp till ett stort gemensamt sus, som bjöd alla människoröster tiga. Inspektorn ropade där ute på stallbacken, utan att kunna göra sig hörd.

Erik vandrade med tunga steg till trädgårdsbyggningen för att packa sin kappsäck. Mot kvällen följande dag skulle han resa in till Helsingfors. Höstterminen var inne. Men i dag-

gryningen skulle han taga afsked af Emma i jungfrukammaren. Hon skulle vara allena, ty det var dans i Backböle-by, och där stannade nog de andra Björksnäsfllickorna till ljusan dag.

Erik kunde vakna det klockslag han ville. När han kom ut ur trädgårdsbyggningen, lågo tunga moln öfver skogen bakom storängen. En gulröd rand skilde dem från skogens mörker. Morgonbrisen rasslade i fruktträden. Från astrakanträdet i jordgubbslandet lösgjorde sig två mogna äpplen nästan samtidigt: »dunk, dunk,» i den våta mullen.

Erik brydde sig icke om att de röda sandgångarnas grofva sand knarrade. Han skyndade med snabba steg upp till kökstrappan. Dörren var öppen. Det visste han på förhand. Genom köket gick han så sakta, att Emma icke hörde honom nalkas. Hon stod vid byrån och lutade hufvudet i handen. En grå dager låg öfver jungfrukammaren. Bäddarna på golfvet voro orörda.

För att ej skrämma henne tog Erik i dörrlåset. Emma vände på hufvudet och mötte hans blick, men rörde sig ej ur stället. Han gick sakta fram till henne och ville taga henne om lifvet. Men hon drog sig undan och liksom sysslade med någonting på byrån. — »Men, Emma, hvad är det? Hvad gör du där?» Hon vände ryggen och mumlade: »nej, ingenting.» Nu tog Erik henne om hufvudet och ville kyssa

henne. Hon slet sig lös och såg långt på honom :
— »vet du hvad du gör?»

— Hvad jag gör? Hur menar du, Emma?
Hvarför är du sådan?

Han gick igen ett steg fram och tog henne med båda händerna om lifvet: — Emma, var inte så, kom!

Han hade dragit henne med sig till den stora sängen. Det var hon, som vacklade ditåt, då han ville ha henne ned i bädden på golfvet.

Då han ville resa sig ur sängen, höll hon honom fast: — Erik, om du gör mig olycklig!

— Hvad säger du, Emma? Hvarför är du sådan, nu när jag skall resa?

Hon satte sig upp i sängen och sträckte ut armarna efter honom: — Erik, Erik, gå inte ifrån mig så... om det blir... om du gjort mig olycklig...

— Olycklig, hur olycklig? Hvad menar du?

Emma föll tillbaka i sängen, och långt nere i hufvudkudden snyftade hon: — om det blir barn...

— Är du från dina sinnen? Det blir det inte!

— Det är det redan!

Emma hade sprungit upp som en stålfjäder och satt sig på sängkanten.

— Jag säger dig, att det är det, Erik!

— Då är det Janne!

Erik visste icke hur han hade kommit tillbaka i sin egen bädd i trädgårdsbyggningen. Han höll händerna för öronen och borrhade ansiktet i dynan. Men ingenting hjälpte. Han hörde Emmas hånskratt, som skar igenom själen. Han såg henne falla från sängkanten på golvet och skratta, skratta, skratta...

När han så legat en stund i ruelse, steg han upp och började vandra från det ena rummet till det andra, utan att få någon fred. Kallsvetten stod honom i pannan. Hvad hade det flugit i honom? Hvarför hade han sagt det?... Hvarför hade han sagt det? Hade han någon rimlig anledning till en sådan djäfvulskhet? Nej och nej och nej! Det bevisades bäst af hur Emma tog det. Emma och Janne! Han skrattade kort och ryckte till vid sin egen röst. Emma, den lilla drömmande nattviolen... Var han då galen? Hvarför hade han gjort det? Var det själfuppehållelsedriften? Vågade han ej stå för sin gärning? Skulle han undandraga sig underhållet, liksom bydrängarna i barnfödomålen vid tinget? Han var då inte bättre än de? Men de hade ju också någonting att betala med. Han var en skolfux med två tomma händer. Nej, nej, det var inte det med betalningen... Han fruktade skandalen... han var rädd för pappa.

Erik tog sig om hufvudet och stirrade mot dörren. Hörde han inte röster? Hade hon väckt

upp hela huset med sitt skratt? Å, detta förfärliga skratt... Hon är naturligtvis hysterisk. Han kände plötsligt en dof ilska stiga upp inom sig. — Det var underligt, men han kunde egentligen ej känna medlidande med henne... Hon hade ju själf velat det... Och Mimmi, den förbannade kopplerskan!

Han öppnade dörren på glänt och lyssnade. Träden susade där borta vid trädgårdens staket. Himmeln var mulen. Erik drog dörren igen. Han stannade midt på golvet och såg sig villrådig omkring. Det var visst redan sent. Han såg på sitt ur: — är det möjligt? Half åtta!

Nu hörde han tydliga steg i sanden. På dem kunde han ej misstaga sig. Han sparkade af sig bottinerna, kastade rock och väst på stolen bredvid sängen och skyndade in i det inre rummet. Han rufsade till sitt hår framför spegeln. Han sväljde och sväljde under förtviflade bemödanden att se lugn ut. Nu darrade fönstret lätt, stegen stöflade uppför den lilla trappafatsen. Erik dök med hufvudet ner i tvättfatet och gjorde så mycket väsen som möjligt. Först när hans far stod i rummet, vände han ansiktet uppåt och frustade som en säl. Han erfor en jublande känsla af »räddad!» när han mötte assessorns stora, vänliga ögon, som kunde blicka så vänligt som ingen annans och rulla vildt i sjudande vrede som ingen annans.

Erik behöfde ingenting säga, han bara mumlade och hummade i handduken till svar på assessorns välvilliga hälsning, som han kände så väl:

— Bitti upp och inte gråter!

Men när assessorn hade gått, föll Erik hjälplöst olycklig ned på närmaste stol. Hans far hade varit vänlig för att han ingenting visste om olyckan. Det hade varit bättre om han vetat allt och kommit därför. Hvad som skett kunde inte ändras, och det kunde inte heller hållas hemligt. — Men hvad hade då skett? Emma var hysterisk! Eljes hade hon ej ställt till denna förfärliga scen. Kanske misstog hon sig? Naturligtvis misstog hon sig. Det tecken, som hon litade till, kunde slå fel... Men nej, det var nog det ändå, som hon fruktade. Hur skulle det heller vara annorlunda?

Erik klädde på sig i en fart och gick upp till morgonkaffet. Där stod varmbröd på bordet i matsalen, men han kunde icke äta det. Han sväljde kaffet och skyndade ut. Luften var sval, och det duggade. Han gick upp öfver kvarnberget. Här vandrade han i ångest, korsande berget i alla riktningar. Denna beklämning kunde han ju nästan ej hålla ut. Hans hjärna gnagades af den enda ödsliga tanken: »är det verkligen möjligt att det är så?» Om han bara vore långt borta härifrån! På eftermiddagen skulle han resa.

Vid frukosten blef pinan värst. Han tyckte att hans mor betraktade honom. Han kunde icke äta. Kallsvetten steg honom i pannan, då han skulle tvinga sig att svälja den minsta bit. Och hvarför serverade inte Emma? Var det hennes mening att göra skandal? Hade hon kanske redan sagt det åt mamma?

Men nej, där kom hon minsann med mjölk-kannan. Hon var inte elak, hon ville honom ingenting ondt. Och nu greps han af medlidande med henne. Ingen annan än han kunde se att hennes ögon voro svullna af gråten. Hon måste göra sitt arbete, så olycklig hon var.

Men tänk, om det ändå kunde vara Janne! Hvarför skulle det egentligen inte kunna vara Janne? Hvad visste man med så'na flickor som hon... Hvarför underhöll hon sig så förtroligt med Janne på kökstrappan? Å, om det ändå vore han! Nu önskade Erik det af hela sin själ.

Emma bjöd omkring. Erik såg icke åt henne. När hon kom till honom, ställde hon fatet på bordet och gick ut. Erik stirrade i sin tallrik. Han läste i den. Det stod ju där: »jag tycker alldeles för mycket om herr Erik.»

Det hade upphört att regna, när Erik skulle resa. Solen tittade fram mellan den stora ekens grenar. Emil väntade med åbokärran framför verandan. Assessorn satt på trappan och rökte.

Erik berörde lätt hans mustascher med sin mun. Hans mor omfamnade honom och kysste hans kind två gånger. Han hade själf burit ut sin kappsäck. Emma syntes icke till.

De stora träden susade och böjde sina kronor till afsked, då kärran guppade ut genom grinden.

XI.

Man hade som vanligt, när främmande väntades till Björksnäs, gått i en ängslan för att vädret ej skulle hålla sig vackert. Man begärde icke strålände solsken, om bara snöstormen ville hålla sig borta.

Denna gång var försynen nådig, och julaftonens dag kom med frid öfver drifvorna och ett intensivt darrande ljus, som blef allt mera varmlått, ju högre solen steg. Föregående dag hade det varit gråkallt utan vind. Under natten föll snön i stora trekantiga flingor, som singlar ner så tätt, att hela rymden fylldes af dem. De lade sig tyst öfver trädens frusna grenar och väfde ett mjukt hvitt sammetstäckle öfver ängarnas skarsnö. Vid det sista stycke väg, som förde ner till Björksnäs, stodo björkarna som svepta i bomull med silfverstjärnor på. Grenarna sofvo under snön. Allt var stilla. Då och då föll en silfverstjärna till marken och glittrade där. Inne i skogen huttrade orrarna. En efter

annan seglade öfver landsvägen. Man kunde höra ungefär hvar orren slog sig ner. Ty där rasade en tung snömassa från trädet. Och strax därpå spelade orren altklarinet. Och då seglade en annan och en tredje genom den klara luften ner till den.

Erik stannade alltjämt och lyssnade. Han väntade att få se en dufhök, eller de hvita öronen af en hare, eller åtminstone spår af Mickelräf, som brukade placera sina lätta fötter så behändigt efter hvarandra, att märkena på lika afstånd i drifvan liknade knapparna i en väst. Det var som man skulle sett Mickel själf, när man såg hvar han hade skuttat öfver vägen.

Men Erik kunde ej upptäcka ett lefvande lif. Där var någon på långt afstånd i skogen och fällde träd. Yxhuggen föllo jämnt och säkert.

Erik hade gått för att möta julgästerna. Han skulle följas åt med dem ner till gården. Det var nog rum för honom på kuskbocken bredvid Emil. Han hade ej sagt åt någon hvart han gick. Icke för att man skulle funnit det annat än naturligt att han mötte gästerna. Han gick för att få se »vackra Ellen», förr än någon af de andra. Han hade ej träffat henne på månader, och han hörde hennes klingande skratt i sina öron.

Ellen var tjugu år och hade redan haft flere friare, riktiga friare, häradshöfdingar, som ville

gifta sig med henne. Hon var högväxt med fylliga former. Hennes fötter och händer voro så stora, att man ofrivilligt måste lägga märke till dem. Hon gick i skodon af engelsk snitt med låga klackar, och det tog sig så förnämt ut, tyckte Erik.

Han kunde ej misstaga sig om att hon var intresserad af hans påfallande uppmärksamhet. Som hennes kusin kunde han oförbehållsamt säga henne komplimanger. Och det behagade henne, ty hon visste att han menade hvad han sade. I alla fall fann hon nöje i hans sällskap. En gång när han räckte henne handsken, som hon tappat, kysste han hennes hand, och hon lät det ske, utan att yttra ett ord. Men när han kort därpå fann samma anledning att göra likadant, såg hon på honom strängt och drog undan handen. Hon behandlade honom som ett barn, tyckte han, och det irriterade honom. När hon i somras var på Björksnäs och de spelade tennis på tumanhand, snubblade hon och föll. Erik sprang till och frågade deltagande om hon hade gjort sig illa. Då drog hon upp sin kjol och visade blodsåret i sitt knä. Skulle hon väl visat sitt knä för Adolf eller öfver hufvud för någon, som hon ej betraktade som ett barn?

Erik kände det bittert att han ej ansågs fullvuxen. Det gick han och tänkte på här i den tysta julskogen. Och nu mindes han också

den gången på Björksnäs, när hon hade suttit ensam vid flygeln i salen och spelat och han händelsevis kom in. Hon hade spelat sig varm och trött. Hon lät armarna sjunka slappt ner, och hon såg på honom med sina skrattande ögon. Hon var större än någon annan kvinna han sett. Å, Gud, om han hade fått omfamna henne och borra sitt hufvud i hennes barm! Han kunde icke hålla det ut; han gick sin väg, och då han var utom dörren, hörde han att hon skrattade.

Det var också någonting annat, som oroade honom. Hade hon gifvit korgen åt Wimmer, eller hade hon icke? Han hängde ju fortfarande efter henne. Wimmer slog visserligen också sina lofvar kring Agnes, och han hade på skämt, som var maskeradt allvar, friat till den äldsta af flickorna Strålfelt. Han ville absolut gifta sig in i den slakten, hade han yttrat, ty den representerade en andlig aristokrati, som stod tämligen isolerad i hela Finland. Och Wimmer, som tillhörde en lycksökarfamilj utan själsadel, drogs till allt hvad »prestige» hette, liksom harkranken mot flammen. När han kom till Björksnäs, fick assessor von Gehringer oftast nervsmärtor och stängde sig inne i sitt rum.

Just när Erik i sin svartsjuka tankegång hade kommit till Wimmer, hörde han röster framför

sig. Någon sade: »ja, det är väl så så förargligt!»
Erik log: »nå, det är tant Augusta!»

Hästarna hade trampat så lätt i den mjuka snön, att de öfverraskade Erik. De voro plötsligt alldeles inpå honom.

— Nej, se Erik! ropade Ellen, hur står det till med dig?

— Tackar som frågar.

Erik hade på förhand tänkt att han skulle säga: »hur mår vackra Ellen?» men han kom sig icke före. Han hoppade upp bredvid Emil, som körde för Ellen och tant Augusta.

I rask fart bar det af ner till Björksnäs. Det var ett helt slädparti; fem hästar hade sändts till järnvägsstationen efter gästerna.

När slädarna åkte in i det blå ljuset på Björksnäsgränd, blef det fest. Assessor von Gehringer stod själf utan öfverplagg på marken nedanför trappan och skrattade. En test af hans silfverhår hade fallit ner öfver den höga pannan. Han sade aldrig »välkommen!» Han bara skrattade, och det var välkomsthälsning nog.

Nu voro gästerna inne i tamburen och päl-sade af sig, medan de talade i munnen på hvarandra. En frisk doft af vinter spred sig omkring dem och vidare ända in i matsalen.

Assessorskan omfamnade sina båda systrar och sin svägerska. De klappade hvarandra på ryggen och kysstes i långa, smällande kysisar.

Tant Augustas språklåda var i full gång. Hon snöt sig oafbrutet, medan hon talade. Fru von Gehringer afbröt henne:

— Det var märkvärdigt! Det skulle bara fattas att korfmakaren slarfvat bort en af skin-korna. Påstår han att han mottagit bara fem? Det var mig en baddare! Nå, vi få se, han skall nog ut med den sjätte också. Han brukar för resten vara mycket ordentlig — det är nu tio år jag rökt hos honom... Men låt oss tala om annat! Kära Augusta, har du alls tänkt på Pugatscheff?

Assessorskan tog sig i detsamma om pannan: — »Pugatscheff» säger jag som barnen. — William Strålfelt! Kommer han inte?

— Naturligtvis, kära du, honom har jag visst inte glömt.

De voro redan inne i matsalen, och tant Augusta slog sig ned vid fönstret:

— Han är så fin och sympatisk, den pojken, alltid lika trygg och lugn. Jag minnes ofta aflidne Karls ord. Det sista han sade mig, innan han begaf sig på den där ödesdigra resan, var: »tag dig litet af den där trumfen William, han är ju ensam som du»...

Och nu utspann sig ett långt samtal mellan assessorskan och tant Augusta om deras yngste bror Karl Strålfelt, som hade dött af gula febern i Rio Janeiro, dit han hade rest på en natur-

vetenskaplig expedition. Karl Strålfelts enda barn var Pugatscheff, den trumfen William, som hans mor hade födt till världen på bekostnad af sitt eget lif.

Ungdomen hade genast tagit i hop med att kläda julgranen. Det skedde under Eriks ledning. Han gick omkring med en doft af granris och lack i näsan och såg energisk ut. Godt humör lyste i allas ansikten. Vintersolen strödde guld öfver mattorna. I alla rum, på soffor, bord och stolar lågo paket, större och mindre. Man ropade om hvarandra efter bläck och penna, efter lack och ljus och segelgarn. Mack hade dragit sig tillbaka längst bort i våningen. Han var i färd med att skriva julklappsrim öfver ett dussin näsdukar åt tant Augusta. Han rynkade ögonbrynen och jämkade sin pincenez, om någon närmade sig. Han levererade långa ramsor knittelvers. Pegasen kastade honom alltjämt ur sadeln, men han klef upp igen som clownerna på cirkus. I hvarje vrå var man sysselsatt med att vira in julskänker i skramlande omslags-papper, och i munnarna på hvarandra skrek man: »kom inte hit! Låt bli att kika!»

Axel Strålfelt hade rykte i slakten för att vara en lyckad tillfällighetsdiktare. Man trängdes om honom och räckte fram sina paket för att få en versifierad utanskrift. Och Axel improviserade. Det var ingen, som kunde vara

så kvick som Axel, när han var på godt humör. Det fanns heller ingen, som satte upp ett så surt och motbjudande ansikte som han, när han var på dåligt. Han tålde ingen kritik, och det gällde att taga honom med lämpor. Nu var det julfest på Björksnäs, och han var glad. Han förde Erik afsides i en vrå och läste upp sina verser, skrattande själf, så hans ögon gingo ihop. De andra stannade midt i sitt arbete för att lyssna, men kunde ej uppfatta sammanhanget. »Läs högt, läs högt, låt oss höra!» ropade Ellen. Och den ene efter den andre närmade sig de båda där borta i vrån för att få veta hvad de skrattade åt. De äldres samtal i de angränsande rummen stannade af.

Tant Augusta dök upp på tröskeln: — »nä, hvad är det ni har så roligt åt här inne?»

Hon lade hufvudet på sned och såg med sina vänliga ögon öfver rummet.

— Kom inte hit! Kom inte hit! Här är hemligheter, ropade flera röster på en gång.

Generaldirektör Strålfelt lade sin arm om syster Augusta och svängde henne rundt. »Julbocken har sina små öfverraskningar också för gammalt folk,» sade han med sin blida stämma. Tant Augusta nickade. Hon följde sin bror, och de gingo fram och tillbaka i förmaket.

Tant Augusta höll mycket af Lorens. Ingen kunde för öfrigt vara mera slätkär än hon. Ju

äldre hon blef, desto mera slöt hon sig till de sina. Hon hade sina niècers liksom sina nevöers förtroende. Hela släkten var entusiastisk öfver hennes fördomsfrihet, äfven de, som själfva voro fångna i konventionella lögner. Hvarken generaldirektören eller assessorn hade en så bred syn på tingen som hon. Hvad statsrådet Röder riktigt menade om lifvet och människorna visste man aldrig! Hans starkaste sida var bekantas och obekantas släktregister. Han hade ett barnasinne och ett stort godt hjärta. Från Isidor Röder gick ingen ohulpen. Det var kanske icke riktigt efter hans hustrus sinne. Men gubben Isidor talade aldrig om för tant Adèle hvem han hjälpte. Han hade en stor respekt för Adèle. Hennes skarpsinne och replikförmåga var öfvervändigande, och hennes satir bet skarpt. Så begåfvade fruntimmer äro icke alltid de angenämaste. Men Adèle Röder var rolig, till och med när hon blef uppretad. Hon hade ett utprägladt sinne för humor. Hon gaf sin ilska uttryck på ett sätt, som hon själf fann lustigt. Och så kunde hon brista ut i skratt, så det smittade alla andra. Den egenskapen hade Ellen ärft af sin mor. Ellen kunde se någonting roligt i den mest tragiska situation, och då skrattade hon, så tårarna runno.

Erik hade förälskat sig i hennes skratt. En gång nere vid kägelbanan på Björksnäs hade hon

plötsligt börjat skratta, och när Erik öfverraskad frågade hvad det var åt henne, fick hon med möda fram genom skrattet: »kan du förstå, att jag just nu nödvändigt vill säga: 'Krakau'?»

Och då han såg häpen på henne, sprang hon därifrån, alltjämt storskrattande. När hon hade försvunnit mellan lindarna, blef det så tyst. En ensam liten bofink kvittrade, liksom för att locka henne tillbaka.

Både Ellen och Alfons påminde mycket om sin mor. De hade hennes lifliga lynne. Med sin far tycktes de icke ha någonting gemensamt. Det var liksom icke någon resonans mellan statsrådet Röder och hans familj. Han tillfrågades aldrig, hvad man än stod i beråd att företaga sig. Det skulle heller aldrig fallit honom in att opponera sig. Han uppehöll sig för det mesta på sitt ämbetsrum i skolstyrelsen, och var han hemma, visste man icke af honom. Sällan gjorde han besök utom hus. Men julen firade han gärna med släkten ute på Björksnäs. De öfriga hade nästan känt sig mera otvungna, om han icke varit med. Ty det var alltid en högtidlig atmosfär omkring honom.

Nu hade statsrådet där inne i assessorns arbetsrum börjat en längre släktutredning, när fru von Gehringer visade sig på tröskeln och vinkade sin man. Det gällde vinerna till midnatten, och dem bestämde han alltid själf.

— Erik! Hvar är Erik? ropade assessorn.

Erik inställde sig som dragen i ett snöre. Han fick order att hämta upp vinerna ur källaren — Chateau Margeaux, Chateau Yquem och Scherry. Assessorn hade en gammal fin Yquem, som togs fram endast vid mycket högtidliga tillfällen.

— Och konjaken, du vet, den torra Hennessy med stjärnorna.

Gästerna började samlas i den stora salen. Kronor och lampor tändes, och det strålade högtid i den stora våningen. Flygeln sjöng under Ellens stora händer. Hon stördes icke i sitt spel af att alla talade högt och gingo fram och tillbaka genom rummet. Pugatscheff hade kommit med eftermiddagståget och hjälpte Agnes att lägga sista handen vid julträdet, som väckte allmän beundran. I toppen svajade Topelius' finska flagga i blått och hvitt. — »Blått för våra blåa sjöar, hvitt för våra vintrars snö!» Man hade ännu icke då upptäckt att de finska färgerna historiskt äro gult och rödt, mot bakgrunden af Finlands vapen och de finsk-svenska uniformerna från 1808. Eljest hade nog de färgerna dominerat på Björksnäs, med minnen från »majorens tid» och slaget vid Karstula.

Från matsalen hördes då och då ett klirrande af silfvergafflar och ett skrammel af tallrikar. Där arbetade pigorna i små hvita batist-

mössor och långa hvita förkläden under kommando af assessorskan och fröken Fallsén.

I skänkrummet innanför skulle Erik öppna buteljerna. Han hade ställt dem på golvet och satt sig ner på en stol med korkskrufven i handen, färdig till operation. Han kastade alltjämt en skygg blick mot jungfrukammarens dörr. Han hade ej sett Emma, sedan han kom hem till jul. Han hade händelsevis uppsnappat att hon ännu var kvar på Björksnäs, och han undrade hvarför hon ej serverade vid bordet och aldrig syntes till i rummen... Det är väl då verkligen som hon sade, och hon skäms för att visa sig. Men hur är det då möjligt att hon inte rest sin väg? Har hon stannat här för att göra skandal? Det hade han ej trott om henne. Sedan sommaren är hon ju i femte månaden... Hvad tänker hon på? Hela gården måste ju nu ha reda på alltsamman... Men pappa vet det åtminstone inte... I hans ögon ser man genast, om någonting är på tok...

När Erik var färdig med flaskorna, öppnades plötsligt dörren till jungfrukammaren. Han trodde han skulle falla från stolen.

Emma hade blifvit högröd upp till hårfästet, men hon låtsade icke se honom. Med båda händerna höll hon en stapel tallrikar och gick raskt fram till bordet. När hon ställde dem ifrån sig, såg han hur det var.

Utän att se åt honom gick hon tillbaka. Men när hon skulle förbi stolen, där han satt, böjde Erik sig framåt och hviskade häftigt:

— Men Emma, det syns ju! Hva' tänker du på?

Hon vände på hufvudet, och hennes blick brann vitglödgd af hat: — tig, usling! hväste hon och slog dörren igen, så tallrikarna klirrade på bordet.

Erik skyndade in i rummen. »Hvad är det för ett smällande i dörrarna?» hörde han sin mor säga misslynt, då han redan passerat matsalen. När han kommit in till de andra, började han ifrigt underhålla sig med Ellen om hvad hon hade spelat och hvilka af hennes stycken han tyckte mest om.

Nu klappade fru von Gehringer i händerna. Det var tecken till att middagen var serverad. Bordet stod dukadt i all sin prakt med blixtrande kristallglas och det gamla blå Wedgewoodporslinet. Man bjöd hvarandra armen och tågade in som i procession. Ellen valde Erik till sin kavaljer. Hon knep honom i armen och såg oskyldig ut, när han utstötte ett halfkväfdt: »aj!» Det låg lefnadsglädje och intimitet i luften.

När man kom till desserten, de stora ångande äppeltårtorna, gick fröken Fallsén bort i salen och tände ljusen i granen. Genom den

långa filen af rum kunde man se den skimra där ensam som stjärnan öfver Betlehem.

Och när man tömt scherryglasen på tårtan och önskat god jul, blef det valfart dit in till det heliga trädet. Man slog sig ned i soffor och länstolar och läppjade på kaffet, medan julklapparna dansade in från de fulla korgarna i tamburen.

En söt lukt af julens förfriskningar och de utbrunna vaxljusen i granen fyllde rummen. Julskänkerna sågo bortbytta ut och ropade på hvarandra från alla möbler. De fingo själfva reda ut hvem de tillhörde. »God natt, god jul!» hördes i alla dörrar.

Björksnäs domnade bort i julnattens mörker. Heta kinder hvilade mot svala örongått, och sömnen var ljuf i stillheten, som smög på tå från snöskogen bortom kvarnberget.

Men ur en af julbäddarna uppe i vindskammaren stirrade två sömnlösa ögon ut i mörkret. För Erik hade de andras julglädje varit en mara. Han hade icke glömt hvad han sett och hört i skänkrummet. Och när han nu ville somna bort från olyckan, kom den igen och ställde sig där nere vid sänggafveln. Emma stod där och såg på honom med sina hatfulla ögon. Och hennes ansikte var tårdt och grått, fullt med bruna prickar som ett flugpapper i solen. Och hennes midja gick ihop med den höga barmen och svälde

ut till våmben hos en flodhäst. Han vämjdes och slöt sina ögon. Då gick det som en djup suck genom rummet, och han hörde henne vanka med tunga steg öfver vinden. Han vände ansiktet i dynan och grät.

XII.

Julgästerna hade lämnat Björksnäs, utom tant Augusta, som ju hörde till hemmet och först vid feriens slut skulle följa Adolf och Erik till Helsingfors.

Med fru von Gehringer satt hon i matsalens soffa och dryftade släktingarna, en och en, deras fel och deras förtjänster. Det låg henne varmt om hjärtat, att hennes niëcer skulle göra så goda partier som möjligt. Hon såg sig omkring i rummet för att försäkra sig om, att Agnes ej var i närheten. »Pengar och hvad man kallar karriär,» sade hon och snöt sig, »är nu för resten inte så viktigt; hufvudsaken är att de inte råka ut för mesar och ynkryggar. En riktigt hyggelig karl med karaktär och hjärta i bröstet...»

— Ja, sådana växa gunås inte på träd nu för tiden! replikerade hennes syster.

Tant Augusta lutade sig framåt och hvi-skade: »hurudan karl är egentligen den där Wimmer?» Assessorskan gjorde en grimas och

skakade på hufvudet. — »Gud bevare!» mumlade hon öfver strumpstickningen. I detsamma ropade assessorn inne i sitt rum:

— Mera främmande! Minsann tror jag inte de' ä' själfva advokatbyrån!

— Hva' för slag?... — Nej, hva' säger du! utropade fru von Gehringer. Hon såg betydelsefullt på tant Augusta: — »det är Wimmer, hva' tycks? När man talar om trollet»...

Och assessorskan skyndade att ge order åt fröken Fallsén om »förmiddagskaffet». Tant Augusta ropade på ungdomarna. Agnes hade redan sprungit upp ur soffan i salen, där hon suttit försjunken i sin julroman. Hon stod framför spegeln och ordnade sin koaffyr.

Assessorn hade gått ut på trappan, och man hörde honom skratta. Han var alltid angenämt berörd, när någon gjorde sig besvär att komma ut till Björksnäs, äfven om gästen var honom mindre sympatisk.

Wimmer makade sig ur släden, som hade en hålig hösäck till dyna och ett gammalt hästtäcke till fäll. Han hade velat öfverraska och tagit skjuts i gästgifvaregården. Han såg ut som ett myrddjur, där han stod i snön på marken och torkade sina glasögon; den långa näsan stack ut ur en stor svart skinnkrage, och pälsen räckte ned till fötterna, som voro så små, att han använde damgaloscher. Han trippade uppför trap-

porra och gned sina frusna händer: »de' ä' kallt i dag... de' ä' kallt i dag»...

I tamburen mottogs han af Agnes och Adolf. Han slog pälskragen tillbaka, och hans slätrakade mun med de tunna läpparna drog sig till ett leende, medan hans hufvud vippade hit och dit som stjärten på en skata. »De' ä' kallt i dag, de' ä' kallt i dag,» upprepade han, under det han sträckte sig på tå för att nå klädhängaren, som satt något för högt för hans lilla person. När han med Adolfs hjälp fått sin päls anbragt, gick han med korta, hastiga steg fram till Agnes och tog hennes utsträckta hand med sina båda. Han höll den påfallande länge och såg in i hennes stora, bruna ögon med en så närgången blick, som om han glömt att någon annan var tillstädes. Han hälsade så med intim hjärtlighet på fru von Gehringer och tant Augusta.

Vid de rykande kaffekopporna talade man till en början om väder och vind. Snart fann Wimmer en anledning att leda in samtalet på sig själf, som hans vana var. Med en själfbelåten min fixerade han då och då Agnes, medan han framhöll sina förutsättningar för en lysande karriär. Om man fick tro honom, hade ingen af hans jämnåriga kamrater och kolleger de grundliga studier som han. Han satt och vickade på stolen, medan han talade om att han, »fast han sade det själf», kunde vara vuxen en

senatorstaburet lika väl som mången annan. Och när han, liksom i förbigående, konstaterade, att han distanserat en äldre ämbetsbroder vid befordran, blef han så uppsluppet själfglad, att han, knäppande med fingrarna, började kila som en skottspole med sina snabba, korta steg fram och tillbaka öfver golfvet. För tillfället hade han lämnat tjänstemannabanan. Han var advokat.

Den, som talar långt om sig själf, blifver led på andras bänkar. Den korta vinterdagen krympte ihop, och man tände lamporna. Assessorn hade redan länge skrufvat sig på sin stol. Han lutade sin höga panna i handen och gäspade. Så gick han in i sitt rum och tände en pipa.

— Men herr Wimmer är ju svensksinnad, kom det försiktigt från fru von Gehringer, och som sådan kan ni väl tyvärr inte ha det slags framtid ni tänkt er här i landet.

Wimmer stannade tvärt och fäktade med armarna.

— Svensksinnad! Nå, så farligt är det inte med den saken. Min politiska färg hindrar inte min karriär. Vi ämbetsmän få ju så illa lof att vara mer eller mindre opportunisterna och följa regeringen i Petersburg.

— Regeringen i Petersburg! strök Adolf under, hvad hör det hit? Det är väl fråga om Finland... Och du vill väl inte gå petersburgska vägar?

— Nå, nå, du vill väl inte förneka öfverhufvudet, min unge bror?

— Men jag förstår sannerligen inte hvar du vill komma... är det generalguvernör du vill bli?

— Nej, så långt sträcker sej inte min ärelystnad, men jag menar, att om folkets flertal en gång låter sig vinnas, det för mig som politiker inte återstår annat än följa med strömmen.

— Vinnas?... För hvad? inföll fru von Gehringer.

Assessorn hade kommit tillbaka och slog sig ner med den långa pipan mellan knäna: »ja, det ville jag också gärna veta»...

— För de gemensamma riksintressena naturligtvis! För en närmare anslutning till kejsardömet.

Flere utrop af förvåning och ovilja hördes samtidigt, och alla de närvarandes ögon stirrade mot Wimmer, som hade antagit ett förströdt uttryck, liksom låtsade han icke märka att luften mättades af opposition. I öfverlägsen, likgiltig ton yttrade han:

— Jag hörde visserligen också en gång till de så kallade konstitutionelle: de svensksinnade och de ungfinska skrikhalsarna, som naivt nog räkna med kejsarordets helgd. Ja, jag var till och med så optimistisk, att jag trodde på de svensktalande finnarnas fortbestånd. Men jag

har längesen trampat ut de barnskorna. Det enda jag förebrår min aflidne far är, att jag inte utgått från ett finskt läroverk.

— Såå! Assessorn höjde på rösten. — Förebrår du honom inte också, att du inte utgått från ett finskspråkigt hem?... Att han själf begått dumheten att låta sig födas af svensktalande föräldrar?

— Ja, det hade kanske varit bättre, om han i tid förstått att svenskan inte hade någon framtid här i landet.

Agnese lekte med en pappersknif, som hon förde fram och tillbaka öfver bordet. Hon hade blifvit röd och sneglade då och då på sin mor.

— Men jag förstår inte... kanske är det jag som är dum, sade fru von Gehringer hvasst, men det kan väl ändå inte vara möjligt att... en man af hederliga föräldrar, hade jag så när sagt... offrar lag och rätt och sitt eget modersmål för att göra karriär?...

— På petersburgska vägar! stack Adolf in.

— Som Hans Majestäts förtroendemän, om jag får be! hväste Wimmer.

Tant Augusta lade glasögonen ifrån sig. »Nej, nu är det slut med mitt latin!» klämde hon i och sköt stolen tillbaka från bordet, »nog har man nu hört mycket af de där otäcka fenomanerna, men det där var det värsta jag kunnat tänka mig... Ni talar inte som en fosterlands-

vän, herr Wimmer... jag är högst förvånad, jag trodde ändå, att ni var en af de våra...»

— Se så, fröken Strålfelt — Wimmer knep ihop sina tunna läppar — det är alls inte något fosterlandsfientligt i hvad jag säger. Jag menar att när öfverklassen i tillbörlig grad gifvit efter för de ryska fordringarna — ty vi måste väl i alla fall medgifva, att man där österut med en viss rätt ställer anspråk på oss — så följer nog folket efter. Men då gäller det naturligtvis att inte gå för långt. »Ger man ett finger åt fan o. s. v.» Vi skola föra folkets talan på ett diplomatiskt sätt för att rädda hvad som räddas kan.

Adolf for upp: »nej, men hvad i Herrans namn? Det blir allt värre och värre! Hör då inte vi själfva till folket? Du talar om att gifva efter i tillbörlig grad. Hvad är tillbörlig grad? Hvarje afvikelse från lag är ett brott, som för in på det sluttande planet. Hvarför räddar du inte genast allt med din fina diplomati? — För att den går ut på att stjälpa, men icke hjälpa. Låt oss se faran i hvitögat, så krymper den. Det passiva motståndet är vår säkra räddning, om vi bara kunde vara eniga och öfver hela linjen svara: »nej och nej och nej!» Fråga bönderna, och de skola nu som förut instämma med oss i att ingen regering i världen kan ställa

andra anspråk på oss, än sådana, som äro förenliga med Finlands grundlagar.

— Och den högsta viljan! replikerade Wimmer med händerna i byxfickorna och ryggen i rät vinkel.

Assessorn gaf Adolf en blick, som betydde så mycket som: »jo, den är skön!» Och Adolfs ögon svarade: »ut med brackan!» Han öfverlämnade repliken åt sin far:

— Det vill med andra ord säga, att du i det konstitutionella Finland erkänner en vilja, som står öfver lagen. Du ansåg dig tillhöra svenskfinnarna, så länge det var förenligt med dina personliga fördelar. Och när det inte längre är det, säljer du din förstfödslorätt för en grynvälling — senatorstabureten, som du uppnår med tillhjälp af den främmande makten och dess kreatur, suometarianerna. Och när du så lyckats placera dig i grötfatet, skall du med er helotiska diplomati rädda »åtminstone spillrorna af konstitutionen», såsom ni utan skamkänsla skryter. Och om vi andra stå på landets rätt och ära, föraktande edert kryperi och vägrande att som nådegåfva mottaga några fattiga smulor af vår egen rättmätiga egendom, så tvår ni edra händer och sitter kvar på edra taburetter under den »högsta viljans» beskydd, regerande och diplomatiserande mot nationens vilja.

— Det är således inte mera något tvifvel om

att inte herr Wimmer öfvergått till suometarierna, inföll fru von Gehringer, vägande på orden — det var en högst obehaglig öfverraskning, det måtte jag säga...

Assessorn slog ut med pipan: »kalla honom hvad du vill! Enligt sin egen bekännelse är han åtminstone konjunkturpolitiker in amplissima forma.

— En skön själs bekännelse i sanning! mumlade Adolf. Han höjde på rösten:

— Hvilken neslig uppfattning att en ämbetsman måste bära kappan på båda axlarna! Är det inte just vår ämbetsmannakår, som borde bilda vår försvarsarmé och stå stark, en för alla och alla för en, mot fientliga anfall på konstitutionen, tillbakavisa olagliga påbud och sålunda värna folkets rätt? Hvarje ämbetsman, som sviker sin plikt mot land och folk och böjer sig för våldet, borde hängas i första träd som en deserterande soldat i krigstid.

Wimmer hann icke svara. Agnes hade kastat pappersknifven öfver bordet och skyndade storgråtande in i de inre rummen. Alla tystnade och sågo efter henne.

— Nå, hvad vill nu det säga? afbröt assessorn pausen.

Han rynkade ögonbrynen mot fru von Gehringer, som hviskade sväljande: »hon är nervös

och blef upprörd, stackars Agnes, hvarför skulle vi också komma in på detta obehagliga ämne?»

Wimmer vred sig som en mask på kroken och stammade blek: »det gör mig ondt, det gör mig förfärligt ondt»...

Assessorskan reste sig beslutsamt och gick in till Agnes. Tant Augusta följde dröjande efter.

Assessorn hade blifvit uppretad, och han kunde ännu ej besluta sig för att låta dispyten dö bort. Han slängde sig ner i soffhörnet och kastade det ena benet öfver det andra.

— Det är också rent förbannadt med förhållandena här i landet... Jag orkar inte tala om din petersburgska regering — han vände sig mot Wimmer. — Det har inte sedan 1809 funnits en enda rysk statsman — om vi inte räkna Alexander I och II till dem — som förstått hvad Finlands af »öfverhufvudet» och alla hans företrädare besvurna autonomi innebär. De ryska ministrarna och riksrådsherrarna veta ännu inte i dag, om en konstitution går på två eller fyra fötter! De känna endast till nagajkaregimen. Och med den komma de inte långt hos oss. Den biter inte på den finska envisheten. Vi är mottagliga endast för vänskap och förståelse, och vi ha ingen som helst respekt för våld. Jag är öfvertygad om att finnofoberna i Ryssland fortfarande äro okunniga om de varma sympatier, som af Finlands bildade ungdom på 80-

talet hystes för ryskt andligt lif. Den förföljelse de stupida Bobrikoffarna satt i gång mot oss omintetgör hvarje närmande från vår sida. Alla deras lömska försök att undertrycka vår självständighet kommer oss endast att hata allt hvad ryskt heter, så vidt det inte gäller de hjältemodiga martyrerna för liberté, égalité och fraternité i Ryssland. De barbariska ryska regeringsprofosserna ha i denna dag ingen aning om att vår kärlek till den geniala ryska litteraturen och det hjärtegodas ryska folket kunnat föra till det närmande mellan kejsardömet Ryssland och storfurstendömet Finland, som deras nagajkor och bajonetter aldrig i evighet skola åstadkomma... Jag vill inte säga att vår västerländska kultur skall kunna hålla det ryska barbariet stången. Vårt enda värn blir slutligen enighet och personligt mod. Den västerländska kulturen sitter löst på finnarna som nackskinn på en hundvalp. Den skulle fastna en gång som biskop Henriks mössa på bonden Lallis hufvud! Men hur skall den det, så länge vi slå mössorna af hvarandra? Den vackra frasen »föregångslandet Finland» är en reklamskyt för underhaltig vara. Se bara hur »föregångslandets» enkammare med sina demokrater och kvinnliga deputerade skämt ut sig inför hela den civiliserade världen! Se hur föregångslandet behandlar sina judar! Hvar och en är herre öfver sin stackare! Men vi för-

tjäna sannerligen inte de västerländska folkens sympatier, så länge vi förtrycka våra judar liksom ryssarna oss. Om det ligger någon sanning i att hvarje folk förtjänar sitt öde, så gäller detta i högsta grad finnarna. Endast det faktum, att suometarianerna, som med skam och nesa förlagats ur den inhemska regeringen, redan två år efter storstrejken, det passiva motståndets triumf, kunnat återtaga sitt inflytande och fortsätta sitt mullvadsarbete i landet, visar tydligt och klart att folket saknar moralisk ryggrad. Se på all denna ynkedom! Allas krig mot alla oberoende af den gemensamma fiendens fräcka öfvergrepp. Svensksinnade och gammalfennomaner och ungfennomaner och deras bastarder, socialisterna, och röfvare och rackare och folket! Folket — »koko kansa» — som slutligen inte begriper hvad det är fråga om, som vid vägskälet spottar i handen och går ditåt spottet flyger... Skall då detta förslöande brödrahat, denna meningslösa språkstrid förgifta landet i evighet? Ha vi inte gifvit efter öfver hela linjen, vi så kallade svensksinnade, som när man synar oss i sömmarna, i själfva verket äro finsksinnade svenskar?...

Wimmer hade nu i sin tur fått tag i pappersknifven och ristade med den i bordet, bitande ihop tänderna, så att käkarna rördes. Han väntade på en paus, för att få sticka in med ett

ord, men assessorn hade talat sig varm och fortsatte:

— Och vår inhemska regering! Har den inte, så vidt den bestått af svensksinnade, fört folkets talan? — Ungfinnarna ha ju ännu inte suttit vid makten. — Har den inte på våra vägnar gifvit efter för folkviljan? Det hade den inte gjort, om inte folkviljan varit också vår vilja, om inte vi som bifloden förenat oss med älfven i dess mäktiga lopp mot hafvet. Hvad begär man slutligen af oss? Att vi skall krypa i Ibsens stöpslef och låta oss skapas om? Att vi skall sätta våra barn i finska skolor? Kan det skada den finska kulturens utveckling, att den svenska blomstrar vid dess sida? Se på Schweiz, för att bara göra en enda parallell, som håller! Förkväfver den tyska kulturen där den franska? Rifver man där ögonen ur hvarandra för det man talar skilda språk? För ett enigt Schweiz riktade en gång sagans Wilhelm Tell sin båge, och enighetens traditioner lefva där oförryckta.

— Vi ä' inte i Schweiz, mumlade Wimmer, men jag vill gärna medge att hvad språkstriden beträffar, är den vårt folks fördärf.

Han höjde småningom stämman, som lät osäker. Hans höflighet var nästan undergifven och hans uttryck sentimentalt.

— Jag visste ju visserligen att mina åsikter skulle stöta på rätt stark opposition här i huset.

Men jag trodde mig kunna lita på att man respekterade andras åsikter... och mina är lika patriotiska som någon annans, det vågar jag påstå... jag har själf varit en samvetsgrann ämbetsman, och jag har alltid gjort min plikt. En ämbetsman måste som en soldat lyda sina öfverordnades befallningar.

Adolf ville afbryta, men Wimmer gjorde en afvärjande gest, i det han reste sig och med djupt högtidlig min tog ett steg fram mot assessorn:

— Jag är mycket ledsen, om jag varit orsaken till ett... ett uppträde, ville jag nästan säga... det är mig så mycket obehagligare som jag kommit hit i dag i ett helt annat ärende... i ett mycket allvarligt ärende...

Assessorn såg långt på honom: — nånå, hvad är det... hvad är det för ett ärende?

— Det ville jag helst afhandla mellan fyra ögon... kanske inne i ditt rum... om jag får besvära dig...

Assessorn växlade en frågande blick med Adolf, och så gick han med Wimmer in i sitt rum och drog dörrn till.

Fru von Gehringer kom i detsamma tillbaka med släpande steg. Adolf kunde ej undgå att lägga märke till hennes bekymrade utseende.

— Hvad är det, mamma? fick han fram med halfkväfd stämman, hvad är det? Säg fort! Wim-

mer har bedt om ett samtal på tumanhand med pappa.

— Agnes!... Agnes!... stönade hans mor och sjönk ned i soffan med händerna för ansiktet. Stilla gråtande omtalade hon hvad det var. Agnes hade förälskat sig i Wimmer, och han hade nu kommit till Björksnäs för att anhålla om hennes hand.

Adolf hade svårt att hämta sig från sin bestörtning.

— Men hur är det möjligt? suckade han fram. — Hvar har hon varit tillsammans med honom? Hon har ju inte sett honom mer än några få gånger... hon är ju alltid här på Björksnäs...

— Han har varit här flere gånger, kära du, under höstens lopp. Och nu förstår jag ju också hvarför Agnes haft en sådan åtrå till stan på sista tiden. Vid alla möjliga och omöjliga tillfällen har hon passat på att få följa med, när någon rest in, och däremellan har hon ensam gjort sig trängande ärenden... Å, Gud! att nu också detta skulle komma öfver oss... Stackars pappa!

Erik hade hört att någonting ovanligt var på färde och smugit in i förmaket. När han kunde uppfatta, att det icke gällde honom, närmade han sig och såg frågande på Adolf. Af dennes blick kunde han förstå, att det var bäst han drog

sig tillbaka, och han försvann lika tyst som han kommit.

Fru von Gehringer tog näsduken från ansiktet och kramade den i handen: — hvem var det?

— Det var bara Erik.

— Ja, han också! suckade assessorskan, och det började på nytt rycka i hennes mungipor. Hon föll ner öfver soffan i våldsam gråt. Adolf tog henne varsamt under armarna och förde henne med sig in i hennes rum, därifrån hon ej kunde höras af assessorn och Wimmer. Han hjälpte henne att sträcka ut sig på sängen och hämtade vatten.

— Tror mamma att jag kan få tala med henne? hviskade han.

— Nej, nej, inte nu... jag skall gå med dig, om jag blott får hämta mig litet... det är alltför stora pröfningar...

Adolf höll glaset fram till henne, och hon förde det till sin mun med skälfvande händer. Så lutade hon sig mot hans skuldra, och de gingo stilla in till Agnes, som satt bakåtlutad i gungstolen och stirrade framför sig. När hon såg Adolf, grep hon häftigt hans arm och anropade honom i ångest:

— Adolf... tro mig! Han är inte så dålig!... Han är inte så dålig!... Säg att han inte är det!

Adolf stod mällös och höll hennes hand.

— Men kära, älskade barn, yttrade deras mor med gråtmild stämma, vi vill visst inte tro, att han är dålig, men du kan väl ändå inte försvara hans åsikter?

Agnes tog henne med båda armarna om halsen och snyftade vid hennes bröst: »skulle du inte försvara den du älskar?»

Assessorns steg närmade sig genom den stora salen.

XIII.

När Adolf den aftonen kom upp i vindsrummet, var det sent. Erik hade gått till sängs, men låg vaken och undrade hvad som egentligen hade händt. Han tyckte det var underligt, att man ägnat så liten uppmärksamhet åt Wimmers affärd. När Emil, som skulle skjutsa denne till järnvägsstationen, körde fram till trappan, stod Erik där i skymningen. Fången i sin pinsamma belägenhet, var han skygg och höll sig undan de andra där inne. Det dröjde rätt länge, innan Wimmer kom ut. Ingen följde honom till släden. Då han såg Erik, log han tvunget och räckte handen:

— God dag, Erik, och adjö på samma gång! Hvarför har du gjort dig så osynlig?

Erik fattade halft generad hans hand, mumlande ett ohörbart svar, i det han följde med till släden och makade fällen om Wimmer, som viftade med handen: »tack, tack och farväl med dig!» Hästen satte sig i rörelse; bjällrorna klin-

gade, och släden gled ut i det tidiga vintermörkret.

Vid tebordet var stämningen tryckande. Agnes hade uteblifvit, utan att någon gjorde en anmärkning därom, och Erik ville icke fråga. Han satt tyst, medan de andra talade i förtäckta ordalag. Jag får nog af Adolf veta hvad det är, tänkte han. Han kände det som en lättnad, när han fick lämna bordet och gå upp på sitt rum. Hvarför skulle han ensam hållas utanför det hela för öfrigt? Var han inte gammal nog att invigas i familjehemligheterna? Men det var ju hans egen skuld... Med sitt oroliga samvete kunde han ej som vanligt nalkas familjen naturligt och fritt. Han kunde ju inte veta hvilken minut samtalet gällde honom. Å, Gud, hvilken skandal, när alla fingo veta det! Om bara Adolf ville komma... Till honom kunde han visserligen inte anförtro sig, lika litet som till någon af de andra. Men han kunde kanske genomskåda honom och sålunda sondera terrängen.

Bröderna talade aldrig med hvarandra om sina kvinnoaffärer. Det kunde icke falla någondera in att beröra dylika spörsmål. De förrådde aldrig med en min att de visste något om den andres intima förhållanden. När de bland kamrater hörde sådana saker dryftas, allvarligt eller med den cynism, som är så vanlig bland ynglingar, män och gubbar, då det blir fråga om upplevelser

med kvinnor, möttes deras blickar, och de gingo sin väg, utan att förklara hvarandra hvarför.

— Jaså, du sofver ännu inte, sade Adolf, då han omsider trädde in och mötte Eriks öppna ögon.

Erik satte sig upp i sängen: »nå, det var en lång konferens. Du kan gärna säga mig hvad det är.»

Adolf gjorde inga svårigheter. Han var själf för mycket upptagen af dagens händelser, för att ej vilja tala. Han berättade allt som förefallit, dispyten med Wimmer och ändamålet med dennes besök på Björksnäs.

Erik hörde på i spänning, slukande hvarje ord. Då och då sköt han febrilt in en fråga, för att fortare komma till slutet:

— Och pappa? Hvad sade pappa? Gick han in på saken? Hvad i Herrans namn tänker Agnes på? Hvad kan hon finna hos den där brackan? Stackars hon för resten! Det blir ju en skam för oss alla!

— Ja, tycke och smak äro olika. Men hur kan du tro att pappa utan vidare?... Känner du honom så litet? Han blef naturligtvis utom sig, både arg och bedröfvad. Han förbjöd Wimmer att vidare sätta sin fot här i huset, och till Agnes sade han, att så länge han lefde, skulle han aldrig ge sitt samtycke. Agnes grät och svarade med en bestämdhet, som jag inte visste

henne vara mäktig af, att hon i alla fall aldrig skulle gifta sig med någon annan än Wimmer. Pappa brusade upp och började kamma sina mustascher. Han höjde på rösten: »du förstår inte ditt eget bästa, du är trotsig och otacksam!» snäste han till Agnes. Och så fick vi oss alla en öfverhalning, du för dina konstnärsfantasier och jag för att jag inte ville gå till nattvarden, när du och Agnes konfirmerades, och mamma hade bort hålla Wimmer från huset o. s. v. Men i nästa minut blef han vek. Han såg att mamma och jag var lika olyckliga som han själf öfver Agnes. Han började öfvertala och be henne: »gör inte det, Agnes, tro dina föräldrar, som lefver för dig och vill din lycka... den där mannen kan du inte i längden hålla af, det är en ungdomsförvillelse, han kommer att draga skam och nesa öfver dig och oss alla, du förstår det inte nu, men han är en dålig människa...»

Agnes brast åter ut i högljudd gråt och snyftade: »nej, nej, nej, han är inte dålig, ni skulle bara veta hur god han är, ni retade honom, så han inte visste hvad han sade»...

Pappa stod och såg på henne med sina mörka ögon: »nu vet du inte hvad du säger, du är alltför upprörd, Agnes. Vi skall tala om det framdeles, när du sett att jag har rätt,» sade han behärskad, »men vill du inte lofva mig att nu tills vidare åtminstone undvika honom, att

inte sammanträffa med honom och... försöka glömma?... Jag är viss på att du kan glömma, Agnes... du är ännu så ung, du vill inte göra mamma och mig och dina bröder den sorgen»...

Agnes grät, så jag trodde hon skulle få konvulsioner. Pappa strök henne öfver håret — det har jag aldrig förr sett honom göra — »Vill du lofva mig det?» hviskade han. »Jag kan inte, jag kan inte, pappa,» snyftade Agnes. »Är det då ditt sista ord, att du vill gifta dig med honom?» — »Ja,» suckade Agnes och blickade skyggt upp mellan tårarna. Hon såg så förkrossad ut, den stackarn. Hon fattade pappa om armen, och drog honom till sig — det har ju ännu ingen af oss kunnat göra — och nu såg jag hur känslig han ändå är där innerst inne. En tår rullade från hans långa ögonfransar ner i skägget, och hans käkar rördes. Han lösgjorde sig stilla och sade med tjock röst: »du för mig i grafven, Agnes.» Hon stönade: »säg inte så, pappa! Vill pappa att jag skall lefva?» Han var redan på väg att lämna rummet och vände sig om på tröskeln: »ja, det skall Gud veta, att jag vill, och mer än så, jag vill att du skall lefva lycklig. En gång skall du erkänna, att din gamle pappa förstod din lycka bättre än du själf,» sade han och gick sin väg.

Erik lät sig falla ned mot dynan och jämkade täcket öfver sig: »ja, han har nog rätt,» mumlade

han mellan tänderna. »Agnes von Gehringer gift med Wimmer... Fy fan!» Men mot hans vilja gick det genom hans hufvud: »så ha de nu annat att tänka på, kanske jag går fri.» Högt sade han:

— Och nu? Hvad skall det bli? Är vi nu dömda till gråt och tandagnisslan för obestämd framtid?

— Påtagligen inte du åtminstone. Du tar andras sorger lätt.

— Hvad menar du med det?... Erik rodnade.

— Det förefaller mig så.

— Du misstar dig fullkomligt. Jag är lika uppfylld af förnedringen som ni andra — ty en förnedring är det ju för oss alla. Men jag menar, att ni väl tänkt på hvad som bör göras. Agnes kan väl ändå inte få störta sig i olycka... vi måste väl ännu försöka rädda henne.

— Pappa sade vid supén att han ämnade sända henne utrikes... till en pension i Schweiz, eller kanske till Paris — för att glömma. Stackars Agnes! Om hon sedan bara kunde glömma! Den där reptilen tyckes fått ett fast tag i henne. Men så mycket jag än har synd om henne, kan jag inte förlika mig med att hon skulle förena sitt lif med hans, insupa hans åsikter och gå upp i hans föraktliga lifsåskådning...

— Nej, hon är sannerligen bättre värd. Jag

ryser vid tanken på att vi skulle få en suometarian i familjen. Hvilken ynkrygg som helst, men inte det! När man har bara en enda syster, är det ändå alltför hårdt att mista henne levande... Men tänk, om han reser efter henne till Paris! Hon borde inte få vara ensam där...

Erik hade knappast uttalat tanken, innan han fattade kärlek till den för sin egen skull: »Till Paris skall hon naturligtvis! De unkna backfisch-pensionerna i Schweiz har hon väl ändå, Gud vare lof, vuxit ifrån. Å, om jag fick följa med och bli målare på allvar!»

— Sådana dumheter! Du vill väl inte lämna skolan?

— Jo, det har jag sannerligen ingenting emot. Hvad gör jag med studenten? Det är bara tidsförlust.

— Nej, hör nu min gubbe lille, flyg inte högre än vingarna bär! För en konstnär är det, om för någon, viktigt att äga bildning och kunskaper. Men för resten vet jag verkligen inte om pappa har så orätt i att du borde slå de där fantasierna ur hågen. Kan man inte bli en stor konstnär, skall man inte ge sig in på den galejan.

— Det gäller väl alla banor, att man skall bli så framstående som möjligt i sitt fack. Hvad vet du för öfrigt om hvad jag kan eller inte kan?

— Nej det gäller inte om alla yrken. Man kan göra nytta här i världen som ett godt kugg-hjul i maskineriet, utan någon skapande eller ledande förmåga, men en medelmåttig konstnär är hvarken till glädje för sig själf eller andra, han är Herranom en styggelse.

— Ja, jag kunde ibland önska, att jag vore fader och moderlös, då skulle ingen kunna hindra mig att bli hvad jag själf vill. Men jag blir målare ändå. Hvarför uppmuntrar ni inte mina anlag, hellre än ni gör allt för att undergräfvå min tro på mig själf? Alla i skolan säger att jag har talang.

— I skolan ja! Hvad förstår dina kamrater?

— Lärarena säger det också. Klassföreståndaren visade en af mina karikatyrer i lärar-rummet, och jag hörde hur de skrattade där inne. Men för öfrigt förstår kamraterna det bäst. De begripa bättre än du och ni allesamman!

— Godt, låt oss int' disputera om påfvens skägg! sade Adolf öfverlägset och klef i sängen.

— Skrattar bäst som skrattar sist — ingen födes mästare, replikerade Erik och blåste ut ljuset.

*

När Erik följande morgon i god tid kom ner till morgonkaffet, var där ingen i matsalen. En nyss antänd brasa sprakade i kakelugnen,

en annan knastrade i förmaket där invid, utan att kylan från den långa natten ännu hade gifvit vika. Luften där ute höll på att tätna. Ett fint snöslag drefs i hvirflar af den tilltagande vinden och frös till isnålar, som prasslade mot fönster-rutorna. En gråkall halfdager låg öfver rummen. Tunga tankar irrade omkring i det tysta huset.

Erik lyftade kaffemössan af den blänkande alfenidkannen och serverade sig. Han såg att en af de framställda kopparna hade blifvit använd. Det var visst pappa, som druckit ur den. Han var alltid den förste vid kaffebordet om morgnarna. Han hade väl nu gått ut i ladugården.

En tryckande ödslig stämning kom öfver Erik, där han satt och rörde mekaniskt med skeden i sitt kaffe, stirrande framför sig. Hvarför skulle människorna vara så beroende af hvarandra, barn af föräldrar och föräldrar af barn och enhvar af sin omgifning? Hvarför skulle den ena ingripa i den andras lif och kringgärda hans frihet, skriva honom under näsan hvad han fick göra och inte göra? Kunde det ej vara tillräckligt att man plågades af sitt eget samvete, om man gjort det, som orätt är, utan att man ännu skulle utpekas af samhället, dömas af sin nästa, som gick och bar på sin a fel och lyten och i grunden ej var ett strå bättre än en själf? Han tänkte på fru Linds ord i hönsskrubben: »och när du blir stor, skall du väl göra ondt, liksom han

och jag.» Så hade då den profetian redan gått i fullbordan. Och han skulle väl nog också bli olycklig som fru Lind hade spått. Satt han icke nu här som en efterspanad brottsling, väntande att rättvisans tunga hand hvilken minut som helst skulle slå ned på hans axel? Å, om han rådde sig själf och kunde resa långt bort, försvinna i världsvimlet, gräfvä sig ner i Paris för många långa år, för att sedan en gång dyka upp i hemlandet som en lagerkrönt konstnär. Då skulle man icke längre se snedt på honom för hans ungdomssynder. En stor konstnär måste han bli, det hade pappa och Adolf slutligen rätt i. Den som är mäktig af stora dåd, förlåter man alla snedsprång, men den som ingenting imponerande uträttar, äger ingen rätt att hålla sig med lidelser; honom lyser pöbeln i bann, och hans felsteg straffas med moraliskt gatlopp. Lifvet är tråkigt och dumt, tänkte Erik högt; han spratt upp och såg sig skyggt omkring. Ingen syntes till. En vindstöt blåste bekräftande på kam i fönstret.

Erik sträckte ut handen efter en skorpa och bet i den. I detsamma öppnades tamburdörren, och tunga bottforer släpade öfver golvet. Assessorn hostade och harklade, i det han sköt dem af sig och befriade sig från pälsen. Han tittade in i matsalen, och då han såg Erik, sade han torrt: »kom in till mig, när du är färdig!» Erik

hade ej hunnit säga god morgon, hans far var redan borta. När assessorn sade: »kom in till mig» — och själf gick förut, gällde det vanligen någonting obehagligt. Erik kände att han rodade: »Stunden är kommer,» mumlade han och lade skorpan ifrån sig; han hade mist aptiten på den. Med raska steg gick han in i sin fars rum. Assessorn sköt dörrn igen och satte sig i skrifstolen. Fixerande Erik, sade han med dyster uppsyn:

— Är det du, som är skulden till Emmas olycka?

Erik hade på förhand beslutit, att han skulle stå frimodig och oförbehållsamt sann inför sin far, men i det afgörande ögonblicket svek honom modet, och svaret kom osäkert:

— Jo, det kan vara jag.

— Ditt svar innebär en ful misstanke mot henne. Har du något skäl för den?

Eriks öronsnibbar brände, och han slog skamsen ner sina ögon. I nästa sekund höjde han hufvudet och svarade med fast stämma:

— Nej! Det är jag.

— Och hvad ämnar du nu göra?

Assessorn mötte hans blick.

Erik teg.

— Du må inte tro, att jag kan taga hand om henne — och barnet. Man skall inte göra sådant, som man inte sedan kan stå för.

— Jag står för det.

— På hvilket sätt? Hvad menar du? Kan du underhålla henne?... Eller skall du kanske äkta henne? ironiserade assessorn midt i sitt allvar.

»Han gifte sig icke med Matilda,» tänkte Erik, »fast han hade råd till det, men han underhöll henne kanske, egendomsägare som han var redan då»... Högt sade han:

— Kunde hon inte få mitt tillkommande arf?

Assessorn log i skägget: »du är naiv, och din ungdom ursäktar dig i någon mån... hon är i själfva verket mycket äldre än du och hade bort tänka sig före... men då hon nu skall gå från gården, faller skammen lika mycket på dig.»

— Jag skall bära den, sade Erik, som af faderns blida ton hade återfått hela sin behärskning, men nu är alltså frågan, om pappa vill låta henne få någonting på mitt arf?

Assessorn rynkade ögonbrynen: »hvem säger dig att du har något arf att räkna på, och om så vore, är det sannerligen tidigt du börjar dra växel på framtiden. Jag äger inte mera, än vi alla behöfver, och hvad det möjligen kan bli efter mig, vet jag ännu inte... Dina syskon kunde ju också göra sina anspråk gällande. Man klär inte af sig, förrän man lägger sig»...

— Men hvarför har pappa då tagit saken till tals, om det inte var i tanke att hjälpa mig?

Hvad som skett, rör ju eljest endast henne och mig, och...

— Såå, du är väl dristig! När man som du inte ännu är torr bakom öronen, kunde man gärna slå ner tonen en smula. Har inte jag som din far rätt att veta hvad du företager dig här i mitt hus? Du borde skämmas... Ni börjar växa mig öfver hufvudet. Ni handlar själfständigt, Gud bevars! Agnes kastar sig i armarna på förste bäste ryggradslöse lycksökare, och Adolf tror sig i sin vishet kunna undvara religionens sanningar och trotsa de samhällliga institutionerna, och du — han slog ut med pipan — skämmer ut dig inför hela gården... Mina käraste förhoppningar grusar ni med kallt blod.

»Matilda!» tänkte Erik, men han sade intet, stod stilla och hörde på.

— Men det är så, fortsatte assessorn — ungdomen är sig själf nog nu för tiden. Föräldrarna begriper ingenting. Hvad edra jämnåriga säga, det är Guds ord. Om en kamrat ogillar er, tar ni det ad notam, men en far eller en mor har ingen rätt att blanda sig i sina barns göranden och låtanden. Hvarför har ni intet förtroende till mig? Kan du förneka att icke jag har en större lifserfarenhet än du? Tror du att jag söker ingripa i dina angelägenheter, om det inte är till ditt eget bästa? Hvarför tror du jag sträfvar och arbetar, om det inte är för

mina barn, för att underlätta för er alla de tusen svårigheter, som möta er i lifvet? Och hvad har jag till tack? Ni misstror mig, ni föraktar mina råd, ni slår döförat till, när mamma och jag vill tala förnuft med er, ni tror er redan nu stå på egna fötter, ni litar till ett arf, som kanske aldrig utfaller... jag är öfvertygad om att också den där Wimmer hoppas på att få dela det imaginära arfvet med er, men det blir ingenting af!... Agnes har heller intet förtroende till mig, hon handlar på egen hand, i stället för att förtroendefullt öppna sitt hjärta för sina föräldrar. Dem undflyr hon helst. Alla gå ni ur vägen för mig. När ser jag något af mina barn af sig själf söka upp mig, komma till mig med ett förtroligt meddelande? Hvarför har du inte för mig omtalat ditt missöde tidigare? Nej, jag måste kalla på dig för att fråga ut dig i en så allvarlig angelägenhet...

— Jag visste inte hur pappa skulle taga det, kom det stilla, nästan ödmjukt från Erik.

Assessorn, som fordrade undergifvenhet, blef åter blidare stämd. »Ja, jag vet,» sade han, »att ni betraktar mig som busen»... Han satte sig åter i skrifstolen och lutade pannan i handen. »Jag är ju inte något sällskap för er,» återtog han med låg röst, »ni finner mig tråkig, jag är en ledsam moralpredikant, och mitt lynne är nu en gång sådant, att jag ej förstår att

draga er till mig, jag stöter er tvärtom bort mot min vilja. Du ser att jag är noggsamt medveten därom. Men tänk på, att jag är gammal och sjuk, jag ville gärna komma er till mötes, men jag är trött och tung, sorger och bekymmer allt från ungdomen ha gjort mig sådan. Jag har aldrig haft någon far att lita till — han bodde inte med mig under mina uppväxtår, och min mor dog, när jag ännu var ett litet barn»...

Assessorn tystnade och drog några bloss på sin pipa.

Erik hade gått af och an öfver golfvet. Han stannade och sade rörd: »ja, vi ha kanske inte varit som vi borde.»

Assessorn steg långsamt upp från sin stol och gick fram till chiffonjéren, öppnade den med en viss betänksamhet och drog ut en femhundra-markssedel, som han räckte åt Erik:

— Gif henne den till en början — hon reser klockan 5 till eftermiddagståget... Och säg henne att jag hjälper dig.

Erik fattade sin fars hand och hviskade med tårfyllda ögon: »tack, pappa!» Så skyndade han ut. När han passerade tamburen, såg han sin mor och Adolf sitta vid kaffebordet. Han gick upp i vindsrummet, där Mimmi som bäst höll på att städa. För henne var »olyckan» redan öfver, och hon hade återtagit sin plats. Erik frågade henne hvar han ett ögonblick kunde

träffa Emma, och han sade hvarför. »Hon är just nu i strykningsrummet och packar, och där är ingen annan,» upplyste Mimmi. Erik bad Mimmi gå dit förut; han kände sig säkrare i hennes närvaro, men hon skulle ej bebåda hans ankomst. När Erik trädde in i strykningsrummet, ryckte Emma till och ville skynda ut. Erik ställde sig i vägen för henne och sträckte fram sedeln:

— Emma, låt mig hjälpa dig, och var inte ledsen! Emmas ögon sprutade eld:

— Jag har inte begärt edra lumpna pengar — herr von Gehringer skall väl inte underhålla drängarnas horungar! utstötte hon.

— Glöm det som varit, Emma, och tag emot hvad jag kan gifva dig. Jag skulle hälsa dig från min far och säga att han hjälper mig, så du kan få mera, när du behöver.

Emma såg långt på honom. Hon gjorde ingen min af att mottaga pengarna. Så vände hon honom ryggen och sjönk ner med ansiktet mot armarna öfver bordet. Hennes kropp skakades våldsamt under hennes ansträngningar att kväfva gråten.

Erik räckte sedeln åt Mimmi. »Farväl, Emma!» sade han med hög röst och gick hastigt ut genom dörren. Utanför trappan mötte han fru Lind. Han vinkade med handen och ökade sina steg. Hon stannade och såg efter honom, skakande på hufvudet.

XIV.

Erik smög sig direkt upp i vindsrummet. Han kunde icke förmå sig att gå in till familjen. Hvad skulle han väl hålla för min nu, när alla visste hans hemlighet? Ty nu kände de den, antingen de läto märka det eller icke. Och han hade ännu Emmas sista ord i öronen. Hon var stolt. Det höll han henne egentligen räkning för. Men så groft hon hade uttryckt sig, så rått, så förfärligt! Han upprepade hennes ord för sig själf och kände afsky därvid. »Min nattviol,» tänkte han — »det var min nattviol! Hvad är det då alltsamman för ett häxeri? Hur är det möjligt att allting nu är så förändradt? Och barnet, hvad skall det bli af denna lilla varelse, som på det sättet kastas in i världen? Hvem skall lära den konsten att lefva? — Ty det är visst lifvets svåraste konst. Jag minns, när jag var en liten gosse, och Adolf ogillade att jag utan tillåtelse tog en drufva hos frukthandlaren. Var det en förseelse, hur mycket större är då

ej det brott jag nu begått! Jag har stulit ett lif — ja, har jag icke stulit två lif, som kanske nu gå förlorade? Hvem vet hvad det blir af det barnet? Det kan bli en plankstrykare Geringman, det också, en rant, ett vrak, som ser hvarken sol eller måne i alla sina lifsdagar — och som kanske en gång förebrår mig att jag besudlat hans mor och gifvit hennes barn ett eländigt lif, som det icke begärt.» »Geringman», upprepade hans tanke... »bröderna Geringman... men hvad har det då blifvit af Matildas barn? Matilda, som giftes med tysken Schmidt och dog kort därefter... hennes barn lefde ju... och Schmidt lefver också, det vet jag han gör, han biträdde en gång vid en konsert i Nikolajkyrkan... 'Direktör Cantus Efraim Schmidt' stod det på programmet... då tänkte jag på det, men glömde det sedan igen. Mera betydande än så är inte den historien. Jag har en syster, en fullvuxen syster, som jag aldrig sett, och jag skall ha ett barn, utan att någonsin känna det, en gosse, eller en flicka, som jag kanske en dag möter på gatan, utan att veta hvem det är. Sådant är samhället, sådan är världen! Och hvarför? — Feghet, feghet alltsamman! Eller är det kanske inte samhället, som är fegt? Det är jag själf. En usling är jag, som Emma sade. Men om jag offentligt erkänner barnet, chockerar jag mina närmaste... Matilda, hon

dog. Hon orkade inte lefva. Hvem vet hur det går med Emma? Hennes lif har jag stulit. Hon sade: 'jag vill inte ha edra lumpna pengar!' Nej, naturligtvis! Det enda hon velat ha och som hon trodde sig äga, men som jag inte gaf, var min kärlek. Det var den hon ville ha. Jag drömde en gång att jag gaf henne den, men när jag vaknade, hade jag inte gifvit den. Hvem säger att hon inte, försmådd och bedragen, går och hänger sig i den gamla kvarnen?... Hu, så vidrigt!... Men jag fantiserar. Kanske hon är nöjd som det är, när allt kommer omkring. Hon får underhåll. Hon har det bättre än mången annan... Och människan är för resten ett djur... det tjänar ingenting till att förneka det... ett djur och ingenting annat är människan. Hanen lockar honan med fagert tal, och när han befruktat henne, löper han sin väg. Nå ja, det där är nog inte alldeles gifvet. Det finns också en annan uppfattning. Jag tycker själf att det borde finnas kvinnor, som man vore rädd att röra, som man ville placera i glasskåp och bara betrakta, heliga väsen af kött och blod, fagra som sagans dronning, men evigt oåtkomliga som hon. Men finns det väl ett enda rent människohjärta? Kärlek utan sinnlig lusta finns det i alla fall ej, och kyskheten är ett raffineradt begrepp, som vi leka med för att egga våra lustar.»

De närmaste dagarna undvek Erik ännu familjen, så godt det lät sig göra. När solen glittrade öfver drifvorna, skidade han utför ängsbackarna och långt omkring på fälten, stundom i sällskap med Adolf, men oftast ensam. I fult väder låg han och rufvade på sin soffa. När han infann sig vid måltiderna, tyckte han att alla sågo på honom. Tant Augusta var den enda, som visade honom någon vänlighet. Hon satte hufvudet på sned och blickade skälmskt och förstående, liksom ville hon uppmuntra honom att se glad ut igen. Men Erik satt för det mesta och teg i kapp med Agnes. De vöro som två osaliga andar på Björksnäs. De gingo ur vägen till och med för hvarandra. Agnes ville icke närma sig Erik, ty hon visste att han hade samma uppfattning om Wimmer som den öfriga delen af familjen, och Erik kände af samma skäl att han var en dålig tröstare. Hvad Agnes för öfrigt tänkte om hans moral, som bakom hans rygg hade varit allmänt samtalsämne bland familjens damer, var honom tämligen likgiltigt.

Det räckte icke länge, innan Eriks »missöde», som assessorn hade kallat det, trängdes i bakgrunden af bekymren för Agnes. Emma var utplånad, och snart tänkte ingen mera på den saken, icke ens Erik själf. Aus den Augen, aus dem Sinn!

Det gick som Erik hade förutsett, att Agnes

skulle upptaga föräldrarna i högre grad än han. När Agnes icke själf var närvarande, blandade sig Erik numera i samtalen om hennes förestående utrikesresa. Han tillrådde Paris, ehuru utan någon egoistisk bafsikt för egen räkning. Nedslagen af Adolfs afböjande hållning, trodde han icke längre på framgången af sina planer att möjligen få följa med. En dag yttrade han:

— I Paris kan man alltid lära sig någonting, om man bara vill, säger konstnärerna.

— Men du glömmet att Agnes inte är konstnär, inföll Adolf.

— Jag talar inte om att lära sig konst, utan att lära sig någonting. Agnes skall väl ändå hålla sig med en förevändning för sin resa, fast hon ej söker stipendium, liksom så många andra af våra »föregångskvinnor», som vilja se sig omkring i världen, innan de gifta sig.

— Skämt å sido, sade fru von Gehringer bestämdt, hufvudsaken är att Agnes nu får ett bra resällskap till Paris. Därmed förfaller alla andra planer. Tant Adèle skrifer att kusin Mack — Alfons ville jag säga — skall söka sig en plats på kontor i London och gärna kan resa öfver Paris för att följa Agnes och själf draga nytta också af den utflykten.

— Se så, skall Mack nu bli affärsman? skratade Adolf, han har haft många framtidsplaner förut, men det passar han kanske minst till.

— Till resällskap åt Agnes passar han åtminstone, återtog fru von Gehringer, hon har alltid haft en viss klockarkärlek till honom. Så alldeles pålitlig är han väl inte, men Agnes är ju brandförsäkrad tills vidare åtminstone...

Resan skulle anträdas öfver Petersburg. Dagen var redan bestämd. Fru von Gehringer skulle i god tid följande morgon fara in till Helsingfors med Agnes för att sörja för hennes utrustning, och Adolf skulle följa med för att börja sina tentamina för studentexamen. Julferien var ännu ej till ända, och de kunde uppehålla sig i den lilla våningen vid Fredsgatan, tills Agnes rest.

När timmen för affärden närmade sig, gick Erik in i Agnes' rum. Han hade ju ej talat med henne stort, sedan Wimmers besök på Björknäs, knappast sett åt henne, plågad som han var både för sin egen och hennes skull. Nu var han genomträngd af att hon var hans enda syster och att han ej för något i världen ville mista henne.

När han kom in, var hon sysselsatt med att plocka ihop småsaker i en pirat. Hon såg upp och lät sina stora, melankoliska ögon hvila på honom. Han tyckte nu att hon hade magrat. Det klädde henne. Hennes rödbruna hår var elegant uppsatt, klänningslifvet satt väl åt och gick i ett med kjolen, framhållande hela kon-

turen af hennes smäckra växt. Så vacker tyckte han sig ännu ej ha sett henne. Han stod och bara såg, tills hon med ett smått generadt leende sade:

— Nåå?...

Erik gick fram, tog om henne och kysste henne på pannan.

Agnes drog sig ett steg tillbaka och rynkade ögonbrynen:

— Hvarför kysser ni mig så högtidligt på pannan? — Så gjorde Adolf också. Det är som om ni ville inviga mig till... undergång eller Gud vet hvad...

— Visst inte, kära du... jag har åtminstone ingen skild mening med det. Jag ville bara säga dig farväl så här utan vittnen. Och så såg du så stilig ut, att jag tyckte det var just på pannan jag skulle kyssa dig. En del kvinnor äro som skapade att kyssas på pannan.

— Också en syster?

— Just en syster.

— Så, jag vet inte, om jag skall taga det som en komplimang, eller som motsatsen.

— Det var inte min afsikt att säga någonting ovänligt.

— Tack då!... Och farväl, Erik!

Hon räckte honom handen, som han tryckte.

— Lycklig du, som far till Paris! Jag får

vackert stanna kvar här i bracklandet. Tänk på mig, när du kommer i ditt rike!

Han släppte hennes hand och ville gå. Agnes sade stilla:

— Mitt rike, säger du. Mitt rike är här. Jag ville helst stanna.

— Tro mig, Agnes, det är klokt att du reser.

— Du tänker då lika som de andra?

— Om du vill veta det: ja!

— Också du, min Brutus! hviskade Agnes, och tårarna stego henne i halsen. — Farväl, Erik!

Hon böjde hufvudet till en liten nickning, och han skyndade ut, rädd att ej kunna bekämpa sin rörelse.

Nu började man bära ut kappsäckarna i släden. Tant Augusta och fröken Fallsén hjälpte beställsamt med det ena och det andra. Fru von Gehringer ropade på Amanda. Någoting hade ännu blifvit glömdt. Adolf och Erik promenerade som husvilla af och till i rummen. För Agnes återstod ännu att taga afsked af sin far. Han skulle väl sedan vid afresan från Helsingfors följa henne till tåget, liksom alla de andra, men det var mera högtidligt att säga honom farväl här, innan hon lämnade hemmet. Rädd för att det skulle komma till ett nytt upprifvande samtal, hade hon till sista minuten uppskjutit med att

gå in till honom. När hon nu skulle göra det, mötte han henne i förmaket. Hon kysste lätt hans mustascher, och han besvarade hennes kyss, smekande henne öfver håret. Han ville inlägga ömhet i sin handrörelse, men det blef en helt kort, nästan abrupt smekning. »Nå, nu får du se stora världen,» sade han och skrattade med ögonen, »var nu riktigt förståndig och håll dig frisk och rask.» Agnes' läppar rörde sig, men hon kunde ej få fram ett ord. De gingo stilla tigande till tamburen, där familjen hade samlats.

Ännu på förstubron vände Agnes sig om, lyftade upp sitt flor och kysste och omfamnade tant Augusta, som hela tiden torkade sina röda ögon.

Sedan stodo alla de kvarblifvande på trappstegen och viftade med sina näsdukar, tills släden svängde ut genom porten och försvann.

XV.

Agnes kände sig så liten, där hon satt i släden bredvid sin mor, så liten och hjälplös. Andra bestämde för henne. Man placerade henne först i en slåde för att sedan flytta henne öfver i en järnvägsvagn och sända henne långt bort som ett viljelöst kolly. Man frågade henne icke ens, om hon ville resa. Hennes mor hade en dag kommit in i hennes rum och sagt att nu hade pappa beslutit att hon skulle resa till Paris och stanna där tills vidare. Det hade ju under vanliga förhållanden kunnat vara ett glädjebudskap. Nu var det det icke. Hon skulle sändas bort för att glömma den man hon älskade. Och hon kunde inte glömma... om det så blefve hennes olycka. Hvad hon kände för honom, hade hon ännu aldrig känt för någon man. Hon hade ju icke en gång vetat att han var suometarian. Hon hade som mamma och tant Augusta och hela familjen lefvat i den tro att han höll lag och rätt i lika stor ära som de. Och om

han nu verkligen — i god tro — ändrat sin politiska ståndpunkt, kunde hon väl därför upphöra att hålla af honom? Skulle hon säga honom: »eftersom du är suometarian, älskar jag dig inte längre?» Kan väl en kvinna så befalla öfver sitt hjärta? Har man icke tvärtom sett att en kvinna, som förälskat sig i en man, fortfar att älska honom med samma hängifvenhet, till och med sedan han visat sig vara en brottsling? Kan man väl säga hvarför man älskar en människa? Är inte kärleken blind? Nej, säger Ellen, kärleken är inte blind. Hon har redan gifvit respass, som hon uttrycker sig, åt flere friare. Och hon kan uppge anledningen hvarför hon ej velat gifta sig med den ene och den andre. Hur skulle man kunna bli kär i en fennoman? säger hon. Men jag tror att hon ej heller kan bli kär i en svekoman. Hon kan ej förälska sig i någon. Eller också har den rätte ännu ej kommit. Så dumt för öfrigt att à priori från sitt hjärta utestänga en man för det han är fennoman!... Till och med pappa och bröderna akta ungfennomanerna, och Erik har många vänner bland dem... han säger att det nationella finska väckelsearbetet är ädla, ideella sträfvanden. Men det säger han ju också... och jag tycker som han... att sådana sträfvanden för det ideella icke äro förhärskande bland suometarianerna, som böja sig för maktspråk i

det simpla och fåvitska hoppet att själfva bli delaktiga af makten och vinna materiella fördelar på bekostnad af lag och rätt och folkets själfständighet. Fy, fy, om den man, som har mitt hjärta, är med på sådant! Och ändå... man älskar ju inte en man för hans politiska ståndpunkt... Men, det är sant, man kan hata honom för den! Jag hatar suometarianernas »bättre fly än illa fäkta». Och det skall jag också säga honom, om han ej vetat det förut. Och då skall han vända om på halfva vägen, om han hunnit så långt och... om han älskar mig... Jo, jo, han älskar mig, och jag älskar honom under... under alla förhållanden... Men... om han nu inte vänder om... om hans politiska öfvertygelse är starkare, än hans kärlek till mig?... Nej, det är den inte... inte den öfvertygelsen! Hur kan man... hur skulle han kunna ha en öfvertygelse, som står i strid med det rätta, det ideella, det stora? Och om det ändå är så... hvad skall jag göra? Å, Gud, hur jag älskar honom! Det svartnar för mina ögon vid tanken på, att jag ej skulle se honom mera...

Agnes skälfde till och gömde ansiktet i muffen.

— Har du kallt? sporde hennes mor sakta, liksom rädd att störa henne.

Agnes skakade på hufvudet, utan att se upp.

Bekymrad öfver hennes tunga tystnad, ville fru von Gehringer göra ett försök att börja ett samtal.

— Har du skrivit till Ellen att du kommer till staden i dag?

— Nej.

— Det skulle du gjort. Det är tråkigt, om vi få söka henne förgäfvets, så upptagna som vi äro med att springa i butikerna.

— Jag har ingenting speciellt att säga henne, mumlade Agnes i muffen.

— Nå, hvad menar du nu med det? Du måste ju i alla fall träffa henne, innan du reser.

Agnes svarade ej, och hennes mor blef otålig.

— Du skall inte vara så där, Agnes, du plågar både dig själf och andra. Försök att vara förnuftig och snäll.

— Men det är ju ingenting särskildt, mamma, jag tycker bara det är så skönt att sitta och tiga, när man åker.

— Ja, ja, så gör som du vill, men försök åtminstone att tiga litet mera sympatiskt.

— Bry dig inte om mig i dag, mamma, så är du snäll! Hvad Ellen beträffar, kan jag ju alltid skriva till henne ännu.

Adolf, som satt på kuskbocken bredvid Emil och underhållit sig med honom om deras gemensamma räffångster, vände nu på hufvudet och sade: »hennes får man ju alltid tag i.»

Missnöjd och bedröfvad drog sig fru von Gehringer djupare in i sin stora blåräfspäls. Halft hviskande fortsatte Adolf sitt samtal med Emil. Och Agnes försjönk åter i sina tankar.

Skall jag alls tala om saken med Ellen? tänkte hon. Jo, hon har naturligtvis redan blifvit invigd af tant Adèle, som fått veta allt af mamma, Jag skall för resten känna Ellen på pulsen angående Wimmer. Han intresserade henne nog en tid, men då hon märkte att han började slå för mig, fann hon honom ointressant och opålitlig. SjälF koketterade hon för honom den där gången på lotteribalen i societetshuset, när hon sade att en ung dam, som ville gifta sig, var hänvisad till advokater och politici, ty gifte man sig med en konstnär, riskerade man att han en vacker dag gick sin väg, och vetenskapsmännen voro alltför torra och tråkiga — »helst advokaterna!» skrattade hon, och Wimmer tackade för komplimangen och vek sedan ej från hennes sida. Men det räckte ej länge, innan han fick nog af henne; »hon är alltför ytlig,» sade han till mig. Men Ellen försöker göra troligt att det är hon, som distanserat honom. Och nu ser hon sig om efter en annan advokat. Hur olika är inte hennes natur mot min! Hon kan inte duka under för den omedelbara kärlekens makt. Hon kan inte bli förälskad, utan att vissa yttre betingelser, som hon på förhand uppgjort

för sig, förefinnas. Hon söker inom en viss miljö den man, i hvars sköte hon är benägen att placera sitt hjärta. Ty kärlek skall det i alla fall vara, för att man skall kunna gifta sig, säger hon. Men strider det ej mot själfva kärlekens väsen, att på grund af sin fria vilja utvälja en man att förälska sig i, och till och med välja honom bland män inom ett visst på förhand bestämdt verksamhetsområde, också det med vissa inskränkningar, som t. ex. att han icke är fennoman? Kärleken har intet att göra med sådana rent praktiska förutsättningar. Det är som att gifta sig för pengar, där kärleken upphör, så snart pengarna äro slut. Om man blir förälskad, sker det oberoende af ens egen vilja. Man upptäcker en dag att man är kär, lyckligt eller olyckligt, och då adjö med förnuft och förstånd! Det är den skillnaden mellan Ellen och mig, att hon älskar med hjärnan och jag med hjärtat, hvilket betyder att Ellen icke älskar alls, hon har på sin höjd starkare eller svagare sympatier. Hon har väl gått i skola hos Schopenhauer, som enligt min lärda fröken Fallsén säger, att ingen är född med förmågan att älska, utan det måste läras. Fröken Fallsén lär sig det nog aldrig, hur godt hufvud hon än tror sig ha! Ingen vill ha henne, stackaren, och hon tröstar sig med att deklamera Schopenhauer: »då att äta och dricka redan är en konst,

som man måste lära sig, hur mycket svårare skall det då icke vara att älska!»... Ja, ja, jag är nu i alla fall född med konsten att älska, Schopenhauer och fröken Fallsén i all ära! Och jag kan för resten inte tåla filosofi. Första gången jag såg honom, blef jag kär. Det förstod jag af min förtviflan, då han gjorde kur till Ellen, liksom af min glädje, när han sedan sade att han fann henne för ytlig, för att på allvar kunna fästa sig vid henne... Nej, jag måste se honom ännu i dag, i afton, måste, måste, måste! Om jag bara kunde komma lös från mamma det ögonblick jag behöfver för att telefonera till honom... Blir det en olycka, så må det bli det, mitt lif är ändå ingenting värdt utan honom.

Så plågade sig Agnes med sina oroliga tankar, än uppmuntrande sin stora, allt be-
tvingande kärlek, än fasande i sitt hjärta för att hon genom denna kärlek skulle liksom bidra till fosterlandets förnedring, förneka de ideal hennes mor lärt henne älska, förlora sina bröders tillgifvenhet och draga sorg öfver sin faders hus. Tänk om hennes far en dag finge rätt i sin dom öfver Wimmer! Skulle hon då stå stark i sin kärlek på bekostnad af allt, som hon hittills hållit heligt? Hon såg i tankarna sin man som en af undfallenhetspartiets koryféer — ty valde han den breda vägen, var det väl för att

stiga högt — hon såg sin egen förtviflade kamp mot hans mullvadsarbete i lagens marginal, och hon såg sig själf inför valet att själf glida med utför det sluttande planet eller söka sin egen upprättelse i uppoffringen af sin kärlek och — låta honom sjunka. Den ena minuten log hon för sig själf i segervisshet, och den andra tryckte hon muffen mot ansiktet under våldsamt ansträngning att återhålla gråten.

Landsvägen tog slut, och släden svängde från gathörn till gathörn, tills den stannade inne på den lilla gården vid Fredsgatan.

XVI.

Wimmer var som vanligt sysselsatt i sitt enskilda kabinettt på advokatbyrån.

Bakom en lång disk i kontorsrummet utanför suto ett manligt och två kvinnliga biträden vid hvar sin pulpet. De hängde med näsorna öfver digra pappersbuntar, skrifvande och kollationrande och hviskande med hvarandra. I ett hörn stod ett stort brandfritt kassaskåp och utmed väggen mot disken några wienerstolar. På en af dem hade en gammal sorgklädd dam just satt sig ner, efter att ha mottagit beskedet att häradshöfdingen var upptagen. Och på en trästol i tamburen satt en tavastländsk bonde, som fått samma besked för två timmar sedan och tycktes vara beredd att vänta, om det så skulle vara, till domedag, liksom tänkte han att en advokat vid det tillfället i alla fall kunde vara af nöden.

En af kontorsfröknarna knackade på dörren till Wimmers rum och anmälde att det var en dam i telefonen.

Med sina korta, snabba steg trippade Wimmer till telefonskåpet och svarade i älskvärd ton: »nej, verkligen? God dag!... Ack, nej, i afton är det tyvärr omöjligt, men i morgon vid samma tid, om det passar... Jaså, det går inte... ja, visst... således inte möjligt att bestämma en dag i förväg... bra... ring då upp när som helst... Jo, jag träffas här hela förmiddagen... Adjö, adjö och tack!»

Bugande sig i förbigående för den sorgklädda damen med ett »jag skall genast vara till tjänst», trippade Wimmer tillbaka och drog dörren igen efter sig. Han kastade sig nonchalant i skrifstolen och gned småmysande sina händer: »så ha de åtminstone inte ännu tagit henne ifrån mig!» mumlade han, och han tänkte: »men det blir visst en ny dust i morgon... Älskar hon mig nog högt, för att motstå hvarje påtryckning? Det är frågan, ty föra henne bakom ljuset vill jag inte... Hon får ju veta det ändå, troligen redan i morgon. — Paris! Hon reser till Paris, skref hon i sitt lilla bedröfvade bref... Jag skall smida... och vid tillfälle besöka henne där för att hindra järnet att möjligen kallna? Hon är för resten ännu mycket barnslig och har ett trofast sinne. Det finns inte det hon icke vore beredd att offra för sin kärlek, skrifver den lilla sötungen... Då skall det väl inte bli henne så svårt att offra sin konstitutionella pappas — för

att ej tala om de onosliga brödernas — storståtliga självständighetsutopier... Politiserande kvinnor är för öfrigt inte i min smak, och hon skall rätta sig därefter. På mig tror hon blindt, och min skall hon bli till själ och hjärta, om de så skulle skicka henne till Kina... Deras patenterade fosterländskhet, kantänka!... Är jag inte ett godt parti? Guvernörskan Wimmer... eller senatorskan Wimmer!... Jag skulle tro att det klingar.»

Efter denna monolog i tankarna knäppte härads höfding Wimmer med fingrarna och reste sig energiskt från sin stol. Han slog upp dörren, och med en förbindlig gest mot den väntande frun bad han henne stiga in.

Utan att kunna egna hennes ärende, som var tämligen obetydligt, något ingående intresse, talade han mycket och lifligt, liksom vore här alldeles speciella juridiska insikter af nöden. Han hade ett nervöst behof att göra sig älskvärd och förekommande. Härtill bidrog kanske i sin mån att den gamla damen var änka efter en af det svenska partiets bemärkte män, som med stor ifver hade bekämpat suometarianernas undfallenhet gentemot de ryska öfvergreppen. Då hon behöfde en juridisk rådgifvare, eller trodde sig behöfva det, hade man rekommenderat henne Wimmer; han gällde ännu officiellt för att vara konstitutionellt sinnad med svenska sympatier

och därtill älskvärd och samvetsgrann. I själfva verket kunde man ej fränkänna honom ett in- tagande sätt, som särskildt slog an på det täcka könet. När den gamla damen gick, hade Wimmer ett tillfredsställande intryck af att hon skulle sjunga hans lof och i sin tur rekommendera honom bland sina bekanta.

Han följde henne till tamburen, trippande och bugande. Den tavastländske bonden, som hoppades att nu omsider få företräde, tog ett steg framåt. Men i detsamma rycktes tamburdörren upp, och en liten herre med stickande ögon skyndade in. Det var en af det suometarianska partiets främste ledare, gemenligen kallad »Råttan». Hans päls var åtsittande, med en skunkskinnskrage, bred som på kuskuniformer. Den lilla, hårda filthatten på det förkrympta hufvudet framstod anmärkningsvärdt obetydlig mot den vidlyftiga kragen.

Han gaf sig knappast tid att hälsa. »Bra att jag träffar bror,» sade han brådt, tog Wimmer familjärt under armen och förde honom i en fart genom kontoret till rummet innanför.

Kontoristerna sågo betydelsefullt på hvarandra. De kunde icke höra hvad som sades där inne. De hviskade sinsemellan.

— Hvad springer den där råttan här jämt och sticker med ögonen?

— Här vimlar ju af suometarian-koryféer nu för tiden.

— Hvad kan »vår herre» ha otaladt med dem?

— Det skulle inte förvåna mig, om han sålt sig till hin håle...

— Gått öfver till dem, menar ni?

— Ja, och det med hull och hår.

— Omöjligt! Han stod ju vid senaste landtdagsval på de konstitutionelles lista.

— Men blef i sista minuten struken som opålitlig. Och ser sig kanske nu om på de rättrognas sida... En syndare, som omvänder sig på allvar...

De båda herrarna kommo ut. Den främmande gick med sjömansgång, och Wimmer trippade som vanligt. Den tavastländske bonden reste sig igen och såg nästan bedjande ut.

— Jag måste be er komma tillbaka i morgon, sade Wimmer på svenskbruten finska, nu är jag upptagen med anledning af suometarpartiets förberedande valmöte i afton. Han kastade pälsen på sig och följde ut efter de stickande ögonen, liksom hypnotiserad af dem.

Tavastlänningen skrapade sig bakom örat, rullade långsamt ihop sina papper och gick, äfven han.

Kontoristerna sågo igen på hvarandra.

— Det var åtminstone tydligt nog, sade den manlige.

— Om det är så, stannar jag inte här en dag längre, sade den ena af de kvinnliga.

Den andra slog till ett gapskratt, man visste inte riktigt hvarför.

*

Det förberedande, kvasisekreta valmötet, som tillika skulle upptaga Wimmer i det gammalfennomanska brödraskapet, hölls hos en af partiets ekonomiska stödjelpelare, en förmögen f. d. kolonialhandlare, med embonpoint och långa röda polisonger. En ärelysten uppkomling utan andliga förutsättningar, som han var, hade han betalt kontant för den grad af makt och inflytande han uppnått. Ur hans kassa bestriddes till stor del den suometarianska agitationen i landsorten. Hos honom voro alla partiets märkesmän som barn i huse, och i hans salong konspirerades dag och natt mot den inhemska konstitutionella regeringen. Han var icke nogräknad i val af medlen, och de »petersburgska vägarna» voro honom icke främmande. Af sina politiska motståndare kallades han »Mullvaden». När han, nigande i knäveckan, lunkade i otakt med »Råttan» längs södra Esplanadgatan, meningsfrändernas utvalda pro-

menad, också finnspången kallad, citerade en och annan mötande ur skämtbladets rimkrönika:

Mullvaden gräfver och råttan gnager,
tills samhällsgrunden djäfvulen tager . . .

När Wimmer trädde in, voro ett tjog mötesdeltagare församlade. »Mullvaden» nickade hjärtligt till honom från ordförandeplatsen och viftade välkommen med sin feta hand. »Råttan» hade redan fått ordet och höll ett inledningsandragande, utösande sin bitterhet öfver att alla öfriga partier, till och med i dessa farliga tider, bestämdt tagit afstånd från suometarianerna och afsagt sig hvarje samarbete med dem i fråga om fosterlandets räddning ur den fara, som nu hotade från öster. Icke för det, sade han, att suometarianerna skulle vara i behof af något samarbete med dessa hänsynslösa brushufvuden, som kalla sig konstitutionella och med öppna ögon viga land och folk till undergång. Suometarianerna voro sig själfva nog. De skulle nu som hittills gå till väga med diplomatisk försiktighet, som statskonsten bjuder, för att åtminstone rädda spillrorna af konstitutionen. De ville inte förhäfva sig mot öfvermakten genom att ställa sig på ståndpunkten: »allt eller intet». Skola vi väl hellre förlora allt, än frivilligt afstå från ett och annat af våra privilegier? Man talar om kränk-

ningar af grundlagen. Nåväl, det är sorgligt nog, att sådana förekommit och kanske ännu skola förekomma, men vilja vi väl hellre se hela statskroppen gå under, än finna oss i att en och annan af dess lemmar amputeras? Nej och tusen gånger nej! Förnuftet måste en gång komma till seger här i landet. Endast genom tillbörliga eftergifter från vår sida kan fred och ordning återställas. Ett tillmötesgående, så vidt möjligt, af öfvermaktens fordringar, skall också därför vara vår lösen, och för denna vår ståndpunkt skall folket en dag tacka oss. Icke förrän vårt parti segrat öfver hela linjen, skall Finland igen kunna glädja sig åt en fredlig och lycklig utveckling. Och hyllad med applåder, hänvisade han till gammalfennomanins triumfer: konstitutionella och socialister hade redan jublat öfver det suometarianska partiets motgångar och trott sig kunna sätta foten på dess nacke. Men det hade i själfva verket visat sig att motgångarna voro endast skenbara och att detta parti genom klokhet och förutseende fortfarande behållit folkets, liksom den ryska regeringens förtroende.

Alltjämt afbruten af bravorop, bad talaren slutligen att i den framstående advokaten herr Severin Wimmer få hälsa en ny partimedlem, af den betydelse, att han af valkommittén ansetts själfskrifven som en af suometarianernas kandidater vid landtdagsmannavalet.

Alla reste sig. Flera gingo fram och tryckte Wimmers hand.

Han bad nu om ordet. Tackande för honom visadt förtroende, höll han i sin tur ett slags programtal, framhållande att han genom födsel och uppfostran, sålunda utan sitt förvållande, kommit att tillhöra de svensksinnade i landet, men att hans öfvertygelse och samvete tagit ut sin rätt och bjudit honom ansluta sig till det parti, som han måste anse vara det enda lyckobringande för land och folk. Så vidt på honom ankomme, slutade han, skulle det göras ett snart slut på all denna barnsliga och dumdristiga opposition, den må sedan kallas passivt eller aktivt motstånd.

Högljudda bravorop.

Toddybrickan bars in.

»Mullvaden» fattade sitt glas och äskade ljud.

Mina herrar!

Förr än vi skrida till diskussion om våra eventuella landtdagskandidater, ber jag få ansluta mig af fullt hjärta till allt hvad de föregående talarena här yttrat. Vi kunna vara så mycket mera öfvertygade om rättfärdigheten i vår sak som vi tryggt kunna säga att hela folket står bakom oss, prästerna icke att förglömma. Om icke alla tecken slå fel, skall makten snart vara i våra händer, den makt, menar jag, som rättvisligen kan tillkomma landets egna söner. Enligt

de senaste underrättelser jag lyckats erhålla från rikets hufvudstad, äro våra chanser bättre än någonsin. Konstitutionella och socialister skola inom kort stå på hufvudet. Alla ledande platser i landet komma att besättas ur våra leder, såvidt de icke intagas af på administrativ väg utnämnde män från kejsardömet. Och, mina herrar, skulle det väl vara för mycket sagdt, om jag tillade, att bland de här i afton församlade sitta flera än en blifvande senator eller guvernör? En skål för fosterlandets lyckliga framgång!

Enstaka bravorop. Man klingade med glasen och talade lågmäldt i små grupper, tills ordföranden knackade i bordet och den egentliga diskussionen började.

Wimmer var färdig för sin del. Han hade med acklamation ställts upp på listan. De andra kandidaterna brydde han sig icke om att dryfta. Han skyllde på mycket arbete, tryckte de närmastes händer och smög sig sakta ut.

Han kastade sig i en släde och åkte till sin privatbostad vid Norra Kajen.

Länge gick han upp och ner genom de sparsamt upplysta rummen med blicken fäst mot golvet och händerna i byxfickorna, upprepande för sig själf: »tärningen är kastad, skeppen äro brända!»...

Han stannade framför fönstret i sin säng-

kammare och såg ut i mörkret öfver den snö-
höljda isen bortåt Högholmen.

— Vare det så! hviskade han och fällde
ner rullgardinen.

XVII.

Wimmer hade sofvit så ljuft och godt, som man kan göra, då man efter en lång tvekan blifvit ense med sig själf och fattat sitt beslut.

Han vaknade vid att städerskan drog upp rullgardinen och det blef ljust i rummet. På stolen invid sängen hade hon som vanligt lagt tidningarna. Nu tog hon ut kläderna och skorna till borstning.

Wimmer kisade mot en kallgul solstrimma, som hvilade på fönstret utan att kunna tina upp de granna frostblommorna. Långt borta öfver isen hade himmeln en röd skiftning. Han kunde se att det var köld i luften, fast solen lyste. Han ropade på städerskan och bad henne göra upp eld i kakelugnen. Mekaniskt grep han i tidningsbunten och fick tag i ett af de svenskspråkiga bladen, som han makligt vecklade ut. Han lät blicken långsamt glida öfver rubrikerna, tills den plötsligt stannade skarpt fixerad. Under öfverskriften »Icke för tidigt» läste han:

»Inga tidningsreferenter hade haft tillträde till det högtidliga toddydrop, genom hvilket advokaten, vicehäradshöfding Severin Wimmer i går definitivt upptogs i suometarianismens rättrogna lära. Men genom en del af faddrarna, som mot midnatt hamnat på Kämps kafé, dunstade nyheten ut, och nu veta vi således det, som för ingen mera var en öfverraskning.

Den nydöpte har som känt hittills (i hvilken afsikt?) föregifvit sig tillhöra det svenska folkpartiet och var till och med vid senaste landtdagsval upptagen på de konstitutionellas lista, därifrån han dock lyckligtvis i tid eliminerades. Det påstås att han nu tagits till nåder på den suometarianska listan. Vi kunna icke annat än lyckönska de konstitutionella till att för alltid vara denne kameleont-politiker kvitt.»

Wimmer hade satt sig upp i sängen. Han knöt näfvarna och hviskade bakom sammanbitna tänder: »de förbannade murflarna!»

Han började skyndsamt kläda sig, småsvärande för hvarje plagg han tog på sig. Ilskan sjöd och växte inom honom. »Jag skall visa dem,» mumlade han, »jag har aldrig haft annat än smädelse och hån och förföljelse af dem, hur jag än försökt att vara dem i lag, men jag skall visa dem»...

Och utan att riktigt klargöra för sig hvilka alla han afsåg med »de» och »dem», stod det

allt mera klart för honom att alla andra utom han själf voro skulden till att han nu stod där han stod, öfvergifven af sina forna vänner och föraktad af dem. Ja, föraktad af dem hade han ju i själfva verket varit länge. Hur hade han icke blifvit behandlad på Björksnäs för det han vågat uttala en från de rödas afvikande åsikt och ställa sig på de förnuftiga underhandlingarnas försiktighetsståndpunkt! De kalla det i sin förmätenhet lycksökarens undfallenhetsståndpunkt ... ha ha! Vi få väl se!

Missnöjd med allt och alla och helt och hållet behärskad af sin ärelystnad, som likt en omotståndlig elementär kraft dref honom framåt, dikterande hans handlingar, arbetade sig Wimmer småningom upp till raseri mot imaginära fiender. Då han genom sin ådagalagda opålitlighet blef mindre väl sedd i konstitutionella kretsar, talade han om för alla, som ville eller icke ville höra, att man intrigerade mot honom och att den tyranniska »konstitutionella klicken» utan någon anledning misstrott honom och hållit honom nere. Hvad han en dag skulle visa dem, var att hans begåfning och kunskaper och framför allt hans energi och förmåga att entusiasmeras af en idé kunde få användning på annat håll, t a n t p i s för dem, om det blef på fiendens sida. Hans blinda härsklustnad

eldade honom till öfvertygelse om att han af öfvertygelse blifvit suometarian. Han inbillade sig slutligen själf, att hans handling dikterades af fosterlandskärlek, oberoende af hans personliga fördelar. Och sålunda slöt han sig med själ och hjärta till de namnkunnige finske »patrioter», som skulle rädda landets autonomi genom att undergräfvä konstitutionen.

Under det han ännu kämpade med sig själf, hade en parallellförnimmelse mellan den hägrande senatorstabureten och de trettio silfverpenningarna rört sig upp och ner i hans bättre jag, likt djäfvulen i flaskan. Men denna förnimmelse var plötsligt borta en dag; djäfvulen hade försvunnit upp i flaskhalsen.

Med en sista förbannelse öfver livvets motgångar och människornas afundsjuka afslutade han nu sin toalett. Han hade kommit så högt upp i sin förbittring, att han i närvarande stund, utan att kunna se absurditeten i sin tankegång, själf trodde sig vara föremål för afund af dem, som föraktade hans gärningar.

Mumlande fram några mindre kärleksfulla önsknningar med afseende å »allt hvad svenskt heter», drog han fram från bordslådan i sitt arbetsrum några fullskrifna ark — sin meritförteckning, som »Råttan» hade bedt att få i rysk öfversättning — lade ned dem i sin portfölj och begaf sig till sin byrå.

I tamburspegeln såg han en silfverglimt af kaffekannen på matsalsbordet och erinrade sig att han i förargelsen glömt sitt morgonkaffe. Det fick vara detsamma.

När han nu trädde in på byrån, kunde biträdena genast se att han var vid dåligt lynne. Han hälsade snävt och skyndade in i sitt rum, tillsägendes i förbifarten att man ej skulle störa honom, ifall det icke var absolut nödvändigt. Om tavastlänningen visade sig, skulle han få komma igen i morgon.

Den af kontorsdamerna, som i går hotat afgå, knackade på hans dörr, sedan hon några minuter stått utanför den, grimaserande till sina kolleger.

— Stig in! Hvad är det?

— Jag ville be härads höfdingen vara så god och skriva mig ett intyg öfver den tid jag varit på kontoret. Jag kan inte stanna längre.

— Hvad nu då?

Wimmer bläddrade i sina papper, utan att se upp.

— Jag ber om ursäkt, men atmosfären här passar mig inte.

Wimmer ryckte till. I nästa sekund lutade han sig makligt i skrifstolen och såg obesvärard ut, som om han varit beredd på svaret. Han knep ihop läpparna, och så kom det som en explosion:

— Det är inte ni som går, utan jag som visar ut er!

— Det kommer an på hur man tar saken, initiativet är mitt! följde repliken nonchalant.

Wimmers näsvingar darrade. Han fixerade henne ett ögonblick villrådig:

— Hörde ni inte eljest att jag ville vara i fred? Hur kan ni tillåta er?...

— Jag ville gärna gå redan i dag.

— Så gå, gå så långt vägen räcker! Ni hinner väl tids nog få papper på att ni ingenting duger till...

— För att jag står på lag och rätt här i landet!...

I detsamma var hon utom dörren, som hon lämnat på glänt. Wimmer hade sprungit upp som ormbiten. Den andra damen fnissade vid sin pulpet. Wimmer stod redan framför henne.

— Hvad är det ni finner så roligt? Damerna kan gärna göra hvarandra sällskap. Ert uppförande är i högsta grad otillbörligt. Ni visar en upprörande sidovördnad mot er principal och...

— Vi ska nog se upp med principaler framdeles! afbröt den första och fäste sin skinnmössa med en lång nål.

— Adjö, herr principal! gäckade den, som hade skrattat.

De aflägsnade sig kallblodigt, slängande i tamburdörren.

— Fy tusan, så'na allsmågtiga hönor! gnisslade Wimmer och såg bort till den unge juristen, som satt nedlutad öfver sin pulpet och tuggade på pennskaftet.

— Nå, skall ni inte också gå?

— Af hvilken anledning, om jag får fråga?... Höns var verkligen rätta ordet... det förvånar mig att häradshöfdingen så väl kunde behärska sig.

Mannen tillhörde släktet »Streber» och var ännu icke riktigt enig med sig själf om till hvilken fennomanfraktion han skulle räkna sig, den gamla eller den unga.

— Att brusa upp mot så'na där vore att spilla krut på kråkor — eller höns, om ni så vill, yttrade Wimmer öfverlägset, men så mycket är visst och sant att de fröknarna åtminstone aldrig komma sig till de eftersökta renskrifningsbefattningarna i senaten, när jag... om jag sitter där en gång... Det vore sannerligen på tiden att man sluppe det här enerverande yrket och komme sig till en ordentlig statstjänst med mindre arbete och mera inflytande — och helst mera inkomster också...

Där satt han igen i skrifstolen och mediterade: »jo, jo, det börjar bra. Sparkad och påspottad af sina kontorsfröknar! Kjolfolk, som

ej begriper sig på politik mer än son på muskotten! Och nu skall den här trefliga historien naturligtvis gå rundt på kafferepen... Den som i leken går, får leken tåla»...

Men det var icke lek alltsamman. Wimmer föll plötsligt ihop under en tung melankoli. Agnes! Hur skulle hon nu ställa sig till det, som var ett offentligt faktum? Skulle hon väl följa honom i den svåra kamp, som nu stundade? Inför tanken att hon kanske inte skulle göra det, kände han sina krafter svikta. Om hon stannade vid hans sida, skulle segern vara dubbel. Ty hon kom från dem, som sågo honom öfver axeln, hon tillhörde en respekterad, högt uppburen familj, hvilket i sin mån kunde höja hans sociala anseende, oberoende af att han intog en annan politisk ståndpunkt, den enda, som i våra dagar kunde leda till makten... Ännu i dag, efter några timmar skulle han få veta om hon stod vid sitt ord. Och om och om igen växlade hopp och tviflan i hans sinne.

Agnes hade dessa dagar ej haft tid att följa med tidningarna. Från morgon till afton var hon ute på språng i butiker, hos sömmerskor eller i damskrädderiet. Det mesta i toalettväg för vårsäsongen skulle hon naturligtvis beställa i Paris. Men nu till en början behöfde hon en resdräkt och därtill passande hatt, och så var det »tusen saker» att ordna för resan.

När hon i dag passerade Esplanadgatan, mötte hon Ellen och Mack. Ellen tycktes vara på ett strålande humör. Redan på afstånd vinkade hon med muffen och ropade gladt: »ändtligen får man då tag i dig! Hvar har du hållit hus? Jag hör att du springer omkring i staden för att göra dig fin, men jag har ej lyckats se en skymt af dig, fast jag alla dagar promenerar här i timal.» Och så tog hon Agnes under armen och svängde henne rundt. »Kom nu med oss till Fazers konditori! Jag bjuder på afskedschokolad. Snart får man ju inte se dig mera på Gud vet när, och då du kommer igen, är du väl så parisisk, att du inte mera känner igen oss borgarfolk... Det är ju för öfrigt bara en tidsfråga, när du skall bli senatorska!»

Agnes stannade tvärt och drog häftigt sin arm ur Ellens.

— Hvad menar du? Är det igen någon ny obehaglighet du kommer med?

— Ny obehaglighet? Brukar jag säga dig obehagligheter? Nej, hör nu, Agnes!

Ellen rynkade ett ögonblick sina breda ögonbryn. Så skrattade hon och tog Agnes' arm på nytt: »se så, kom nu! Det var ju bara ett oskyldigt skämt.»

— Ett väl omotiveradt skämt var det då åtminstone. Du får förlåta att jag inte förstår hvad som ligger där bakom.

Agnes hade redan låtit föra sig in i konditoriet. Mack beställde chokoladen och de satte sig ned vid ett bord längst borta i en undanskynd vrå. Agnes hade blifvit förstämd. Med vidöppna ögon såg hon på Ellen, liksom väntande på ett svar — en ny obehaglighet. Men under det Ellen långsamt vrängde de långa handskarna afviga öfver sina stora hvita händer, började hon redan tala om toaletter. Agnes afbröt:

— Nej, låt mig först veta, hvad du menade med det där, som du sade på gatan!

Det kom plötsligt allvar i Ellens skälmska ögon.

— Se så, Agnes, sitter du här och förställer dig, eller vet du verkligen inte hvad jag syftar på? För Mack och mig behöfver du då inte leka kurragömma, vi höra ju i alla fall till de invigda.

— Jag svär dig att jag inte kan göra klart för mig hvad du menar... hvarför du just sade det...

— Har du då inte läst tidningen i dag?

— Nej, det hann jag inte... jag gick så tidigt ut... Men säg då!... Du vill väl inte inbilla mig att han blifvit senator?...

Agnes ref handskarna af sig, röd upp till hårfästet. Då hon sade »han», behöfde de åtminstone inte tro att hon lekte kurragömma.

Nu kom den lille oppnäste ganymedgossen

med chokoladbrickan på utspärrade fingrar och en serviett under armen. Det uppstod en paus, som utfylldes af kopparnas skrammel, då ganymeden skulle flytta dem från brickan framför hvar och en. »Det är bra, det är bra,» sade Agnes, skälvande i knäna, »låt brickan stå, vi ska nog själfva taga för oss.» När kyparen väntd ryggen, såg hon upp på Ellen: »nå?»

Men lugna dig, kära barn, hviskade Ellen med en skymt af ett leende, man skulle verkligen tro att saken är sjuk. Nej, han är ännu inte senator, men han är en af suometarianernas landtdagsmän, och då har han ju goda utsikter att bli hvad han vill...

— Det är inte sant, undslapp det Agnes så högt, att hon själf bet sig i läppen och såg förskräckt på de andra.

— Hvad tänker du på? hviskade Ellen häftigt och tillade med behärskning: »det står i dagens tidning.»

Agnes knackade med teskeden mot sin kopp. — »Gif mig dagens tidning, var så god.» Hon nästan ryckte tidningen ur kyparens hand. Mack, som observerat henne tyst, visade hvar det stod. Hennes ögon kröpo ut ur sina hålor, när hon läste.

— Ja, ja, så är han väl det då, sade hon och slängde med hufvudet, som om det var henne likgiltigt. Enhvar har sin öfvertygelse.

— Sade du öfvertygelse? inföll Mack med ironin i mungipan och svartsjukan i blicken.

Agnes töjde på handskarna och slog dem afmätt i sin flata hand. Hon såg frånvarande framför sig. »Skall vi gå nu?» sade hon och såg på de andra med en blick, som uttryckte: låt mig vara!

— Du är väl inte ledsen, Agnes? hviskade Ellen inställsamt, jag ville inte såra dig, du vet ju förut hvad vi alla tänka... det var inte för att jag ville blanda mig i dina angelägenheter...

Agnes skakade stilla på hufvudet, under det hon lät sin blick vandra från Ellen till Mack och från Mack till Ellen. Hon kände sig som en ormtjuserska på vakt mot reptilerna, som skulle hugga gifttänderna i henne, så snart hon tog sina ögon till sig.

Hennes tystnad irriterade Ellen, som hade väntat att Agnes skulle taga Wimmer i försvar.

— Du behöfver för resten inte se så förnämad ut på oss, du har väl i alla fall själf vetat hvad du hade att vänta...

Nu hugger hon snart, om jag ej hinner ut härifrån, tänkte Agnes och reste sig.

— Låt oss gå fort, jag hinner inte sitta längre.

Stilla tigande gingo de efter hvarandra genom rummet. Mack ville betala vid disken, men Ellen

sköt honom undan. »Det var ju jag, som bjöd er,» sade hon skrattande. Agnes nickade till tack och kisade med ögonen.

— Nu följa vi dig ett stycke, sade Ellen, som, när de kommit ut på gatan, igen hade tagit Agnes' arm.

Mack böjde sig i detsamma mot Ellen och hviskade i hennes öra, dragande sig hastigt tillbaka igen. Ellen ryckte till och såg upp mot Esplanaden. De stannade alla och sågo villrådiga på hvarandra. De hade samtidigt upptäckt Wimmer, som tycktes styra sina trippande steg rakt mot dem.

— Ja, nu får du förlåta, hviskade Ellen i hast, men honom kan jag inte, kan inte Mack och jag gå med på Esplanaden — adjö, adjö, Agnes, var inte ledsen, du förstår ju att det är svårt för oss...

— Tala du bara för dig själf, kom det i halft generad ton från Mack, jag är inte rädd att möta honom, om det skall vara...

Agnes höjde hufvudet och hennes ögon flammade.

— För all del, rädda ni er bara!

Hon hade i detsamma vändt dem ryggen och anropat en förbipasserande åkare. Släden förde henne bort i motsatt riktning mot Esplanaden.

Hon är galen, mumlade Mack.

Wimmer hade stannat och sett Agnes försvinna. Han undvek själf mötet med Ellen och Mack och aflägsnade sig skyndsamt, stirrande i marken.

XVIII.

Mot aftonen började det snöa tätt och tyst. Slädarna gledo lätt som skuggor utmed gatorna, och hästarnas små klockor pinglade dämpadt som i en stor säck. Gaslyktornas mattgula ögon kisade genom snögardinen, som blef allt tjockare och tyngre.

Längs det glest trafikerade stycket af Alexandersgatan mellan senaten och Mariegatans hörn gick fröken Agnes von Gehringer och väntade på advokaten Severin Wimmer. Det var mötesplatsen, som de kommit öfverens om i telefonen.

Då och då skymtade en dimfigur och försvann in i de stora snöflingornas virrvarr. Hvarje gång någon passerade, gömde Agnes ansiktet i muffen och påskyndade sina steg. Det var icke han, och den nästa var heller icke han. Ju längre han lät vänta på sig, desto mera stegrades hennes missnöje med att hon var den första på mötesplatsen. Snön svepte henne småningom som i ett lager af vadd. Flingorna blefvc

allt mera närgångna, de satte sig på hennes ögonlock, hängde sig fast i de långa ögonfransarna och kysste henne midt på munnen. Hon fnyste för att bli dem kvitt och slog med muffen mot sin kappa för att skaka dem ifrån sig. Våta hårtestar kröpo ned öfver hennes brännande kinder. Hon irriterades, slog med hufvudet och stampade i marken. Kommer han inte nu, så går jag min väg. Hon svängde om vid senaten — ännu ett slag neråt, det sista.

Då rullade där fram ett litet skinnbylte på trottoaren framför henne.

— Nå, det måtte jag säga! Att låta mig vänta så där! var hennes hälsning.

Wimmer drog fram sitt ur under pälsen och visade henne att han kom precis på klockslaget. Han förde uret upp under hennes fuktiga ögonfransar och tryckte sig intill henne: »där ser du själf, men tack i alla fall för att du varit otålig!» Hon drog sig ofrivilligt tillbaka: »hu, kom inte så nära, jag är genomvåt!» Hon hade känt den fräna lukten från hans genomblötta pälskrage, men han hade insupit den friska vinterdoften från hennes skära kinder.

Han började redan gifva uttryck åt sina känslor, medan de skyndsamt gingo nedåt kajen, men hon tystade på honom: »se så, se så, jag vill ingenting höra, förr än vi sitta i din soffa.»

Det var utan öfverenskommelse gifvet att de skulle gå hem till honom.

Och där satt hon nu i hans breda divan med fötterna under sig och lät honom smeka sin hvita underarm och kyssa dess små blåa ådror. Hennes rödglänsande hår var ännu fuktigt af snön, hennes kinder flammade i små högröda fläckar och hennes läppar darrade sakta. De hade ännu ingenting sagt, då hon kastade sig öfver honom, tog hans hufvud i sina små händer och tvingade hans flackande blick att stå stilla i hennes stora svarta ögon: »du gör det inte, du gör det inte!» stönade hon mot hans halföppna mun, »du gör det inte, om du älskar mig.»

Han hade fallit bakåt mot soffan, och hans hufvud satt fast som i ett skrufstöd mellan hennes händer. Han vred på det fram och tillbaka, hans ögon blefvo blanka som glas, och hans bröst häfde sig våldsamt: »men, hvad är det, Agnes, hvad vill du mig?» utstötte han som i ångest och sköt henne med en kraftansträngning ifrån sig.

Hon blef sittande på divanens kant och lät händerna falla i sitt sköte. Med en lång bedjande blick såg hon på honom. Så lade hon mjukt sin hand på hans knä, och med tårfyllda ögon klagade hon: »jag vill att du inte sluter dig till dem, som gå den breda vägen. Säg, är det sant, att du nu blifvit pappas och Adolfs och mammans och Eriks dödlige fiende?»

Wimmer sprang upp, och i en dramatisk ställning kastade han hufvudet tillbaka och slog ut med handen:

— Är detta ditt afsked, Agnes? Är det därför du kommit till mig, för att anklaga mig, för att förebrå mig min öfvertygelse och påtruga mig en annan? Kommer du som Judith till Holofernes, för att taga mitt hufvud, när jag berusad af min kärlek, lägger det trygg i ditt sköte? Är du utskickad från din far och dina bröder för att göra mig till deras slaf? Agnes, Agnes, du är inte den jag trodde!

Han föll ner på mattan vid hennes fötter, och omfattande hennes knän, bad han: »Agnes, älskade Agnes, du som varit mitt allt, du som skulle stöda mig i min svåra strid för det jag anser vara det enda rätta, du som skulle uppehålla mitt mod och en dag dela äran på höjderna med mig, sviker du nu?»

Agnes satt orörlig och såg på honom med torra ögon.

— Jag har kommit till dig för att jag älskar dig. Och jag har kommit, när alla de, som älska mig, redan öfvergifvit och förbannat dig. Där ser du att jag ej svikit. Min kärlek äger du. Jag ville också att du ägde min aktning... Äran på höjderna! Hvad är den värd, när den är orätt fången?... »har tänkt på mig, har tänkt

på sig, har följt ert varningsord och svikit sina bröders hopp och sina fäders jord»...

Hon gömde ansiktet i händerna, och nu grät hon som hon ännu aldrig gråtit.

Han stod några minuter stilla och betraktade henne. Å, Gud hur vacker hon var, där hon kröp ihop i sin smärta! Hans tinningar brände, hans läppar rörde sig stumt, hans hjärta bultade i halsen. Och han sjönk ljudlöst ned på sina knän och famlade på henne. Han kysste hennes fötter, han tryckte sina ögon mot hennes bara arm, han slingrade sig fast om hennes lif och drack hennes tårar, och han fann hennes mun och släppte den icke, förr än hon stönade och föll slapp tillbaka ur hans famntag.

— Om du älskar mig, så visa det, Agnes, och du skall en gång skänka mig din aktning!

Hennes mun drog sig till ett leende, fullt af lycka, som i en ljuf dröm, och hon lade armen om hans hals och tog honom till sig.

När de åter sutto vid hvarandras sida i divanen, höll hon hans hand i sin och tryckte den stilla, medan hon frånvarande stirrade framför sig.

— Hvad tänker du på? sade han och sökte hennes blick.

— På att lifvet är så underligt. Erik, som är konstnär — för det är han — säger att den

största konsten är att lefva lifvet... Jag kan visst inte lära mig den.

— Hvad vet han om det, så ung han är?

— Han har nog sina erfarenheter. Han säger att ingen är lycklig, ingen, ingen.

— Det är då åtminstone inte någonting nytt.

— Är du då inte lycklig nu?

Agnes lade hufvudet på sned och såg forskande in i hans ögon.

Hans blick flackade, när han svarade:

— Jo, Agnes, nu känner jag mig lycklig, men hvem vet hur länge det varar? Det är väl det Erik menar, att det inte finns någon varaktig lycka.

— Nej, han säger att människornas största olycka är att de gå omkring och söka lyckan, som inte finns och aldrig har funnits. Men det är väl skildt med honom. Han tror att han kommit till världen under en tidpunkt, då pappa gick och bar på en sorg och att han därför är född olycklig. Pappa ser ju för resten alltid ut som om hans hjärta blödde, och därför har jag så svårt att göra honom emot. Om han kunnat se mig här i afton, skulle han dött af det.

Med en energisk rörelse flyttade hon sig högre upp i divanen, och hennes röst lät nästan utmanande.

— Men jag kan inte känna att jag gjort

någonting orätt. Tror du att jag skulle gifvit mig åt dig, om jag inte trodde på en varaktig lycka för oss båda?

— Jag vet inte riktigt, kära Agnes, du är så... hur skall jag säga? Du är så abrupt i dina öfvergångar. Hur kan du älska mig, innan jag ännu har din aktning?

— För att jag tror hvad du själf säger, att jag en dag skall kunna skänka dig min aktning. Jag litat på ditt löfte.

Ett moln drog öfver Wimmers ansikte.

— Mitt löfte? Du lägger väl inte för mycket i mina ord?

— Se så, kom inte med några förklaringar. Jag tror på dig, och det är nog.

Han ryckte henne till sig och kysste häftigt hennes ögon gång på gång... »du är härlig, härlig, härlig! Och nu är du min för evigt... ingen skall mera kunna taga dig ifrån mig!«

Hon gjorde sig lös och drog djupt efter andan.

— Ni män kan aldrig lära er att förstå oss kvinnor. Ni skall alltid ha förklaringar och bena ut allting så noga. Det finns ändå så mycket, som inte kan diskuteras. Lifvets största charm är nyanserna, och på dem lefva vi kvinnor. Vi söka fram det goda under fel och lyten. Mot männens hat står alltid kvinnans kärlek. Ni lefver af hat och strid och vi af försoning. Säg mig

du, hvarför hata alla män hvarandra här i landet? Min pappa påstår att de göra det, och han ser klart. Alla hufvuden, säger han, skola här ligga i ett jämnt plan. Om någon flintskalle växer fortare än de andra och skjuter upp en millimeter öfver dem, kommer sladdan, tyngd af hatets och afundens och förtalets gamla feta skvallerkärningar, och trycker alla flintar ner till samma bracknivå igen. Ja, det är hans ord, kan du förstå, och inte mina. Vi skrattade alla hjärtligt, när han sade det. Och nu skall du inte bli ond på mig, men han sade ännu, att suometaria-nismen var det feta hatets fosterbarn, som stod midt på sladdan och hurrade för hvarje högväxt hufvud den knäckte.

Wimmer visste icke hvad han skulle svara. Han satt och såg på henne, skakande på hufvudet. »Du är en underlig flicka,» sade han slutligen, »på dig blir jag aldrig klok.»

— Men medgif i alla fall, att pappa har rätt, inföll hon lifligt och tog hans båda händer. Du hatar pappa och han hatar dig. Så var det inte, när du första gången kom till Björksnäs. Då tyckte du att det var så klokt allt hvad han sade, och det gjorde mig så godt. Också jag har kriticerat pappa, må du tro... i tankarna förstås. Han är så sträng och hänsynslös. Det är som ingen i världen hade rätt, utom han. Och det har gått i arf på Erik. Med honom kan man

heller inte diskutera. Eller det är kanske han, som inte kan diskutera. Han går som pappa alltid ut från att det inte kan finnas mer än en mening, deras mening. Vi ha alla Gehringar det felet för resten. Och jag tror att jag vet hur det kommer sig. Vi begära det högsta af lifvet, fast det kan låta egenkärt att jag säger det. Jag vill för resten inte tala om mig själf. När jag hör pappa tala, älskar jag och dyrkar honom. Han har så höga och rena och stora tankar. Men man skall höra honom tala ensam. När någon motsäger honom, slår han alltid öfver målet. Han är kanske inte riktigt stark i dialektiken. Han tycker inte heller om advokaterna. Han säger att juridiken ursprungligen var en utveckling och kommentering af Moses' stentaflor, som visade att rätt kan bli rätt endast på ett sätt, men att djäfvulen, som vränger på allt, upfunnit advokatyren för att förvilla rättsbegreppen. Den som har rätt, säger han, kan själf svara för sig inför domstolen, men den, som har orätt, måste anlita advokat.

Agnes hade blifvit upphettad, under det hon talade, berusad af sin egen röst. Hon tystnade tvärt, liksom väntande på svar.

Wimmer satt tyst med ansiktet i händerna och vickade på den ena foten. Hon grep honom i skuldran och nästan skakade honom:

— Så säg mig nu, har jag rätt? Har pappa

rätt? Låt oss betrakta suometarianismen som en personifikation! Kan den svara för sig själf inför Gud och människor, utan advokat?

Wimmer såg upp och reste sig häftigt. Han slog igen ut med handen.

— Du glömmer att jag själf är advokat! Hur kan du... hur är det möjligt, att du kan såra mig så? Jag frågar dig ännu en gång: är det därför du kommit hit i afton? Hur vill du att jag skall förstå dig? Du säger att du älskar mig, att du tror på mig, och likväl fördömer du och hånar det, som för mig är heligt. Du trampar min öfvertygelse under fötterna och sargar mitt hjärta... Är det din kärlek?

— Jag ville låta dig veta hvad jag lade i dina ord, när du sade att jag en dag skulle skänka dig min aktning.

Agnes ville taga hans hand, men han drog den tillbaka.

— Detta är galenskap — hysteri! stötte han fram och började gå fram och tillbaka öfver golfvet.

Agnes stirrade på honom, vridande sina händer.

— Så glöm, glöm allt hvad jag sagt dig, men låt mig tro på dig, nu när jag skall resa!

Han stannade framför henne och tog henne med båda händerna om lifvet.

— Hvarför skall du resa? Gör ännu en

upppoffring, den största, och stanna med mig...
och älska mig och tro att jag vill det rätta!

Det ringde i telefonen, en lång och häftig
ringning.

De ryckte till och sågo med kalla ögon på
hvarandra.

— Så svara då! hviskade Agnes och sjönk
ner på närmaste stol. Mamma kan väl inte veta
att jag är här?...

Wimmer tog luren.

— Hallå!

Hans röst var låg och behärskad: »ja, vänta
litet.»

Han lade luren ifrån sig och hviskade: »kom,
det är Erik!»

Blek med sammanpressade läppar lyssnade
Agnes i telefonen.

— Är det du?

— Ja.

— Jag har kommit till stan i afton med
pappa. Skynda dig hem och säg att du varit hos
Ellen!

Afringning.

Agnes var redan i tamburen. Hennes händer
skälfde, och hon hade svårt att finna armhålen
i kappan.

— Följ mig fort, fort!

— Men Agnes?

Hon lade handen öfver hans mun.

— Säg ingenting, ingenting nu, inte nu! Jag ringer upp dig i morgon... i morgon bitti...

Hon vacklade nerför trappan. Han måste stöda henne med ett fast grepp om hennes arm. När de voro ute på gatan, stannade han för att se sig om efter en åkare.

— Nej, inte häst... det är så nära... vi kunna ändå inte köra ända fram.

Hon nästan sprang, och Wimmer trippade efter. De sade ej ett ord till hvarandra. Det hade upphört att snöa. Månskäran hängde bleksjuk där uppe i det dunkelblå, och en kall vindpust drog från den milsvida isen upp genom gatorna. Granarna kring skrinnskoklubbens bana flöto ihop som ett stort svart vak.

Ett stycke från porten vid Fredsgatan stannade Agnes. Hon var andfådd, och hennes ögon glänste. Hon drog sin lilla varma hand ur muffen och sökte Wimmers, men fick tag i hans handlofve. »Kom inte längre,» hviskade hon, »du hör af mig i morgon!»

Dörren till gatan var ännu öppen, och Wimmer såg henne försvinna genom den. Han vände om och gick långsamt hemåt.

»Hon undgår mig inte,» mumlade han mellan tänderna... »också hon har bränt sina skepp»...

Följande morgon stämde de åter möte vid riddarhuskvären. Han hade i telefonen velat öfvertala henne att komma hem till sig, men hon gaf sig icke tid, hon måste vara hemma till frukosten.

— Du skall inte vara ledsen för att jag lämnade dig så i går, bad hon, när de råkades, det var inte feighet, men jag kan inte nu taga upp kampen med pappa... jag får medlidande med honom, när han ser på mig, och mitt hjärta snör sig samman... jag hade genast bort vägra att resa, nu är det för sent. Det går bättre att skriva, när jag är långt borta... Och nu måste jag skynda mig... vi skall inte visa oss tillsammans här ute...

Han drog ihop ögonbrynen.

— Men hvad gör det, Agnes, om du är min?

— Se så, var snäll nu! Jag har inte en minut att förlora.

Hennes ögon sjönko lidelsefullt i hans, och de skildes med ett varmt handslag, sedan de åter och åter lofvat att skriva ofta till hvarandra. De vände sig alltjämt om och nickade, där de gingo åt hvar sitt håll.

Dagen därpå reste Agnes och Mack, ledsagade till stationen af sina familjemedlemmar.

Agnes tog ett varmt afsked med dem alla och till sist, när lokomotivet hvisslade tredje

gången, tryckte hon en lång kyss mot sin fars mustascher och sprang upp i kupén. Med skumblick stod han kvar och såg efter det bortilande tåget, tills fru von Gehringer tog honom stilla under armen. Hon drog en djup suck, och de följdes långsamt ut genom stationshuset som från en begrafning.

XIX.

Denna vår blef kall och hård i Finland. Under det grödan frös på åkrarna och multnade bort, växte den politiska kampen.

När Adolf hade tagit studentexamen och första gången skulle sätta den hvita mössan på sitt hufvud, hade hans föräldrar kommit in till staden, för att lyckönska honom. Det var en dag midt emellan vår och sommar. Esplanaden vimlade af de unga studenternas anhöriga, som gingo och väntade på att få se dem komma sälla och stolta med de så mödosamt eröfrade segertecknen: den gyllne lyran i den hvita mössan.

Och nu kommo studenterna. Hela esplanaden blef hvit af dem.

Adolf hade på långt håll upptäckt sina föräldrar. Han såg generad ut, när hans mor omfamnade och kysste honom i allas åsyn. Hans far tog honom vänligt i handen. Erik hade kommit med Ellen och Pugatscheff, som också

ville gratulera. Ellen nöp Adolf i armen: »mössan klär honom,» sade hon. Erik drog honom i rocken: »nu känns det väl skönt!»

Adolf hade fått det högsta betyget. Det gladdde föräldrarna mera än de ville visa. De kände sig stolta öfver hans intelligens och hans ståtliga utseende. Han var högväxt och smärt och gick som på stålfjädrar med högburet hufvud. Håret var kortklippt öfver den breda pannan, och därunder drömde hans stora mandelformiga bruna ögon. Medan han ännu var ett barn och frid och lycka lyste öfver skog och sjö i Finland, tänkte hans fader ofta: Adolf skall ha en stor framtid.

Men nu inställde sig en annan tanke, den som för tiden upptog alla sinnen: hvem har väl en framtid i detta land?

Liksom hela Finlands vakna ungdom, tänkte Adolf mindre på studierna för egen räkning, än på arbetet för fosterlandets räddning. Ty nu hotade den ryska dubbelörnen med näbbar och klor.

Därom talade man i stad och bygd från morgon till kväll och från kväll till morgon. Och detsamma dryftades äfven på Björksnäs, ifrigare än förut, sedan Adolf nu var fri från skolan och kunde vistas där. Man talade om den gifna framgången af ett passivt motstånd, därest enighet öfver hela landet kunde fås till stånd, och

man vred sina händer i grämelse öfver suometarianernas undfallenhet. Man prisade de finska män och kvinnor, som i ord eller handling visat mod och ståndaktighet, och man hade ej ord nog starka för att döma dem, som svikit. Bekanta och obekanta passerade revy. Wimmers namn blef ofta nämndt under förbannelser. Adolf och Erik visste att han numera — troligen under Agnes inverkan — hade gjort ett försök att sluta sig till det ungfinska partiet, men att han som »misstänkt» blifvit hånfullt afvisad äfven däri-
från och nu var suometarianernas och den ryska byråkratins mest hängifna kreatur.

Ingen af familjemedlemmarna trodde på möjligheten af att han skulle kunna vrida hufvudet på Agnes, som tant Augusta sade, men ändå var det som om hans skugga bosatt sig på Björksnäs och osynlig spökade omkring där.

Då kom en dag det olycksbud, som lade sten på bördan.

Ett bref från Agnes till sin mor.

Hon skref i ödmjuk sorg och trotsig för-
tviflan. Hon hade nu gjort allt för att glömma sig själf och underkasta sig sina föräldrars vilja. Hon hade för deras skull slitit sitt hår i den förfärligaste kamp mot sina egna känslor, och nu dukade hon under, nu kunde hon inte längre hålla ut. Var hon mager, när hon reste, så hade hon här ute blifvit ett skelett. De hemma-

varande skulle ej känna igen henne. Hon besvor dem att ej längre förhärda sina hjärtan. Om hon blefve olycklig, ginge det ju främst ut öfver henne själf. Var det väl bättre för dem att se henne förtvina och dö af sorg? Just nu när hon skref detta, grät hon, så att hon skakade. Hvad skulle det väl bli af henne i denna hjälplösa förtviflan? Hennes kärlek var starkare, än hon själf. Det hade hon vetat hela den tid hon gått där och längtat ensam och öfvergifven; hvilka kval hon utstått under dessa långa månader kunde ingen fatta. Det kände blott hennes eget förkrossade hjärta. Hon hade dragit en lättnadens suck, när Mack lämnade Paris. Han hade blott varit henne till en plåga. Hon ville vara allena och gråta i ensamheten. Intet hade hon sett i Paris, intet utom Louvre-museet, där hon irrade fredlös omkring, när hon ej längre orkade gråta. På teatern hade hon varit en enda gång, men hon gick bort efter andra akten, ty stycket handlade om olycklig kärlek, och hon var rädd att få ett gråtskof, där hon satt i logen. Den natten kunde hon inte sofva en blund, och hon började frukta för sitt förstånd. Hur glad, hur outsägligt lycklig hon sedan blef på morgonen, då hon fick ett bud från Wimmer att han var i Paris, kunde hon ej beskrifva. »Älskade mamma, nu är han här! Och han vill att vi skall gifta oss genast. Säg pappa att jag ber honom

på mina knän att gifva oss sin tillåtelse. Vill han väl, kan han förskjuta Agnes? Jag vet att han håller af mig, jag har ju sett så många bevis därpå, och jag älskar honom; kan han väl stöta mig ifrån sig? Jag håller så oändligt mycket af er alla. Kära älskade mamma, tala ett godt ord för din egen lilla olyckliga Agnes.»

Fru von Gehringer hade läst brevet i ensamhet. Med röda ögon kom hon in i sin mans rum och räckte honom det med skälvande hand. Han igenkände Agnes' stil och såg långt på sin hustru. Hon nickade tyst med tårfylld blick som stirrade hon ner i en graf.

Under det assessorn läste, droppade den ena stora tåren efter den andra ned i hans mustascher. Han lade brevet ifrån sig, innan han ännu kommit till slutet.

— Å, jag kan inte!

Han tryckte knogarna mot sin mun och bet ihop käkarna. Fru von Gehringer ville möta hans blick, men den drunknade i hennes egna tårar.

Med en trött armrörelse tog han brevet på nytt och läste det igenom.

— Ja, ja, så hårdt kan det ta, och ändå visste jag det redan, sade han lågt och tog ut från sin barmficka ett öppnadt bref: »här ha vi en annan ton!»

Fru von Gehringer ögnade igenom det.

— Tja, där finns ju ingenting att göra!

Wimmer skref kort om godt att Agnes och han nu hade beslutit gifta sig ju förr, desto bättre, att Agnes i bref till sin mor begärt sina föräldrars samtycke, hvilket han, liksom hon, hoppades icke skulle förvägras dem. Han beklagade djupt den misstro och ovilja, hvarmed han mötts inom familjen, tilläggande att han från sin sida nu räckte ut handen till försoning. Agnes och han tillhörde numera oåterkalleligen hvarandra. Af hennes föräldrar finge det bero huruvida äktenskapet skulle med deras bifall stadfästas i hemlandet eller — utan deras begifvande — på utländsk botten.

XX.

Åtta dagar hade assessorn endast till måltiderna kommit ut ur sitt rum. Däremellan var den hvita dörren stängd. Många gånger hade Adolf och Erik velat uppmana sin mor att gå in till honom och afbryta tystnaden, som blef outhärdlig för dem alla. Men hon visste ju bäst hvad hon kunde göra. Hon hade börjat många bref till Agnes, men rifvit dem alla. Hvad skulle hon skriva?

Hennes hjärta ville tala ett godt ord för Agnes, men hon fick intet svar. Hvarje gång hon försökte börja ett samtal om saken med Adolf eller Erik, skakade de på hufvudet och gjorde en afvärande åtbörd med handen. Och deras far stängde sig inne. Hon var icke mera än en kvinna, och hon stod ensam mot tre män. Och ingen af de tre förstodo eller ville förstå kvinnlig svaghet.

Ja, var det svaghet för öfrigt? Kunde det inte hellre kallas styrka, att i det längsta hålla

på sitt eget blod? Hvem var den satan, som störde friden i ett lyckligt land, som splittrade dess folk och hetsade stilla, lugna sinnen mot hvarandra, som beväpnade bröder mot bröder, som bröt in i familjerna och ryckte barn från sina föräldrar?

Om nätterna grät hon, men ingen hörde henne. — Är det då möjligt, lilla Agnes, att du inte längre har hvarken far eller bröder? Din mor skall du ha, om än satan själf ryckte hjärtat ur ditt bröst! O, I män, som aldrig, aldrig lären eder att förstå kvinnor! Öfverlägset talen I om vår svaghet, och hvarje gång vi tillägnat oss er hårdhet och handlat liksom ni, har världen blifvit olyckligare, än den varit. Med förakt talen I om vårt bristande förstånd, och dock uppväga våra hjärtan er klokhet tusen gånger. I tänken för oss, sägen I — och störten oss i olycka! Vi känna för er och lägga balsam på de sår, som I slagit...

En sådan afton, då fru von Gehringer gått in till sig för att åter möta natten med sin ensamma klagan, hörde hon en knackning på sin dörr.

Där utanför stodo de tre männen. Och den äldste talade:

— Gossarna ha kommit till mig för att erinra mig om att Agnes har en mor, som lider. Och de ha rätt. Ingen bör bekymra sig om att

en far eller en broder lider. Lidandet är ju nästan deras plikt. Förlåt om jag glömt dig för Agnes! Men dig har jag ännu kvar, och Agnes är borta.

— Säg inte så! Agnes skall komma igen.

— Hon har för alltid gått ifrån oss. En förrädares hustru är inte mitt barn. Hennes fel är det ju inte, om hon fått ett klent förstånd och ett alltför vekt hjärta, och jag förlåter henne, om man öfver hufvud kan tala om att förlåta den, som drabbats af olyckan. För hennes skull vill jag inte tala om lättsinne, trots och öfvermod, ty jag älskar henne ännu och vet hvilken liten svag stackare hon är. Men mitt barn blir hon aldrig mera. Det är för mig som om hon drunknat, som om hon gått bort genom en olyckshändelse.

— Men du ser ju att hon älskar h o n o m mer än sitt eget lif, hon rår ju inte för det.

— Ja, det är just det, som är olyckan. Att hon prisgifver sitt land för sin kärleks skull är en af dessa blinda, oberäkneliga olyckor, som endast kunna mötas med ett stumt frågetecken. Hvarför? Hur kan det vara möjligt att det skett? Hvem är han då den grymme, som styr världen?

— Ja, ja, jag visste det, jag visste att olyckan skulle komma... Jag väntade den...

— Tror du inte jag har mest synd om dig?

Hon nickade. Hennes ögon kallnade. Ett

stort lugn kom öfver henne. Så som det kommer inför det oundvikliga, inför det, som nu är där och icke mera kan ändras.

De tre männen aflägsnade sig, tyst som de kommit.

XXI.

Tidningarna från Helsingfors bragte nya olycksbud om olaglighetens framfart. Viktiga administrativa poster hade blifvit hemligen erbjudna män, tillhörande det finska undfallenhetspartiet. Den ryska militärstyrkan ökades vid gränsen. En notis meddelade att häradshöfding Severin Wimmer tilldelats ett stort personligt stipendium för att studera ryska språket i Moskva. Han skulle vara designerad till guvernör i ett af de större länen, där befolkningens motståndanda höll på att genom »brottslig agitation» allt mera befastas.

En dag skref så Agnes till tant Augusta att hon hade blifvit vigd af en lutheransk sjömanspräst i en fransk hamnstad och nu skulle göra en längre bröllopsresa öfver Italien och Wien till Moskva, där hennes man för studier var tvungen att stanna till julen. I detta bref hade hon inlagt ett annat till sin mor med påskrift: »endast till mamma.»

Familjen gick ständigt med Agnes i tankarna, men talade icke mera om henne.

Sorgbunden och tung blef den sommaren på Björksnäs.

Adolf och Erik långleddes till förtviflan. De rådgjorde med hvarandra om hur de nu skulle komma dän. De kände att deras närvaro var föräldrarna till någon tröst i sorgens tystnad. Men ledsnaden var för lång.

Slutligen funno de på råd. De ville undervisa folket ute i bygden om farorna, som hotade från fiendelandet i öster. Och så var ju kräftfångsttiden inne. De skullè agitera för det passiva motståndet bland allmogen och däremellan kräfta i sockenån och skjuta krickor. De foro till en bondgård i kyrkbyn.

Värdinnan, som hade härbärgerat dem förut, vid liknande utflykter, satt på bänken under det öppna trapptaket, när åbokärran stannade framför den röda stugan. Hon var lika glad och välmående som alltid. Främmanrummet, som trots de två stora, prunkande sängarna med hvita stickade täcken och svällande kuddar, stod obebodt året om, uppläts gärna för ungherrarna från Björksnäs. Midt öfver sängarna hängde Kristus med törnekronan i oljetryck och därunder en litograferad namnsdagsgratulation till värdinnan. Vid fönstret stod ett litet bord med en duk i lätt flossaväfnad. Där ofvanpå låg en samling

postade vykort och ett porträttalbum med bleknade konterfej af värdinnans släktingar och ett af henne själf och husbonden i bröllopsstass. Hans fränder hade aldrig haft råd att gå till fotografen. Han hade varit en simpel dräng och fått gården med sin hustru. Bland vykorten igenkände Erik ett från längesedan. Bilden i billig pappersplastik föreställde Kristus och äktenskapsbryterskan. Texten i bläck, som en gång varit gredelint, lydde: »glädje, lycka, hjärtats rena frid önskar vännen Emel dig.»

Tapeter i laxfärgadt mönster med små ljusröda blommor. En svag lukt af kamfert. Så länge Erik lefde, kunde han plötsligt få den lukten i näsan, och då mindes han alltid de dammiga albuskarna vid åstranden, där han en gång skadskjutit en krickand, som dök ned och bet sig fast i bottengräset.

Fönstret hade så länge varit stängdt, att det blott med svårighet kunde öppnas. Ingen utsikt öfver fält eller skog eller vatten. En trång liten trädgårdstäppa med oansade blomgrupper: sammangyttradt grönt med långa gredelina hängen och stora gängliga blåklockor.

Husbondfolket välkomnade ungherrarna med kaffe och dopp. Till en början talade man om landthushållningen på Björksnäs. »Har ni kastning ännu i ladugården?» frågade värdinnan.

»Slåss assessorn ännu med kvickroten på storängen?» sporde värden.

Jo, det var nog så, att man fått slakta ner hela ladugården på Björksnäs för att utrota kastningen, och kvickroten fick ingen bukt på.

Så kom politiken på tal. Man fick veta i hvad ärende Björksnäherrarna denna gång kommit till socknen.

God jordmån funno de här för sin undervisning. — Hela socknens befolkning var gammal-svensk och rättrådig. Budkafveln gick ut till storbygden, att nu hade assessorssönerna kommit för att tolka lagen.

Adolf talade i kommunalstugan. Erik delade ut skrifter på kyrkbacken.

Och folket samtyckte enhälligt till att rätt skulle vara rätt som förr i Finland.

En var det, som tycktes ha en annan mening. Han stod vid kyrkdörren och såg på hur män och kvinnor begärligt togo skrifterna ur Eriks händer. Han hade ett litet blekfett ansikte som en stygg vårta på den korta halsen, den långa svarta rocken spände öfver isterbuken, som hängde öfver korta ben och långa fötter. Det var prästen.

Han vaggade fram till Erik och vrängde sin breda mun:

— Hvem är ni, som stör kyrkofriden och viglar upp folket mot Herrans smorde?

Erik hade icke hunnit svara, när en kortväxt och bredaxlad man, med buskiga ögonbryn och en gammalmodig hög hatt öfver den höga pannan, klappade honom på axeln och stack in med ett illparigt leende:

— Gå under oket, så blir din herre dig nådig!

Snuddande vid prästens arm, hade han i detsamma försvunnit i folkhopen. Han hade en ung högväxt dam i sitt sällskap.

— Hvem var det? vände sig Erik till den närmast stående bland bönderna i sin närhet.

— Det var direktör Cantus Efraim Schmidt.

Erik tog ofrivilligt ett steg framåt för att om möjligt uppfånga en skymt af mannen, som bar den titeln och det namnet, men det var redan för sent.

Med prästen ville Erik icke byta ord. Han gaf honom en föraktfull blick och gick sin väg.

När han återvändt hem till bondgården, omtalade han för Adolf uppträdet på kyrkbacken. Han beskref Efraim Schmidts orginella utseende, som hade gjort ett starkt intryck på honom. Det ufansiktet ville han måla: den mystiska lysande blicken, utstrålände från en enorm bulbus under ögonbrynnens långa tofsar.

Hvarför Erik alldeles särskildt intresserade sig för denne man, som gamla fru Lind kallat »en tyskfödd musikanter», kom han icke ut med.

Hvarför kunde jag egentligen inte säga allt? tänkte han. Men därvid blef det, och Erik behöll sin hemlighet.

Icke sällan händer det, att så snart man första gången hört talas om en person, hvars mer eller mindre anspråkslösa tillvaro förut var en obekant, man till sin öfverraskning får en eller många anledningar att påminna sig hans namn. Det är som om han redan länge i osynlig måtto hade tangerat ens personliga lif.

Så fick orgelspelarens namn redan följande dag en djupare betydelse för Adolf.

Det var en solskensdag. Ensam i sina tankar kom Adolf till en liten trädgård vid landsvägen. Han stannade framför det hvita trästaketet. Vilda blommor på långa stjälkar skimrade där innanför. De voro obestämda i färg. De förändrade sig, allt eftersom solstrålarna stucko fram genom den stora lönnens löfverk, eller drogo sig tillbaka. De blefvo borta för hans blick, i detsamma han lutade sig fram öfver staketet.

I en hängmatta under lönnen låg en ung flicka och sof. Den hvita pikéklänningen hade glidit upp öfver hennes vad. Foten i en mjuk kalfskinssko hängde slappt mot marken. Strumpen var bronsfärgad och genombruten. En våg af hennes stora bruna hår täckte pannan; flätan gömde sig i hängmattan. Adolf kunde se att hennes hals var fuktig af värmen. Han fick

plötsligt en känsla af att hjärtat satte sig i halsen. Han stod där som hypnotiserad af den sofvande flickan i hängmattan. Hans ögon gled från hennes fot till hennes hufvud, de stannade vid den höga, späda barmens andningsrörelser. Klänningslifvet var urringadt med ett hålbros över bröstet. Ärmarna slutade vid armbågarna, och som det högra benet, så hängde den högra armen ned, utan att nå den solbrända gräslindan. Nära intill låg en hvit parasoll och en uppslagen bok.

Adolf kastade en blick uppåt landsvägen. Den låg gul och tyst i solen.

Om jag skulle smyga mig in genom grinden och kyssa henne, gick det genom hans heta hufvud. Hur skulle hon väl upptaga det? Hon blefve nog ond! Det allvarsdraget mellan ögonen är inte att leka med! Eller rädd? Hon skulle kanske ropa på hjälp...

Han hade ej tänkt tanken till slut, då två stora, nötbruna ögon sågo på honom från hängmattan.

Hon hade vaknat. Stilla som sömnen kommer, hade den lämnat henne. Hon låg orörlig och såg på Adolf som i dröm. Först när han gjorde en ofrivillig rörelse, liksom ville han närma sig, spratt hon till och stod i detsamma på marken. Hon jämkade sin kjol och blef röd. Hon tog upp sin parasoll och sin bok. Flätan

hade fallit ned öfver bröstet, och hon kastade den tillbaka med en böjning på hufvudet. Hon liknade en af de vilda blommorna på lång stängel.

Hon vände hufvudet som för att gå, men stannade och såg långt på Adolf med en djup blick.

— Söker ni någon?

En låg, sonor stämma.

— Nej... och ja, på sätt och vis. Om jag inte förefaller påflugnen, ville jag gärna veta hvem ni är.

— Jag... jag är jag... Ni vill veta mitt namn? Jag heter Ingrid Schmidt.

Hennes ögon stodo vidöppna.

— Är ni orgelspelarens dotter?

— Ja, min far är direktor Cantus Efraim Schmidt.

— Har ni bott länge här?

Hennes ögon berusade honom, och han visste ej hvad han sade.

— Så länge jag minnes tillbaka. Men hvarför frågar ni det?

Adolf tog sig samman.

— Ja, det har ni rätt i — det rör mig ju egentligen inte. Förlåt, om jag stör er!... Jag vet inte själf hvarför jag ville veta det...

— För all del, fråga bara hvad ni vill!

Hennes ton hade blifvit tillgänglig.

— Får jag då först fråga om vi inte sett

hvarandra förut, jag tycker mig känna igen ert ansikte.

— Nej, jag har åtminstone aldrig sett er. Men nu vet jag för resten hvem ni är.

— Nej, verkligen? Och hvem är jag då?

— Herr Adolf von Gehringer från Björksnäs.

— Och hur vet ni det, min fröken?

— Ja... hur skall jag säga... ja, jag vet inte hur jag vet det.

Adolf skrattade:

— Men ni vet det ändå!

— Ja. Har jag inte rätt?

— Jo, ni har rätt.

Adolf kunde ej taga sina ögon ifrån henne.

Man kan känna sig sympatiskt berörd af färger och former och linjer, af rödt hår och blåsvart, brunt eller gullgult, af en människas harmoniska rörelser, af en gest, af en rashand med spetsiga fingrar och smala naglar, af en fot i en sko eller en sko och en fot utan sammanhang med hvarandra. Men blicken är det, som blir afgörande. Ögonen draga och locka, skratta och skrämma, tjusa och fångsla och binda en själ.

Så snart Adolf von Gehringer och Ingrid Schmidt hade sett in i hvarandras ögon, kände de sig omotståndligt dragna till hvarandra. När de sedan hört hvarandra tala och skratta, visste de att de nu skulle vara ofta tillsammans.

Där stodo de redan och längtade, han till henne, hon till honom, utan att någondera kunde taga det första steget.

— Får jag stanna en annan gång här vid staketet? frågade Adolf.

— Ja, gärna! Ni får också komma innanför, om ni vill. Där är grinden.

Hon ville peka med parasollen, men den föll ur hennes hand.

— Förlåt, skyndade sig Adolf, men härifrån räcks jag inte att taga upp den.

Hon skrattade.

— Så får den ligga.

— Det är märkvärdigt, men jag tycker mig ha sett de där ögonen förut, kom det igen från Adolf.

— Ja, ni säger ju det. Ni har väl sett andra likadana... Mina ögon är visst som folks är mest.

— Nej, fröken Schmidt, det är de inte.

— Hvad är det med dem då?

— Ja, om jag det visste!

— Skall jag säga hvad det är?

— Ja, gör det, om ni kan!

— Att mina ögon läser edra tankar.

— Och hvad tänker jag då?

— Det skall jag säga en annan gång... om vi träffas.

Adolf tyckte de voro långt borta, icke här

vid landsvägen, Gud vet hvar! De sutto bakom den gamla kvarnen på Björksnäs, och han kysste stilla hennes ögon, och hon tog honom om halsen med sina hvita armar, och han hviskade i hennes öra: »jag älskar dig, Ingrid.»

Hur snabbt korsa inte tankarna en hjärna! Drömbilden var redan slut. På närmaste gård började matklockan ringa. Den kallade arbetarna hem till middagen. Och en annan klocka svarade långtifrån. Det ringde rundtom i hela socknen.

— Förlåt, jag måste gå in, det är middag, sade Ingrid med sin djupa röst.

Hon sträckte ut sin hand öfver staketet. Han höll den längre än nödvändigt för att besvara en höflighet.

— Får jag se er här i morgon vid samma tid?

— Hellre vid ladan, som ni ser där borta på ängen. Jag går dit ut i morgon för att samla växter till mitt herbarium.

— Så, är ni intresserad af botanik?

— Jo, det är jag. Men isynnerhet pappa. Han hjälper mig att söka upp dem i floran. Han är mycket skicklig. Han känner alla blommor.

— Det var ju roligt. Också jag studerar naturvetenskaper.

— Då blir pappa glad, om han får språka

med er någon gång. Kunde ni inte vilja titta in till oss en afton?

— Tack, mycket gärna. Men nu träffar jag er vid ladan i morgon. Är det öfverenskommet?

— Ja, jag är säkert där vid den här tiden.

— Farväl då så länge, fröken, det var riktigt roligt att få göra er bekantskap.

— Äfvenledes. Au revoir!

Han lyfte på hatten och gick. »Au revoir» klingade ännu i hans öron. »Det har hon lärt sig i skolan,» tänkte han. »Jag undrar hvad det är för folk hon umgås med här på landet.»

Den följande dagen var Adolf vid ladan långt före utsatt tid. Han gjorde korta slag utåt ängen och tillbaka. Om hon nu inte kom! Kanske hade hon ångrat sig? Eller blifvit förhindrad? Nej, det ville han inte tro. Förslaget hade ju utgått från henne själf, att de skulle mötas här. Han satte sig ned i gräset, men reste sig strax igen och gick ett stycke; han vände och stod åter på samma plats, spejande uppåt vägen. — »Det är hon!» hviskade han hörbart för sig själf, »det är hon!»

Där uppe vid gärdesgården kom hon med snabba steg ned mot ladan. Hon var hvitklädd som i går. Öfver axeln bar hon en bleckportör. Nu vinkade hon med parasollen. Tänk, om någon observerade dem! Henne tycktes det åtminstone icke genera.

Ingrid hade upptäckt honom redan från landsvägen. I går hade han haft blåa kläder, i dag hade han hvita. Skulle hon icke sett den stora panamahatten, hade hon känt igen honom på hans fjädrande gång.

— God dag! hälsade hon gladt, när de voro inom hörhåll. Ni ser att jag är stadd på en vetenskaplig expedition.

Hon svängde med portören.

Adolf hade gått emot henne. Hon gaf honom ett lätt handslag som om de varit gamla vänner.

— Jo, jag tackar! sade han, man ser att ni bedrifver allvarliga studier. Men låt oss först sätta oss här vid dikesrenen och prata litet, jag är mest upplagd för det. Vill ni?

Det hade hon ingenting emot. Så här vackra sommardagar var det svårt att företaga sig någonting nyttigt. Hon låg helst och dåsade i hängmattan i brist på sällskap.

— Då skall vi ha det riktigt hyggligt tillsammans, så länge jag är här, yttrade Adolf.

— Så länge ni är här, ja! Och sen blir det lika tråkigt igen. Nej, jag skämtar för resten, jag har det nog så bra med pappa.

— Lefver ni alltid så där, på tumanhand med er pappa?

— Ja, naturligtvis! Med hvem skulle jag eljest vara?

— Ni kunde ju till exempel vara förlofvad.
Ingrid skrattade högt.

— Ja, hvarför inte? Allt ännu! Med hvem skulle det vara?

— Nå, det finns helt säkert många, som kunde bli kär i er.

— Nej, hör nu! Tills vidare har åtminstone ingen blifvit det.

— Är det så säkert?

— Ja — så vidt jag vet. Och ingen kan väl bättre ha reda på den saken, än jag själf.

De hade satt sig i det höga gräset vid dikesrenen. En yfvig albuske skymde utsikten till landsvägen. Ingrid talade fort och ifrigt. Hon berättade att hon redan länge varit elev i musikinstitutet. Hon spelade fiol. Hennes far ville att hon snart skulle uppträda offentligt. Kanske på en andlig konsert i sockenkyrkan.

— Hvarför inte hellre Nikolajkyrkan i Helsingfors? invände Adolf.

— Å prat! Så stor talang har jag inte. Men ni skulle höra pappa spela violoncell! Han spelar storartadt. Om ni kommer till oss, kan ni få höra oss spela tillsammans.

— Det vore roligt.

Medan han lyssnade till hennes tal, stannade hennes ögon plötsligt i hans. Hon tystnade förvirrad. Han slingrade sin arm om hennes midja och drog henne till sig. Hon lät det ske, och

deras läppar möttes i en lätt kyss. Hon sköt honom mildt ifrån sig: »nej, inte så!»

Han tog hennes hand och smekte den sakta. Han böjde sig ned, och hans mun rörde vid hennes bara arm. Hon såg långt på honom med brinnande blickar. Så reste hon sig plötsligt.

— Jag måste gå.

— Gå? Ni är väl inte ledsen på mig?

— Nej, men jag kan inte stanna längre i dag. Kom nu, så är ni snäll!

Han makade sig upp ur gräset. De gingo långsamt öfver ängen. Innan de ännu hunnit landsvägen, tryckte hon förstulet hans hand.

— Nu skall ni inte gå längre med mig!

— Som ni vill. Men vi träffas vid ladan samma tid i morgon.

Hon nickade. De skildes åt och gingo hvar åt sitt håll.

När Adolf nådde björkdungen, som vidtog ett stycke från klockarebostället, gick han in mellan träden och kastade sig på marken. Han lade händerna under hufvudet och låg så, stirrande upp mot det blå. Och han tänkte på Ingrid Schmidt, tacksam mot de ljusa makter, som fört henne i hans väg.

Så vackra tankar hade han aldrig tänkt. Så stora känslor hade han aldrig känt. Lifvets heliga träd med sina osynliga blommor spirar mellan mig och henne, som jag älskar. Hvarför

ha vi människor inte ord att säga hvad kärlek är? Ingrid, du är min själs outgrundliga hemlighet!

Adolf och Ingrid träffades alla dagar, på ängen, i björkdungen. Lyckliga gingo de vid hvarandras sida under långa promenader i skog och mark.

När de en dag återvände från en sådan utflykt, ville Ingrid att Adolf skulle gå med in för att göra hennes fars bekantskap.

Men det skulle han inte gjort. Orgelspelaren visade sig dyster och sluten. Han ville alldeles icke tala i botanik och naturvetenskaper, och när Ingrid föreslog honom att de skulle spela tillsammans, gjorde han en afvisande åtbörd med handen. »Du är inte snäll i dag, pappa,» sade hon och såg med ett olyckligt uttryck öfver till Adolf. Tystnaden blef pinsam, och Adolf drog sig tillbaka, så snart han kunde, utan att reträtten tog sig ut som flykt.

När han kom hem till det lilla rummet, där det luktade kamfert, satt Erik där med ett bref i handen.

— Vi måste fara i morgon bitti. Se här! Mamma skrifver att fru Lind plötsligt insjuknat och vill taga afsked af oss, innan hon dör. Det kommer häst efter oss i morgon.

Den eftermiddagen irrade Adolf omkring på ängarna, och när det började skymma, tog han vägen tillbaka förbi orgelspelarens hvita staket.

De vilda blommorna på långa stänglar böjde sig öfver hängmattan. Den var tom och grå i lönnens skugga.

Tidigare än han brukade, gick Adolf till sängs. Han föll i en tung sömn, och han drömde.

Han drömde att gamla fru Lind skulle begrafvas på socknens kyrkogård. Det kunde ej vara riktigt, ty hon skulle ju ligga under den gehringska familjegravens järnstaket där borta på den lilla begravningsplatsen vid viken. Adolf hade omtalat för sin mor att han kände orgelspelaren Efraim Schmidt, som var en fin konstnär. Schmidt kunde spela alla instrument på en gång, om han bara ville. Han hade spelat vid en stor konsert i Nikolajkyrkan. När han spelade, gråto de starkaste män. Men han lät endast mycket sällan höra sig. Han brukade sitta midt på kyrkbacken och läsa i en stor bok. Hvad som stod i den boken kunde ingen annan än han själf förstå. Nu sändes Adolf till kyrkobyn för att be Efraim Schmidt spela orgel vid fru Linds begrafning. Men orgelspelaren var icke hemma på sin gård. Ingrid var ej heller där. Ingen människa syntes till. Adolf stod villrådig och såg sig omkring på landsvägen. Där kom en barfotad liten gosse med stort hufvud och lingul lugg. Han sade att Schmidt var i kyrkan. Adolf skyndade dit. Sockenkyrkan var enskeppig. I långhuset rörde sig en mängd arbetare. Byggnadsställningar allt

upp till tornet. Man höll på att reparera. — Finns orgelspelaren Efraim Schmidt här? frågade Adolf en af arbetarna. Denne pekade på en stegen, som förde upp i höjden till orgeln. Det var så högt, att man hade måst skarfvast stegen på midten, och den sviktade, när man gick upp. Men den höll. Adolf klättrade varsamt. Tog fasta tag med båda händerna och flyttade fötterna, steg för steg. Äntligen var han där uppe. Han drog efter andan, när han kände fast golf under sina fötter. Nu stod han i ett stort mörkt rum. Långt borta i bakgrunden brusade orgeln. Man såg ingenting. Adolf gick in i mörkret. »Hallå! Finns det någon här?» Orgeln tystnade. En liten svartmuskig man med kroknäsa och buskiga ögonbryn kom fram och stannade i en svag ljusstrimma, som plötsligt föll in genom tornfönstret. Nu kunde man se att han bar hela orgeln på hufvudet. — »Hvad är det fråga om?» Hans ton var vresig. Adolf framförde sitt ärende: om herr Schmidt ville spela orgel vid fru Linds begrafning? — »Fru Lind, fru Lind!» hväste orgelspelaren. »Tror ni jag spelar alla möjliga gamla käringar till himmeln? Jag är en stor konstnär! Jag spelar på konserter i Nikolajkyrkan! Låt mig vara i fred! Gå er väg och stör mig inte!» Adolf svarade kort, att han ej ville besvära, han hade framfört sin mors ärende, och herr Schmidt kunde åtminstone vara

höflig. Assessor von Gehringer på Björksnäs kunde nog köpa en annan orgelspelare, tillade han med kläm, och så återvände han till stegen. Nu var där många människor, som skulle klifva nedför den. De skreko och famlade. De voro rädda att falla. Stegen sviktade under tyngden, den kunde kanske brista i skarfven. Adolf svingade sig från sidan ut på stegen och inkrätade på utrymmet. Man ropade att han ingenting hade där att skaffa, han skulle invänta sin tur, han kunde bringa stegen att glida. Och nu gled stegen. Adolf ville upp tillbaka. Men när han drog sig åt sidan, stälpte han stegen på kant. Kyrkan genljöd af förfärliga jämmerrop, människorna föllo handlöst ned från höjden, den ena efter den andra. Endast Adolf höll sig ännu. Han hade fått tag i golfkanten där uppe och klamrade sig hopplöst fast. Han kände att fingrarna tröttnade. I nästa sekund skulle också han falla. Men just när han redan tyckte sig ha släppt sitt tag, fattade två mjuka armar om honom och drogo honom upp i det mörka rummet, där orgeln brusade. Och två stora djupa ögon sågo in i hans, och en lång het kyss sög sig fast i hans läppar. Ingrid hade räddat honom.

Adolf vaknade. En regnbågsfärgad solfläck dansade öfver Kristus med törnekronan. Erik var redan halfklädd. »Du talade i sömnen,» sade

han, »men jag kunde inte förstå hvad du fantiserade om. Skynda dig nu! Emil är längesen här med kärran.»

När de åkte den sista backslutningen ned till Björksnäs, stod fröken Fallsén på stallbacken och vinkade att de ej skulle köra in genom grinden.

Fru Lind hade dött för en half timme sedan.

XXII.

Hösten nalkades. Man var i midten af augusti. Vinden susade i de stora löfträden på Björksnäs gård. Brokiga löf hvirflade omkring i luften. Tunga, mörka moln vältrade öfver himmeln. Svalorna flögo nära marken, bådande regn. Det tröskades i rian bortom trädgården. Tröskmaskinens dofva surrande och slagornas träskodans hördes upp till gården.

Assessorn satt på förstubron, försjunken i tankar. Alltid samma tankar: barnen! Hvad skulle det blifva af dem? Agnes var till spillo gifven för all tid. Och nu gingo rykten att Finland i en snar framtid skulle få en ny värnepliktslag, som tvingade dess söner att göra fem års militärtjänst i Ryssland.

Aldrig hade assessor von Gehringer känt sig så orolig för framtiden som denna sommar. Han höll på att bli gammal. Ansiktet hade smalnadt. De stora ögonen blickade som en sårad fågels. Det grå håret blef allt tunnare. Gikten

ansatte honom. Han kunde ej längre röra sig omkring på åkrarna. Fogden fick sköta gården, så godt han kunde.

Att assessorn åldrades kunde man märka också på hans ansträngningar att knyta familjebandet intimare. Oftare än förut närmade han sig gossarna. Han frågade efter deras hälsa. Han tyckte sig se sina sjuka nerver gå igen hos dem. »Nå, Erik, hvarför magrar du?» kunde han säga. »Du skall äta bättre! Smakar inte filbunken?» Eller han öfverraskade Adolf med att fråga: »hvarför är du så sällan glad?»

Gossarna kände att han hade blifvit medgörligare och mindre sträng än förut.

Adolf föreföll nedtryckt, emedan han sökte ensamheten. Tyrannen, som man kallar kärlek, hade kommit öfver honom, liksom från högblå himmel. Så snart fru Linds begrafning var öfver — han och Erik voro upptagna af förberedelserna för den — hade han skrivit till Ingrid och förklarat hvarför han så plötsligt lämnat kyrkbyn, utan att det lyckats honom få säga henne farväl. Han hade varit otröstlig, när han på kvällen fann hängmattan öde och tom. Han kunde icke glömma henne. Han visste nu att hon fängslat honom för alltid. Och i glödande ord bekände han sin kärlek.

Han fick hennes svar med omgående post. Det var hållet i samma anda. Hon fann solen

svart, sedan han var borta. Den första natten, efter det hon gjort hans bekantskap, hade hon drömt att de voro gifta, och när hon vaknade, brusade en varm ström af lycka genom hennes hjärta. »Jag längtar och väntar,» slutade hon.

Sedan brevväxlade de tidt och ofta.

Ledsnaden och sorgen rufvade öfver Björknäs. Adolf kunde icke lämna föräldrarna. Han sökte förgäfvos en förevändning att återvända till kyrkoby. Så länge man lefver i sitt föräldrahem, är man icke en fri man, fast man bär lyran i mössan.

— Om jag bara kunde få se Ingrid ett ögonblick! Blott en liten sekund känna hennes hand i min och se in i hennes ögon!

Öfver kvarnberget styrde Adolf sina steg till landsvägen. Det var den tid på dagen, då man kunde vänta mjölkbudet från staden — kanske ett bref...

Med fingrar, röda och skrupna som nyfödda barn, letade mjölkgumman i sin väska.

— Nå, kom med det bara! skyndade Adolf på henne.

Han öppnade långsamt kuvertet, medan gummans kärra skumpade bort.

Skogen susade i hans öron, under det han läste med stigande rodnad på kinderna.

Han såg på sitt ur: »det är tid ännu!» Skyndsamt, halfspringande, begaf han sig hemåt,

mumlände: »hvad menar hon? Hvad kan det vara?»

Ingrid hade skrivit att han skulle öfvervinna hvilka svårigheter som helst, för att möta henne en af de närmaste dagarna i skogsbacken, där vägen ledde ned till klockarebostället. Hon väntade honom där hvarje dag mellan fem och sex en vecka framåt. »Hvad jag har att säga dig, kan ej anförtros åt papperet.»

Adolf sökte upp Erik, och behärskad, i nästan likgiltig ton, lät han undfalla sig: »hur vore det, om vi skulle taga en liten riddtur på de gamla kamparna?»

Erik var genast med.

Där assessorn nu satt på trappan och tycktes följa svalornas flykt, ljusnade plötsligt hans blick. Erik närmade sig med raska steg öfver sanden. När han kommit inom hörhåll, ropade hans far: »nä, hvad har ni för er allesamman? Hvarför ser man er så sällan?»

Erik nådde trappan: »han är på godt humör,» tänkte han.

— Vi ville gärna rida ut, Adolf och jag. Kunde vi få taga vagnshästarna?

Ja, det fingo de. Assessorn gick själf med till stallet för att se att sadlarna spändes till ordentligt. — »Det händer att man glider med sadeln under hästen»...

Han ryckte pröfvande i remmarna och tøjde på bukjorden.

Adolf och Erik sutto upp på de stora bruna hästarna. Deras far stod och såg efter dem, tills de försvunno i vägkröken.

Adolf föreslog att de skulle rida till Backböle gård, där stora landsvägen tog vid.

Backböle ägdes af kapten Ceder och hans unga vackra fru. Mack brukade ofta vara hos dem. Det sades att fru Ceder skulle skilja sig och gifta sig med Mack. En gång om året gjorde herrskapet Ceder ett besök på Björksnäs, och fru von Gehringer besvarade skyldighetsvisiten med sina söner. Assessorn kom aldrig hos folk, som han ej tyckte om, och det fick det folket finna sig i.

Man behöfde ju inte nu gå in, resonerade Adolf, men det var alltid trefligt att ha ett mål.

När de närmade sig Backböle, höll Adolf in sin häst. Han hade ett ärende i staden, föregaf han, och ville gärna uträtta det nu, eftersom det passade i stycket. Erik kunde invänta honom hos Ceders. Erik var icke riktigt stämd för saken. Men han motsade aldrig sin bror. Adolf hade en förmåga att med blotta tonen i sin röst genomdrifva sina önskningar.

Erik svängde in till Backböle. Han hade redan uppfångat en skymt af kapten Ceder i hvit officersrock. I tankarna såg han kapten-

skans stora fötter med de smidiga, hårdt snörda kängorna.

Adolf red vidare. Men icke till staden, utan till kyrkbyn. Han höll hästen i jämnt traf. Den fick ej pusta ens i backarna. Himmeln hade klarnat, och luften var ljum.

Nu var han inne i skogsdungen. Band hästen vid en björk. Ingrid kom redan springande. Hon hade suttit vid kanten af landsvägsdiket, därifrån hon hade fri utsikt.

— Längre upp i skogen, hviskade hon, innan hon ännu hade hälsat — tag hästen med!

— Jaså, jaså... Han lösgjorde tyglarna, utan att se på henne.

Allvarsdraget mellan hennes ögon stäckte omedelbarheten mellan dem. Hvadan denna kalla skyndsamhet i hennes väsen?

Han hörde hennes tunga andning bakom sig, under det han förde hästen så högt upp i skogen, att den ej kunde varsnas från landsvägen.

— Här! Sitt här! flåsade hon.

Han hviskade hest: »men, hvad är det, Ingrid? Älskade Ingrid, säg fort!»

Hon hade plötsligt blifvit lugn.

— Är det då möjligt, att du intè vet hvad jag har att säga? Hur underlig, hur mystisk är inte världen!

Hennes ögon stodo vidöppna, som han sett dem i den lilla trädgården.

Och så började hon tala, naturligt, enkelt, som den stora sorgen kommer till uttryck.

— Jag var din brud i går. I dag är jag din syster!

Hvarje gång hon fått ett bref af Adolf, hade direktör Cantus Efraim Schmidt sett det komma. Längre hade han icke blandat sig däri. Men så gick det upp för honom en dag, att brefven blefvo alltför många. Och då ville han veta hvem som skref dem.

— Intet har jag hållit hemligt för honom. Hvarför skulle jag inte säga också det?

Men när han hörde ditt namn, vardt han blek som döden. »Ingen far har du,» sade han, »och ingen brudgum. Jag är inte din far... Adolf von Gehringer är din broder.»

Hvad gamla fru Lind hade förtalt Erik i ladugårdens hönsskrubb på Björksnäs, fick Ingrid veta af den tyskfödde orgelspelaren Schmidt.

Längre yttrade Adolf ej ett ord. Han kysste stilla hennes hufvud, som likt en skrämde liten fågel tryckte sig upp mot hans kind. Ju längre tystnaden drog ut, desto hårdare klamrade hon sig fast i honom, som om båten stälpt på det vida hafvet och de båda nu skulle drunkna.

Hårdt, ut i luften, yttrade han:

— Vidunderligt är lifvet!

Än fastare smög hon sig till honom. Han höll henne omsluten i sina armar.

Skymningens blågrå slöja svepte kring rågs skylarna där nere på åkern. Kråkorna ropade hvarandra god natt och sväfvade på stilla fläk-tande vingar upp mot skogen. Öfver milsvida ängder dansade månljuset, smygande in mellan björkarna, där skuggorna flydde.

Ingrid grät icke. Hon satt på marken med Adolfs händer i sina. Hennes kloka, sorgsna ögon tycktes säga: »är det då nu allt slut?»

Aftonvinden rasslade i de höga träden. Ett litet guldblåd singlar ned och gömde sig i Ingrids hår.

Adolf tog det i sin hand.

— Vill du vara med oss på Björksnäs, Ingrid?

Hon skakade på hufvudet.

— Pappa kan jag inte lämna ensam.

— Nej, du kan väl inte det...

— Skulle du väl kunna, om du vore i mitt ställe? Han är ju trots allt min far nu...

Länge talade ingendera. Han strök sakta med handen öfver hennes hår. Slutligen hviskade han:

— Så skiljas våra vägar igen, Ingrid.

— Vill du då inte se mig mera?

— Jo, det vill jag ju... jag önskar ingenting högre... Men hur skall jag kunna vara en bror för dig, Ingrid? Jag förstår det inte.

En tår glimmade i hennes ögonfransar.

Han tog hennes hufvud med båda sina händer och tryckte en lång kyss på hennes panna.

Långsamt gick han till hästen, som stampade af otålighet. Han löste den och svingade sig upp i sadeln.

Så länge Ingrid kunde se den bortilande siluetten i månstrimman, stod hon kvar på vägen.

*

För Erik hade det blifvit långa timmar på Backböle. Han drack te med herrskapet Ceder. Han spelade lawntennis med fru Ceder och bräde med herr Ceder. Han följde kaptenen till stallet och besåg hans hunter, som i urtiden hade utmärkt sig på en räjfakt i England. Dens enda fel var att den stötte för högt.

Skymningen föll, och Adolf kom icke tillbaka. Man tände kulörta lyktor i verandan och serverade nötter med sylt.

Månen steg, och skuggorna blefvo långa.

En häst gnäggade vid grinden. Adolf var äntligen där. Med en skyndsamhet, som föreföll honom själf oartig, tog Erik afsked. Herrskapet Ceder följde ut och hälsade på Adolf. Fru Ceder bar en lätt hvit schal öfver axlarna. Månen strödde silfver i hennes röda hår.

Eriks häst var otålig. Han hade svårt att

komma upp på den. När han väl var i sadeln, fällde han tygeln, och hästen svängde rundt.

Nu klappade hofvarna mot den fasta landsvägen. Det gick i skarpt traf. Vägen låg bred och hvit i månskenet.

— Jag har styng, låt oss sakta litet, sade Adolf.

Några minuter gingo hästarna i skridt. Adolf drog djupt efter andan. Vägskälet till Björksnäs var nära.

— Du behöfver inte oroa dig, jag skall säga pappa hvarför vi dröjt så länge.

Erik nickade.

— Kan du rida nu?

Båda gåfvo tyglarna lösa. Med öronen bakut och halsarna sträckta susade hästarna in i en tjock, hvit dimma. På den lågländta sträckan mellan öde kärr redo Adolf och Erik som troll, jagande hvarandra. Och med samma fart gick det fram till gården. Genom ängarnas silfver-skir och förbi björkarnas spökhvita stammar, tills hästarna stannade skälfvande i skum framför stallet på Björksnäs.

Stalldrängen var där och tog emot dem.

Erik skyndade öfver gårdsplanen ner till den lilla byggningen i trädgården. Adolf gick med tunga, fasta steg in till sin far.

XXIII.

Sommaren tycktes vilja utmana den antågande hösten. Eller såg den blott omkring sig en sista gång, liksom en lifdömd, innan döds-kampen börjar?

Solen gassade, och söndagstystnaden tassade hemlighetsfull omkring på Björksnäs. Hästarna voro långt borta i hagen, och korna idisslade på storängen, där gräset efter höbärgningen börjat grönska på nytt. I backarna kring torpen domnade arbetsfolket. Det var så varmt, att de små barnen icke orkade leka. Solljuset flammade i deras gula tofviga hårtestar, och de somnade bort i sanden framför de röda stugorna. Från de vida fälten, där solen var allhärskare, kastade den sig öfver Björksnäs gård, famnande de stora löfträden, så de icke längre kunde röra ett blad. Den brände karaktärshusets väggar; gulmålningen lossnade här och där, och kådan sipprade fram.

Ingen människa syntes till på gårdsplanens

sick-sack-vägar. Fontänen plaskade icke. Man hade ej kommit sig före att sätta den i gång. Som vigvattenfatet i en stor tyst döm stod den och längtade efter några friska, svala droppar. Intet fordon skramlade på stallbacken. I dag ville Björksnäs hvarken se eller höra.

Men kvarnberget slumrade aldrig. Det låg och lyssnade i solen. Där borta i ljungen mellan furorna började ett underligt prassel, ett knitter och ett knatter, som dog bort i ett kvidande ljud. En urtidens jätte med det vidöppna ögat i pannan, låg kvarnberget där och stirrade mot de solljusa vidderna. Midt emellan vaka och dröm kände det att maran satte sig på dess kam för att rida. Och maran var stark som jättarnas mör och höll nu sin store man i skrufstäd. Kvarnberget vändades, ty som många gånger förut, såg det olyckan komma, och kunde ej röra en lem.

Rundt omkring svartnade furornas guldröda bark under drakars eldröda tungor, och svedlukten strök som en pest öfver berget, och gnistrande rökpelare vältrade sig som strimmiga odjur genom luften.

I slutningen ner till stallbacken kom en halfvuxen människa med flygande hår och bara fötter löpande som en snurra utmed vägen. Ett nödrop skallade öfver gården:

»Skogen brinner!»

Det blef lif i de döda husen. Kvinnor och män myllrade omkring, som hade de plötsligt slungats upp ur jorden. Stormklockan ringde dem tillsammans. Den ringde med sådan våldsamhet, att kläppen stundom slog klick och var nära att gå rundt sin egen axel. Den åldriga stapeln skälfdde och kved, och flaggstången där ofvanför svajade, så vindflöjeln pekade åt alla väderstreck på en gång. Vagnhästarna spändes för vattenkärror, och i galopp gick det uppåt skogen. Folk ilade efter arbetskamparna från hagen. Assessor von Gehringer stod midt på stallbacken och kommenderade. Alltjämt såg han mot kvarnberget, där rökskyarna stego.

— Elden är öfver oss! ropade han, fort sprutan till springbrunnen, om karaktärshuset mera kan räddas!

Och sprutan kom som kastad ut ur vagnslidret och in på gården.

— Kvinnor och barn till pumpen så länge! hördes assessorns stämma, karlarna upp till skogen!

Vattnet stänkte åter kring fontänen. Fru von Gehringer och fröken Fallsén hjälptes åt att fylla sprutan och aprofva den; slangen hade styfnat i sommarvärmens och läckte. »Gud gifve, att den ej behöfdes!» suckade assessorskan. En af de beschäftiga gummorna, som pliktskyldigast följt assessorns bud och ville pumpa, stod och

klämde om den, utan att finna på råd. En annan föreslog att »stärka» den med beck och tjära. »Om man håller fingret på sprickan, så bär den lika fullt,» kraxade en tredje. Och så kom man smått i gräl om hvad som kunde vara bäst att göra.

Men stormklockan gick igen, och ingen hörde hvad den andra sade.

Adolf och Erik voro redan vid branden. Där hade de kommandot. »Djupa diken utmed ljungen!» ropade Adolf, och Erik sekunderade: »hit med spadar och hackor!» Fogden hvirflade med armarna: »ämbaren! Finns det inte flera ämbaren? Kör hvad tygen håller efter mera vatten!»

Det sprakade i talltopparna, och ljungen fräste. Som rinnande vatten gled elden utmed marken och slingrade sig kring furornas stammar. Här och där lösgjorde sig en liten låga och bet sig fast med ett knäppande ljud högt uppe i barken. Den försvann igen, som ut i luften, men var strax där på nytt, brinnande och slocknande, tills den fått näring nog för att orma sig fram till grenarnas barr, därifrån den flög upp i den yfviga kronan och bredde ut sig mot skyn i en triumferande flamma.

Nu började yxorna gå. Man högg ned de närmaste träden. Vid brakets af hvarje fallande träd hoppade människorna högt af förskräckelse.

De brinnande kronorna liksom spottade i marken, när elden lämnade dem i fallet och gnistorna hvirflade öfver landsvägen.

Stormklockan gnydde och ropade vida omkring. Allt mera folk samlades från när och fjärran. I hela socknen fortplantade sig budskapet att Björksnässkogen stod i lågor. Sprutor, vattentunnor och sandlass anlände långa vägar ifrån och trängdes om plats i flerdubbla rader.

Plötsligt åkte en gigg med höga, gula hjul in mellan de svartnade träden vid landsvägen. Hästen gnäggade.

— Hvem kan den unga damen vara? frågade Erik fogden, där de tillsammans gräfdde diket djupare mot eldhärden.

— Den där i gigger? Det är fröken Schmidt och hennes far, organisten från kyrkbyn.

Erik stödde händerna mot spaden och stod och såg som på en uppenbarelse. Hon var iförd en lätt, hvit dammkappa med vida ärmar, som slöto till vid handlofvärna. En gul halmhatt med uppvikta brätte på ena sidan, fäst under en bukett små ljusblå ängsblommor. Med lätt hand tyglade hon hästen, en ung guldfux, som ref upp den våta, svarta jorden med sin hof och frustade af rädsla. Vid hennes sida kände Erik igen mannen med de buskiga ögonbrynen, honom, som han sett på kyrkbacken.

Orgelspelaren makade sig ner ur kärran och

höll hästen i betslet, medan Ingrid Schmidt kastade kappan af sig och i ett nu stod på marken, klädd i hvit blus med halfkorta ärmor och en marinblå kjol. Hennes stora ögon irrade och sökte bland de talrikt församlade människorna på platsen. Hastigt fäste hon upp kjolen; hennes smalben i de bronsfärgade strumporna blefvo synliga. Hon ryckte till sig ett skramlande bleck-ämbare ur giggen och gaf sig att springa inåt skogen. Ett stycke framför henne mellan träden skyndade en liten trupp manskap med Adolf i spetsen; de buro ämbaren och yxor.

En minut stod Erik som förstenad; hans ögon följde Ingrid, där hon sprang på lätta fötter. Åter fräste det i ljungen, och en vattenstråle susade tätt förbi Erik. Han tog fatt i arbetet på nytt.

Elden kröp ihop under vattenmassorna, och heta ångor stego upp ur jorden. Med svidande ögon trängde männen in i den beska röken. De hackade upp torf och vräkte sand öfver de glödande trädrötterna. Små blå helveteslågor sväfvade öfver den kyttande marken. Långt framåt förnam man i de tätande rökmolnen eldhafvets dån.

Adolf med sin kärntrupp syntes icke längre till, och med den hade också Ingrid Schmidt försvunnit. Orgelspelaren blickade under dystra bryn inåt skogen. Han hörde fogden säga till

Erik: »elden drar sig nu mot norr, men blåser det upp, vet man inte hvart han vänder sig; herr Adolf går en farlig väg, ty vinden pekar hitåt.»

Där nere på gården började löfträdens blad åter lefva. De vände sig sakta hit och dit, berörande hvarandra. Plötsligt, liksom på ett gifvet tecken, susade alla träden på en gång och slogo vildt omkring sig med sina grenar, liksom kämpande mot en gemensam fiende. En kylig vindpust hade plötsligt kastat sig öfver dem, rifvande bladen åtskils och ryckande i kvistarna, som här och där föllo till marken. Gröna och brokiga blad hvirflade i luften och ströddes kring öfver gräslindorna och sandgångarnas röda sand. I vindens spår drogo tunga moln, genomkorsade af blixternas spetsiga vinklar, och åskan skrällde och rullade bort öfver den brinnande skogen. Dit hade vindilen hunnit förut och ändrade eldens riktning.

Ett ögonblick afstannade släckningsarbetet vid landsvägen. Människohopen stod i andlös stillhet och lyssnade. Ett doft fladdrande brus som af millioner jättefåglars vingar drog fram genom trädtopparna borta i storskogen. En lätt ljusröd slöja svepte kring de svarta skyarna på himmeln, och bruset tilltog i styrka. I nästa ögonblick vardt det bländande ljusst, och med ett

brakande larm välldde eldvågen som i ett skydrag ut till landsvägen.

Slagna af skräck lämnade människorna sina redskap i sticket och sprungo för lifvet. De, som hade kommit med fordon, piskade på hästarna och räddade sig i vild flykt. Vida omkring ekade nödroppen och kärrornas skrammel.

Branden slukade redan furorna på andra sidan vägen och strök i milslånga lågor öfver råöppningarna in på granngårdarnas marker.

När röken något skingrat sig från landsvägen, syntes två män stå kvar på platsen, därifrån släckningsfolket flytt.

Det var Erik von Gehringer och Efraim Schmidt.

Hvar med sin ängslan hade de utan öfverenskommelse stannat, när de andra sprungo. De stodo nu och läste i hvarandras blickar.

— Vi få söka oss från östra sidan in i stor-skogen, där vinden tog elden, yttrade orgel-spelaren.

De gjorde så. Som svajande draperier i grått och hvitt hängde röken mellan de svartbrända stammarna. Brandlukten var så stark, att den tog på andedräkten. Spejande och lyssnande letade sig de båda männen inåt utmed stigar och glest bevuxna fläckar, där lågorna på sin vilda jakt icke fått fotfäste. Elden hade gått fram med sådan fart, att den på sina ställen

lämnat de lägre träden orörda och endast svedt grönskan på de högre.

Erik stannade plötsligt.

— Hör!

De lyssnade.

Ett stycke framför dem, alldeles i närheten, kunde de förnimma en ångestfull röst: »Ingrid, är du där? Kan du inte se mig, Ingrid?»

— Det är Adolf, hviskade Erik.

De skyndade framåt, väjande för ruskorna, som slogo dem mot ansiktet. Genom ett snår af små dunkelgröna granar kommo de ut till en vid mo, där furorna reste sig höga och smäckra. Mellan dem rörde sig en blå rök i långa, tunna band. Marken täcktes af ett fast, glatt barrlager.

Där stodo orgelspelaren och Erik i skogsbrynet och kunde icke fatta hvad de sågo och hörde.

På ett halft hundra meters afstånd från hvarandra vacklade Adolf och Ingrid från träd till träd, ropande hvarandra.

— Ingrid, är du där? Kan du inte se mig, Ingrid?

— Ja, Adolf, här... Kom närmare! Jag hör dig, men jag kan ingenting se... Hvar är du, Adolf?

Hennes djupa stämma darrade i gråt.

Som två vålnader trefvade de framför sig

med utsträckta armar, än närmande sig till, än aflägsnande sig från hvarandra.

— Elden har bländat dem, yttrade orgel-spelaren sakta, låt oss ropa deras namn, innan vi nalkas, så de inte bli förskräckta.

Och de ropade i tur: Ingrid! Adolf!

Men de båda vålnaderna voro slagna med döfhet och blindhet, och de svarade med att kalla på hvarandra i ångest.

Adolf kom ännu icke till sig själf, när Erik fattade hans hand och talade till honom varsamt och stilla. Han hvarken såg eller hörde. Då ropade Erik i hans öra:

— Känner du inte igen mig, Adolf? Hvad i Guds namn har händt dig? Det är jag, Adolf, här, känn min hand, det är Erik...

Adolf hade fått tag i hans tumme och höll den fast.

— Hvar är Ingrid? Har du sett Ingrid? hviskade han.

— Jo, här är hon. Nu kommer hon.

Adolf kisade med ögonen, ansträngande sig förgäfvets att kunna se. Han stod och skälfde.

Efraim Schmidt ledde Ingrid vid handen. Hennes stora ögon irrade utan blick. Hon talade fort med gråten i halsen.

— Hur är du här, pappa? Jag vet inte själf hvad det är. Har du sett Adolf Gehringer? Han var just här... Elden gick visst öfver oss...

Vi började springa, när den kom, men vi hunno inte mera undan... Jag svimmade, tror jag... och så kunde jag inte mera finna Adolf, fast jag hörde hans röst... Jag kan ingenting se... Tror du, jag blifvit blind, pappa, säg, tror du?

Tårarna runno utför hennes kinder.

— Nej, älskade barn, nej... du kan nog snart se igen, elden har bländat dig, men det går nog om... Var inte ängslig längre... ser du, här är herr Adolf... här är han.

När Ingrid kände Adolfs hand i sin, höll hon den hårdt, som om hon ej mera ville släppa den. På en gång började de gråta högljudt som små barn.

Orgelspelaren hade, när villervallan uppstod, tagit vara på sin häst. Han hade bundit den längre uppåt vägen, där någon eldfara ej var för handen. Dit sträfvade nu de fyra från den öde tallmon. Och i den höga giggen åkte de ned till Björksnäs gård.

Man sände ilbud efter läkare från staden. Det var ångestfulla timmar, innan han anlände. Läkaren sade att synen och hörseln kunde räddas. Både Adolf och Ingrid skulle nog se och höra igen, fast det tog sin tid. Det skulle kanske icke räcka länge, innan fröken Schmidt var utom all fara, yttrade han. Om herr von Gehringer ville han dock icke säga någonting bestämdt.

Sedan Adolf kom ner från skogsbranden, hade han ingenting sagt, och på långa tider kunde man ej få honom att tala. Han bara kisade med ögonen och skakade på hufvudet till allt hvad man sade. Han var skygg för dagsljuset och drog sig helst undan i en vrå. Där kunde han sitta långa stunder för sig själf. Stundom sträckte han ut händerna och rörde sina läppar ljudlöst.

Två månader hade Ingrid tillbragt på Björknäs under kärleksfull omvårdnad, då hon kände sig så återställd, att hon kunde följa Efraim Schmidt hem till klockarebostället i kyrkbyn. Assessorn och fru von Gehringer hade bedt henne stanna hos dem som en medlem af familjen, men hon svarade, som hon en gång hade svarat Adolf, att hon ej kunde öfvergifva sin fosterfar.

Så kom dagen, när hon skulle resa. Orgelspelaren hade kommit efter henne med giggen och guldfuxen.

Adolf förstod icke att hon ville taga afsked. Han sträckte ut armarna och rörde läpparna. Men då hon skulle taga hans hand, drog han den tillbaka och satt där orörlig, stirrande framför sig. »Farväl, Adolf,» sade hon och nickade med tårfyllda ögon. Han skakade på hufvudet. Hon måste lämna honom så.

Någon tid därefter gick Adolf en dag fram till sin mor, där hon satt i matsalens vaxduks-

soffa. Han stannade framför henne med utsträckta händer, och nu rörde sig hans tunga till ett hörbart ord: »Ingrid.»

Sedan dess talade Adolf igen, men ingen förstod riktigt hvad han sade.

XXIV.

Tre år hade gått, sedan Agnes gifte sig med Wimmer, och ännu hade hon ej varit på Björksnäs. Efter återkomsten från Moskva hade hon någon gång sammanträffat med sin mor och tant Augusta i den lilla våningen vid Fredsgatan. Snart afbröts hvarje umgänge med gamla vänner och bekanta. Agnes aflägsnades ej blott från sina närmaste; hon hörde icke längre till sin forna miljö. Inom den hatades suometarianerna mera än någonsin, och liksom man tagit afstånd från Wimmer, undvek man hans hustru.

Den politiska depravationen hade på sista tiden utvecklats sig snabbt. Gammalfennomerna hade definitivt kommit till väldet, och Finlands konstitutionella styrelsesätt kunde numera sägas vara upphäfdt. Därtill hade den suometarianska senaten medverkat genom tillämpning af alla de olagliga påbud, som slag i slag emanerade från Ryssland. Det hade gått som »Mullvaden» vid Wimmers suometarianska

döpelseakt förutspått, att alla ämbeten af betydelse besatts med gammalfennomaner eller ryska män.

Wimmer hade utnämnts till guvernör i ett af de nordligaste länen. Agnes och han lämnade sålunda Helsingfors, och nu började ett nytt lif för dem.

På guvernörerna hvilade lagarnas undergrävande i landsorten. Wimmer hade i sin falska ställning omsider blifvit en pålitlig man. Gynnad af en regering, som höll sig uppe genom våldshandlingar, mutor och demoralisation, lät också han alla skrupler fara. »Råttan» var en af medlemmarna i denna regering, och på hans order handlade Wimmer blindt.

Senaten hade stadfäst den ryska värnepliktslagen, och det blef nu guvernörernas maktpåliggande uppgift att bringa den i verkställighet. Ingen visade därvid större nit, än den finska guvernören Severin Wimmer. Han organiserade ett utgrenadt spionsystem öfver sitt styrelseområde och förföljde skoningslöst de unga män, som ej ville infinna sig till de olagliga uppåden.

Men det visade sig snart att senatens handlingare fingo ett hårdt motstånd att bekämpa. Öfver allt slöto sig ungdomsföreningar tillsammans under valspråket: ned med tyrannerna! Talrikt drogo studenterna ut i bygderna, predikande

grundlagens helgd och förrädarens skam och nesa.

Wimmer måste själf resa omkring i kommunerna för att göra sin auktoritet gällande och skaffa öfverheten gehör. På sådana resor tog han gärna Agnes med sig. Hon skulle höra honom tala till folket för att öfvertyga sig om att hans synpunkter voro de rätta och för att med egna ögon se folkets beredvillighet till underkastelse under tingens nya ordning. Hon visste ej att de guvernören underlydande länsmännen vid dessa tillfällen på förhand utvalt och sammankallat ett tacksamt och undergifvet auditorium.

Agnes visade sig ej heller numera svår att öfvertyga. Det hade i hennes äktenskap gått som i många andra, att hustrun följer sin man. Liksom han, var hon öfvergifven af gamla vänner, afskuren från dem, som förut stått henne nära, och därigenom slöt hon sig allt närmare till honom. Hon längtade efter förståelse och sympati, och här i den enkla landsbygden tyckte hon sig finna hvad hon sökte. Här voro människorna icke så hätska som i Helsingfors. Här gick man ej ur vägen för fru Wimmer, man kom henne tvärtom till mötes. Hon tänkte icke på att man kunde vara smickrad af guvernörskans uppmärksamhet, att man möjligen kunde eftersträfvä hennes gunst. Hon dryftade sällan den

politiska situationen. I hennes sällskap voro alla af samma åsikt. Och hennes man sörjde samvatsgrant för att hon så litet som möjligt fick del af oppositionen. Någon annan tidning än regeringsorganet kunde han icke hafva i sitt hus, och det fick hon, efter fåfänga försök till invändningar, finna sig i. Wimmer var alldeles särskildt belåten med att de kommit bort från Helsingfors, där Agnes ej kunnat undgå att följa med opinionerna och faran alltid var stor för att hon skulle råka under obekvämt inflytande.

Wimmer fruktade isynnerhet den ende medlem af familjen von Gehringer, som ännu dref en verksam opposition. Det var Erik. Nyss blifven student, lät han sina konstnärspaner hvila och ägnade det mesta af sin tid till agitation mot den olagliga värnepliktslagen. Att detta skedde med assessor von Gehringers goda minne hade sig Wimmer nogsamt bekant. Nedbruten till själ och kropp efter Adolfs olycka, förde assessorn ett tynande lif. Men regeringens kringmygande spioner visste berätta att herrn på Björksnäs gård genom sin son hade förbjudit sina underhafvande i värnpliktsåldern att inställa sig vid uppåden. »Herrarna von Gehringer föra ett farligt spel,» sade man i suometarianska kretsar.

Hur gärna hade icke Wimmer velat tala därom med Agnes! Men han tordes icke. För honom gällde det framför allt att bevara hennes

kärlek. Skulle det väl lyckas honom i längden? Han gick och bar på det sjuka medvetandet, att det var han själf, som spelade ett farligt spel. Sitt eget inre jag dolde han omsorgsfullt för sin hustru. Här hade han henne nu i det ståtliga residenspalatset. Med välbehag tyckte han sig märka att hon kanske ändå slutligen satte något värde på en hög ställning. Hon reflekterade visst icke längre öfver om den var rätt eller orätt fången. Som en liten prinsessa rörde hon sig fritt i den stora eleganta våningen, och frihetskampens missljud där utanför nådde icke hennes öron. Kunde hon väl nu finna annat, än att allt var som det skulle vara? Man sade ute i staden att hon var vacker och representativ. Och det kunde hon ju ej ha någonting emot att höra. Med än större charm presiderade hon därefter vid guvernörens officiella middagar.

Efter en sådan middag, då gästerna gått och Wimmer satt förtroligt med sin hustru i divanen, kom han fram med hvad han under dagens lopp ej funnit tillfälle att säga henne.

— Nu skall jag tala om för dig, började han, någonting som du väl inte väntat, men som jag hoppas du vill godkänna och gilla.

Hon såg nästan förskräckt på honom och jämkade sig högre upp i soffan.

— Nå, låt höra, du gör mig helt nyfiken.

— Jo, det är så, att vi inom en mycket snar framtid måste flytta tillbaka till Helsingfors.

Hon rynkade ögonbrynen och strök under orden:

— Flytta till Helsingfors! För Guds skull, hvad tänker du på?

— Är det dig då så motbudande, Agnes?

— Ja, det är det sannerligen! Inte blott motbudande, men afskräckande... Helsingfors, nej!

Hon tog hans hand med sina båda: »å, säg, att det inte är sant! Vi ha det ju så bra här... Hvarför vill du tillbaka till det där otäcka skvallerhålet, där man inte en minut af dygnet får vara sig själf, där man inte kan äga den minsta lilla hemliga tanke, som ej andra rifver i och ställer vid skampålen... Nej, ännu längre bort, om det skall vara, men inte till Helsingfors!»

— Du har på sätt och vis rätt, Agnes. Jag längtar inte heller dit, det skall Gud veta. Men en man som jag har inte rätt att tänka på sig själf i främsta rummet. Statens välfärd framför allt! När monarken kallar mig, är jag beredd att uppfylla min plikt. En plats i senaten har blifvit ledig, och det är nu din man, Agnes, som skall fylla den. Jag är kallad att redan i morgon infinna mig i Helsingfors för att träffa ett afgörande.

— Och det säger du mig nu först.

— Men kära barn, jag har inte kunnat göra det tidigare. Telegrammet kom i dag, och du var ju så upptagen med middagsarrangemangen...

— Du ämnar således inträda i den senaten?

— I den senaten! Hvad menar du med det?

— Vänta ett ögonblick, skall du få se!

Agnes reste sig och skyndade in i sitt rum. Wimmer tände en cigarrett och lutade sig makligt i divanen.

— Se, här! Läs detta!

Agnes vecklade upp ett tryckt pappersblad och slätade ut skrynklorna. Det var ett blad ur de censurfria små tidningspublikationer, som trycktes utom landet och importerades på hemliga vägar.

Wimmer tog papperet i sin hand och synade det noga.

— Egentligen borde jag hålla mig för god att läsa hvad du där bjuder mig. Tror du jag inte känner till denna underjordiska smutslitteratur? Det är sannerligen en skam att du bakom min rygg släpar in sådant i mitt hus!

— Nå, det är väl mitt hus också till någon del, skulle jag tro!

— Af hvem har du fått den här smörjan?

— Läs först, om jag får be!

Wimmer läste:

»Våra senatorer må betänka att måttet af landets lidanden och af rättskränkningarna mot det finska folket och alla dess enskilda medborgare, landets aktningvärda domarekår icke till förglömmandes, redan är i det närmaste rågad. Må de besinna, att högförräderiet får sitt straff, och att den inhemska öfverhet, som samvetslöst utlämnar sina landsmän åt hunnerväldet för att rädda eget skinn, icke längre är någon öfverhet, utan en samling uslingar, på hvilka kan tillämpas de gamla landskapslagarnas beteckning: »hvar mans niding». Må folket fortsätta sitt passiva motstånd, men vare tillika allas vår lösen från denna dag: »ned med tyrannerna!»

Wimmer gjorde en försmädlig grimas och kastade skriften på bordet. Han ryckte den genast till sig igen och stoppade den i sin barmficka.

Agnes ville hindra honom.

— Nej, du, det är min egendom.

Wimmer gjorde en afvärjande rörelse med armen.

— Tillåt att jag lånar din egendom för en stund, afklippte han bestämdt. — Vill du nu säga mig hvem som hugnat dig med det här dokumentet?

— Erik.

— Jag kunde tänka mig det! Och vet du hvem, som skrifvit det?

— Det har min egen gamla pappa gjort. Han har ruter i kroppen, hva'?

— Jo, han har något för mycket ruter, så ålderdomssvag han är. Ja, kära Agnes, jag måste väl säga dig hvad jag så länge som möjligt velat skona dig från att höra: det kan sluta illa för din gamla pappa, mycket illa, för att inte tala om Erik, som ställer så till, att han en dag dinglar i galgen...

— Är det din åsikt?

— Ja.

— Du menar det inte, Severin!

— Ja, säger jag dig. Har jag någonsin sagt hvad jag inte menat?

— Jag vet inte hvad jag skall tro. Men nu väntar jag att senatorn Severin Wimmer skall lyckliggöra Finland. God natt, jag är trött, det var en ansträngande dag.

Agnes låg i sin säng med öppna ögon. Långt in på natten kunde hon höra sin mans steg, där han vandrade upp och ner öfver golfvet i sitt arbetsrum.

Följande morgon reste Wimmer till Helsingfors, innan Agnes ännu var uppstigen. Hans besök gällde »Råttan». Det blef en lång och maktpåliggande öfverläggning, hvars resultat båda kände på förhand. Senaten hade en svår ställning, men den fick icke »dagtinga». Det var dess skyldighet att kvarstå och till punkt och

pricka uppfylla den högsta viljan. »Råttan» talade alltid om »den högsta viljan». Wimmer hade utbytt detta uttryck mot »landets välfärd». Man öfvertygade hvarandra om nödvändigheten af senatens fasthet och hänvisade till folkviljans obeständighet. Hvad den tilltagande oppositionen beträffade, var den knappast någonting att fästa sig vid. Den leddes af några brushufvuden, som man väl förr eller senare skulle få bukt på. Man kunde ju icke hindra dem att slå hufvudet i väggen, om de nödvändigt ville göra det. Och skulle de slutligen lyckas förvillia folkets djupare lager i sin fanatiska blindhet, än sen? Där diplomatin icke längre var tillräcklig, måste kosackerna fram. Senaten kunde två sina händer. Det var icke den, som drog olyckan öfver landet.

— Det är nu senaten, naturligtvis, som är syndabocken, sade »Råttan» och knapprade med fingrarna mot bordet, men säg mig, bror Wimmer, hvilken regering har inte fått bära hundhufvudet för folkets förvillelser, hvilken ministär i våra dagar är inte missförstådd, förkättrad, föraktad af något parti i landet? Och olika partier finns det öfver allt, och alla vilja de till makten! Nå väl, min bror, man dör inte af folkets förakt! Nationen skall en gång tacka oss för att vi stannade kvar vid pumparna, när skeppet tog törn och gick läck. Man skall en gång erkänna att vi räddat det från att sjunka.

»Råttan» räckte fram sin hand, och Wimmer tryckte den med värme.

— Ännu en sak, innan vi skiljas! återtog Wimmer. Eftersom vi tala om dessa brus-hufvuden, oppositionens så kallade ledare, känner du de farligaste bland dem?

— Ja och nej. En och annan känner jag väl. Många af dem uppträda ju med öppet visir, som de braverande uttrycka sig. Men är det någon du speciellt åsyftar, så låt höra, det kan alltid vara bra att veta hvar man har dem.

— Hm, det är för mig en något delikat sak. Den har redan länge tyngt på mitt samvete. Det gäller mig nära stående personer — ehuru väl de i själfva verket stå mig mycket fjärran... du förstår, under närvarande pinsamma förhållanden...

— Naturligtvis, naturligtvis, käre bror, det är ju svårt för oss alla. Men inför den högsta viljan ha vi intet val, är det inte så?

— Ja, det är hvad jag tycker, att då det blir fråga om landets välfärd måste alla familjehänsyn vika... Och jag är ju skyldig regeringen full uppriktighet... så mycket mera nu, då jag själf blir en medlem af den.

— Alldeles, alldeles riktigt, min bror! Nå?

— Du har kanske redan gissat hvart jag vill komma? Jo, jag afser min svärfar, assessor von Gehringer på Björksnäs och hans son, stu-

denten och konstnären Erik von Gehringer. Så länge dessa herrar ostördt få drifva sitt spel går ingen af oss säker.

Wimmer drog fram ur fickan det utklipp han fått af Agnes och räckte det till »Råttan» med uppgifvande af författaren och »utspridaren».

»Råttan» läste under rynkade bryn.

— Bra, sade han, mycket bra, dem ska vi snart göra oskadliga.

— Men för Guds skull, min bror, diskretion! Ja, jag vet ju naturligtvis, att allt hvad vi här afhandlat stannar oss emellan, men ändå... jag menar... inte ens till kollegerna ett ljud om att jag sagt hvad jag ansett mig tvungen att säga... inte mitt namn...

»Råttan» sträckte ut handen med spärrade fingrar.

— Var alldeles lugn, min bror, lita på mig som på grafven!

Han tog Wimmers hand, bugande sig högtidligt med ett slugt leende.

— Farväl, herr senator, och lycka till!

XXV.

En lång och bister vinter låg och rufvade öfver Björksnäs. Den ena dagen var lika mörk och ödslig som den andra. De ständigt växande snömassorna begrafvade gårderna och utplånade vägarna. När stormen bedarrade, var himmeln blygrå, och snön föll i flockar. I trädgården lindade sig det hvita täcket allt fastare kring fruktträden. De liksom arbetade sig mödosamt med sina styfva grenar upp ur drifvorna. Där utanför på stallbacken hade man spänt ett halft dussin hästar för snöplogen, och likväl stannade den alltjämt, tung och orörlig, som fasthållen af en osynlig kraft. Folket, som skulle drifva den fram, hojtade och ropade, så det ekade rundt kvarnberget.

Assessor von Gehringer satt i sin skrifstol med en pläd om benen och lyssnade på ropen. Det var den enda omväxling i grådagarnas tystnad.

Assessorn rörde sig icke längre utom hus.

Hans krafter aftogo märkbart. Ingen sysselsättning intresserade honom längre. Pipan smakade surt, och de tunna fingrarna orkade ej stoppa en annan. Med darrande hand grep han tidningen, som hvarje dag hämtade nya jobsposter om regeringens svekfullhet och förtryckets offer: redliga ämbetsmän afskedades, församlingsfriheten var förintad, offentliga möten upplöstes af polisen, emigrationen tilltog, och enskilda medborgares personliga säkerhet var icke längre att lita på.

Där stod det ju nu också att guvernör Wimmer var utnämnd till senator.

Assessorn tog sig om hufvudet och sjönk ihop i sin stol. Kallsvetten steg honom i pannan. Han måste sträcka ut sig på sin soffa igen.

Fru von Gehringer lämnade honom icke längre ensam. Nu var hon redan där och svepte filten omkring honom.

— Erik kommer visst snart, sade hon.

— Ja, om han ville komma!

Erik bodde på Björksnäs. Det var den enda ljuspunkt i föräldrarnas enformiga tillvaro. Ofta var han likväl borta på agitationsresor i bygderna. Nu hade två veckor gått, sedan han sist var hemma, och hans mor kände sig orolig, ehuru hon ej ville visa det.

Med nyfikenhet läste hon notisen om Wimmers senatorsutnämning, fast hon ju redan hört

det genom tant Augusta. Gärna hade hon velat veta hur Agnes tog den saken. Från henne hade hon ej haft underrättelser på länge.

Agnes var så upptagen, att hon icke ens hann skriva till sin mor. Afresan till hufvudstaden hade kommit så hastigt öfver henne. I väntan på Wimmers officiella utnämning hade hon ej velat på förhand vidtaga några anstalter för flyttningen. Och det drog ut på tiden. Utnämningen fördröjdes af oförutsedda anledningar från hösten allt in på nyåret, och under sista tiden upptog Helsingfors icke längre hennes tankar.

Nu var hon redan där och höll på att ställa i ordning våningen. Wimmer hade hyrt i ett nytt, modernt hus borta vid Hafsgatan, en stadsdel, som för de vackra omgifningarna tycktes honom särskildt lockande.

Medan Agnes gick och stökade, såg hon ofta på sitt ur. Hon skulle träffa sin man på Esplanadgatan, då han vid promenadtiden kom från senaten.

Med snabba steg skyndade hon neråt staden, blickande omkring sig i den främmande omgifningen. Tänk, hvad allt hade förändrat sig på de snart fyra år hon varit borta! Det ena nya stenhuset, ståtligare än det andra, på platser som förut varit oröddjad mark, eller vanprydzts af ett gammalt träruckel. Bland de mötande

igenkände hon ett och annat bekant ansikte, men ingen tycktes känna henne. I grunden ville hon också helst bevara sitt inkognito så länge som möjligt. Det fanns ju många här i staden, som, om de händelsevis gjorde hennes bekantskap, skulle undvika henne på gatan.

Knappt hade den tanken gått genom hennes hufvud, då hon stannade, fixerande en dam, som på några stegs afstånd smålog och nickade. En hög elegant dam med sobelboa kring halsen och en gigantisk hatt, nedtyngd af stora, svarta plymer.

— Nej, Agnes, är det verkligen du?

— Kära Ellen! Jo, det är verkligen jag, men är den där storartade damen du? Elegant har du ju alltid varit, men... det måtte jag säga... det var den vackraste hatt jag sett...

— Än du då? Är man så där fin i landsorten? Du skall tala om min elegans, du som går med blåräfsmuff! Du öfverglänsar ju hela hufvudstaden.

— Prat, det är mammas gamla muff, som hon gaf mig, då hon ej har någon användning för den där ute på landet.

— A' propos din mamma, Agnes... innan vi tala om annat — förlåt, jag har ju inte ens gratulerat dig till att vara senatorska...

Agnes lade med en suck sin hand på hennes arm.

— Ja, kära du, tala inte om det!

— Nå, ja, du kan ha rätt, det är ju inte nå'nting man gärna talar om... jo, din mamma, hur mår hon? Och farbror Gabriel, hur ha de tagit den förfärliga händelsen?

— Förfärliga händelsen? Med Adolf menar du? Att man sändt honom utrikes till en anstalt?

— Nej, Erik!

Agnes spärrade förskräckt upp ögonen.

— Erik! Hvad är det med Erik?

— Men i Guds namn, vet du det då inte?

— Nej, hvad är det? Säg fort! Jag har ju nyss kommit till staden...

— Försvunnen, kära du!

— Försvunnen? Hvad vill det säga?

— Ja, hvad vill det säga? Det borde du ju vara närmare till att veta...

— Jag? Hvarför jag? Jag har ju just kommit hit, säger jag dig... jag vet ingenting... Erik försvunnen?

— Ja, försvunnen! Sedan två veckor spårlöst försvunnen!

— Och ingen vet hvar han är?

— Ingen. Man har letat och hört efter honom öfver allt. Man har satt polisen i rörelse... man har vändt sig till senaten på grund af dunkla rykten... Men ännu ingenting! Han är och förblir borta.

— Dunkla rykten, säger du! Hvad är det för rykten? Senaten?

— Man tror att han blifvit tagen af gendarmerna... eller de hemliga ryska polisagenterna och förd till Petersburg... kanske längre bort... Någon har sett honom i ett vagongfönster på järnvägsstationen i Wiborg.

Agnes tyckte att knäna skulle vika sig under henne.

— Det är inte möjligt! Det är inte möjligt! Å Gud, så förfärligt! Så ohyggligt!

Adjö Ellen, jag hinner inte... jag måste gå... klockan är visst rysligt mycket...

— Men kära du, försök att vara lugn... kanske är det inte så farligt...

— Hu, så gräsligt!... Tror du pappa och mamma vet det redan?

— Jag antog det, därför frågade jag dig hur de tagit det. Hela staden vet det. Man talar inte om annat. I morgon kommer det visst i tidningarna. Ryktet har gått sedan par tre dagar.

Agnes började gå. Hon vinkade nervöst med handen.

— Adjö, Ellen, adjö... vi träffas väl snart... jag måste skynda mig.

Hon halvesprang utmed gatan. Hjärtat bultade, och tårarna stodo henne i ögonen... Å

Gud, hvem skall jag tala med? Hvem skall jag tala med?... Tant Augusta!

Hon gick in i närmaste butik och telefonerade till Wimmer att hon icke kunde möta honom. Så anropade hon en åkare och körde till tant Augusta. Hon kastade sig om hennes hals: »fort, fort, säg, om det är sant! Kära, snälla tant, säg att det inte kan vara sant!»

Och sedan tant Augusta något hämtat sig från det upprörande återseendet, bekräftade hon hvad Ellen sagt. Det var ej längre något tvifvel om att icke Erik blifvit arresterad i hemlighet och förd till Ryssland... polisen hade medgifvit att det troligen var så, men den kunde inga upplysningar gifva... Morbror Lorens Strålfelt hade i dag farit ut till Björksnäs för att underrätta föräldrarna så varsamt som möjligt... »Han gör det ju bäst, han som är så diskret och fin och håller så mycket af er alla... och så är han ju en erfaren läkare också... Pappa, stackare, som är så sjuk»...

XXVI.

När generaldirektör Strålfelt kom till Björknäs, fann han assessor von Gehringer raskare än han väntat. Assessorns nervösa temperament hjälpte honom att i godt och sympatiskt sällskap glömma sina lidanden. Hans lefvande ande höll den bräckliga stofthyddan tillsamman.

Det var längesen han sett sin svåger, och han tryckte hjärtligt hans hand.

— Nå, hur är det med dig? frågade generaldirektören med sin blida stämma, du ser ju rätt kry ut.

— Tycker du verkligen det? Å, ja, det går. Om bara krafterna ville stå bi...

— Ja, ja, vid vår ålder blir man något medtagen af den långa vintern. Vi väntar nog litet hvar med otålighet på sommarvärmen, för att lefva upp igen...

— För min del väntar jag visst på »den sommar, som aldrig kom».

— Säg inte det! Säg inte det!

Assessorn letade fram havannalådan, men generaldirektören tackade: »det är för starkt för mig.» Han tog en smal cigarrett ur sitt prydliga elfenbensfodral med monogram och slog sig ned i soffan.

De politiska förhållandena kommo genast på tal. Assessor von Gehringer berörde den allmänna strejken mot värnepliktslagen, och hans svåger fick ett osökt tillfälle att leda in samtalet på Erik.

Lättare än han vågat hoppas, nästan af sig själf blef det afgörande ordet sagdt, och stilla, med dämpad röst framförde han sitt ärende.

Sedan var det svårare. Assessorn yttrade till en början intet. Hans svårmodiga blick gled utmed drifvorna där utanför på gården. Småningom började han tala. Han klagade icke. Han liksom genomlefde i minnet de sista årens olyckor. Nu hade det hårdaste — och det sista — slaget kommit. Denna gång var det icke de meningslösa naturkrafterna, som ingripit. Det var fienden, den blodtörstige fienden, som ryckte hjärtat ur vårt bröst, för att kasta det för hundarna... »Och att sitta här maktlös, maktlös, maktlös»...

Assessor von Gehringer knöt sina långa, smala händer, och hans käkar rörde sig konvulsiviskt.

— Säg mig, sade han eftertänksamt, tror

du inte att våra inhemska myndigheter ha någon del i detta?

— Jo, tyvärr, jag vet det. Och efter du väcker frågan — det är Wimmer, som angifvit honom för stämplingar mot statens säkerhet... Det har jag från säker källa.

— Wimmer angifvit Erik!

Assessorn skakade, och små röda fläckar blefvo synliga på hans afmagrade kindknotor.

— Och jag sitter här som en annan Job... maktlös och eländig.

Generaldirektören såg att han ej kunde trösta, och han kände sin svåger för väl, för att ens göra ett försök. Hade han sagt A, så skulle han säga B. Det var bättre så. Assessorn hade alltid hört till dem, som ville ha klart besked.

Under timmar talade de nu i fru von Gehringers närvaro om hvad som kunde återstå att göra. Generaldirektören erbjöd sig att personligen resa till Petersburg, för att genom sina relationer inom den vetenskapliga världen där försöka göra sitt inflytande gällande till förmån för Erik.

Det blef sent, och assessorn var märkbart ansträngd. Hans ögon hade under samtalet sjunkit in i sina hålor, och hans röst var matt. Generaldirektören skyndade sig att taga afsked. När han tog assessorns kalla fuktiga hand i sin,

hade han en bestämd förnimmelse af att det var deras sista möte. Fru von Gehringer omfamnade sin bror och tackade honom under tårar för hvad han ville göra för Erik, för henne och hennes man.

Den natten var väl den dystraste man upplefvat på Björksnäs.

*

Redan följande dag for generaldirektör Strålfelt till Petersburg. Han var nogsam och medveten om den svåra och otacksamma uppgift han påtagit sig. Men någonting måste försökas. På sina gamla, torra ben sprang han ur hus och i hus i den vidunderliga metropolen, där hvarje mötande ansikte tycktes medlidsamt säga honom: »hvad gör du här? Förgäfves nöter du dina klackar!»

Vetenskapsmännen hänvisade honom till generalerna. Och nu trampade han många höga dignitärers trappor. Generalerna affärdade honom med en axelryckning.

Morbror Lorens Strålfelt måste återvända hem med oförrättadt ärende.

Men man gaf ännu icke Erik von Gehringer förlorad. Ett stort antal medborgare tvungo senaten att gå in med en framställning till högre

ort om den försvunnes återbördande till fosterlandet.

Svaret lät länge vänta på sig. Och när det slutligen kom, var det en skriftlig axelryckning på stämpladt papper.

Erik kom aldrig igen.

Det blef för hans far »den sommar, som aldrig kom».

*

Dagarna började redan blifva långa. Isarna lågo ännu öfver fjärdarna, men solen steg, drifvorna sjönka ihop, och skogsbackarna forsade.

Vårvindarna susade öfver Björksnäs gård. En dag susade de med sådan kraft, att den gamla eken bräcktes. Den största grenen rämnade med ett brak och föll till marken, lämnande ett gapande gulrödt hål i den gråa stammen. Assessor von Gehringer satt i sin skrifstol och såg på förödelsen med fuktiga ögon.

Den dagen kände han krafterna svika på allvar. Han gick i säng, medveten om att han nu lade sig på sitt dödsläger.

Natt och dag vakade fru von Gehringer, lyssnande till hans svaga andning i det tysta rummet.

En tidig morgon kunde hon se att slutet var nära. Då bad hon Emil spanna för den gamla

kursläden och föra bud till tant Augusta att genast hämta Agnes till sin faders dödsbädd.

*

Agnes satt stum vid tant Augustas sida i kursläden och kände sitt hjärta skälfva. Med torra ögon stirrade hon ut i den tomma luften. Man kunde ännu köra öfver isarna. Det var den genaste vägen. Släden balanserade på den upptrampade vägen, som sträckte sig i en upphöjd brun linje öfver vidsträckta blågrå ytor. Här och där gick flödvattnet i vattrade vågor. Det var som att köra i öppen sjö. Hästen stannade tvekande och klippte med öronen, men ett slag med tömmen gaf den ny fart, vattnet stänkte högt kring släden. Snart kom man in på lågländta ängar, och där löpte det lätt mellan snövallarna.

Rykande af svett stannade hästen utanför karaktärshuset på Björksnäs. Den frustade och skakade på sig, så fimmelstängerna skramlade.

Assessorn hörde det bekanta ljudet. Han höjde ögonlocken.

— Hvem är det?

— Det är Augusta, kära du, och hon... hon har Agnes med sig...

Assessorn tycktes vilja resa sig på armbågarna, men hans hufvud föll tillbaka mot kudden, och hans ögon slötos.

— Agnes har bett att få komma...

Assessorn svarade icke. Han drog tungt efter andan.

Fru von Gehringer smög sig på tå ut ur rummet. En stund därefter öppnades dörren ljudlöst, och Agnes stod på tröskeln. Hon såg bort mot sängen med en lång, kärleksfull blick och mötte sin fars ögon, utan att förstå hvad de sade. Nu hörde hon orden, som han uttalade högt och tydligt med en kall ihålig röst.

— Har du Erik med dig?

— Erik? Nej, pappa... Erik är inte här...

— Kom då tillbaka, när du har Erik med dig. Fordra af din man att han ger oss din bror tillbaka. Säg honom från mig att högförrädaren Severin Wimmer angifvit Erik von Gehringer för stämplingar mot statens säkerhet och... Gå! Jag vill inte se dig...

Dörren föll igen, och där utanför sjönk Agnes ned på golvet, blek och darrande.

Hennes mor och tant Augusta förde henne till soffan i matsalen.

Fru von Gehringer skyndade in till sin man. I den bleka solstrimman, som föll in mellan de tunga gardinerna, såg hon dödens stämpel i hans anlete.

En stund därefter åkte Agnes ensam i vårkvällsskymningen öfver isarna till Helsingfors.

Andlös sprang hon uppför de ekande

trapporna i det nya stenhuset vid Hafsgatan. Öppnade ljudlöst det amerikanska låset till entrén, lät pälskappan falla till golvet och smög in i sin garderob mellan sängkammaren och tamburen. Med darrande händer öppnade hon ett skrin, och ur ett vaddomhölje frigjorde hon en liten hvit boll, som hon gömde i högra handen mellan kjolvecken.

Hon fann Wimmer i hans rum, rökande cigarrett vid skrifbordet, och med fasan i sin stämma skrek hon, så det rungade genom våningen:

— Är det du som angifvit Erik? Säg mig sanningen! Är det du?

Wimmer stod framför henne. Han hviskade upprörd:

— Men för Guds skull, Agnes, hvad går åt dig?... För Guds skull... ingen skandal!

— Är det du? frågar jag.

Wimmer rätade på sig och mötte utmanande hennes blick, som borrhade sig i hans.

— Med hvilken rätt ställer du mig till ansvar? Hvem vågar påstå att jag angifvit honom?

— Det har min far vågat på sin dödsbädd.

— Din far är en fanatiker!

— Vill du säga att han dött med en lögn på sina läppar?

— Nåväl, Agnes, du skall få veta det. Landets välfärd går framför familjehänsyn. Jag har

sagt åt en af regeringens medlemmar att din far och din bror Erik voro farliga för statens säkerhet och det allmänna lugnet. Det var min rätt. Och hvad mera är, det var min plikt.

Agnes mätte honom med kalla ögon från hufvud till fot.

— Och det gjorde du, för att jag en dag skulle skänka dig min aktning! sade hon stilla.

Hon höll upp den hvita bollen för hans ögon, i det hon höjde rösten.

— Se här! Den underjordiska litteraturen, anklagelserna mot folkets bödlar, hade jag ingen rätt att släpa in i ditt hus, sade du. Hvad skulle du väl sagt, om du vetat att den här legat gömd under ditt tak, allt sedan husvisitationerna och arresteringarna började i Helsingfors? Hvad säger du nu? Du vill naturligtvis också veta hvarifrån jag fått den? Den dag jag var här i stan före jul träffade jag Erik på gatan. Han förbannade dig och sade att jag var en förrädares hustru. Vi voro lika goda patrioter som han, svarade jag. Då tog han fram denna tingest under sin rock. »Så visa det!» sade han, »och göm den för mig, jag har din mans spioner i hämlarna. I guvernörens hus är bomben i säkert förvar»...

Wimmer kröp ihop, där han stod, och bloden vek från hans kinder.

— För Guds skull, Agnes, lägg den ifrån

dig... fort, lägg den ifrån dig!... Hvert som helst... här på bordet... du kan fälla den... för ut den härifrån!

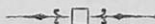
— Du är rädd för ditt lif!... För Eriks var du det inte! Se här! Jag gjorde som han bad mig. Jag ville rädda honom undan dina blodhundar, och jag tog hans bomb och gömde den först i guvernörens och sedan i senatoren Wimmers hus...

Wimmer tog ett steg framåt, liksom i afsikt att bemäktiga sig den lilla bollen ur hennes hand. Men han stannade tvekande med skräck i blicken.

— För Guds skull, Agnes, jag ber dig... du kan fälla den...

Hon höjde armen öfver sitt hufvud, och med all sin kraft slungade hon bomben mot golvet.

Människorna samlades där utanför på gatan och stirrade i förfäran på de tjocka, hvita rök-molnen, som bolmade ut genom gapande fönster-ramar och sönderrifna murar, ringlande sig långsamt bort öfver staden.

Sv. skönl. l.
Hagelstam

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1158

B414

X

